bflo|j

-å}ª\ ; s_

kwfg ; Dkfbs

/fdk|;fb kGt

kmfOg g=+$–$*^$&^

; Dkfbg ; Nnfxsf/

7fs'/ zdf{

kmfOg g=+$–$@)^!)

; x–; Dkfbs

ofbj e§/f0{

kmfOg g=+$–&*#@^$

; Dkfbg ; xof]µL

s}zj/fh kGt

sdn 1jfnL

ljiOf'1jfnL

; xof]µ ?= @%÷–

Joj:yfks

nldL kGt

kmfOg g=+$–$*^$&^

sfof{no

3–@&@÷&), rfjlxn–&, sf7df8f}

kmfOg $–$&$(*#, kf]a=g=+^&^^, sf8df8f}

e-mail: dayitwa@hotmail.com

Website: www.dayitwa.org

dbÞM ; ö]ÞÞo 5fkfvfgf, kmfOg g=+$$#$(&!, wf}LwF/f, sf7df8f}

;Dkfbs|Lo----------

- ;do olt anjfg\5 ls g s;}h]5}s] 5}g ;S5, g s;}h]/f}s] /f}g ;S5, g s;}h]n8] lhTg ;S5 . Tof]t ch} 5, ck|Ko 5 / cj0ffg|Lo 5 . To;}h] ;donf0{s}kL sfJodfg|LiflLx¿n]eujfg\klg eg}sf 5g\.
- xfdLnf0{pknAw ePsf];dosf];bkof]u ug{;s]gf]Feg]To;sf]nfeaf6 xfdL :jod\jl~rt x¢5f]F Tof];do km]/ nfv k|Tg u/]klg kmsf]pg ;Qm]gf]F cflv/ xfdL 3f6fdf k5f]{ xfdf]hLjg 3f6fdf k5{.
- eujfgh]k]o}s dflg;nf0{Pp6f g Pp6f cj;/ lbPs}x¢5 . To; cj;/sf] ;bkof]u ug{dfq ;Sgk5{dflg;n]. ;donf0{aem], ;donf0{kqm], ;dosf] ultdf rNg ;Sof]eg]dfgjhLjg ;fy{s eof] c¢oyf lg/y{s .
- @)^^ ;fn laTof]. xfdLn]s]u¥of]Ft < dNofª\sg ug{h?/L 5 . d}h]s]kfPF e¢bf klg d}h]s]lbPFe¢g]efjgfn]k]/t eP/ ljut s]hfpg ;Sof]Feg]/ eP– u/]sf q6Lx¿nf0{;Rofpb]gofFdfu{of]hgf to ug{;Sof]Feg]To;n]cfufdL ;dosf]ult;F c ªsdfn u/] lxBg ;lhnf]k5{.
- xfdLn]gofFjif{nf0g]a]hfdf e¢g]u5f]F cfufdL jif{rbf]tsf]jif{xf]o; jif{df xfdLn]al4 k¥ofP/ sfd ug{;s]gf]Feg]7hf]b36gf lgldtg ;S5 .Ú xfdL e¢5f]F dfq, ;r]t eP/ b]zdf cfpg ;Sg];DefJo ;ªs6sf af/]df lr¢tg dgg ub}gf]F cflv/ cfpg];ªs6 cf0 g}xfN5 . xfdL lk/]hn¢5f]Fb\v dgfpb]F/ lr¢tt x¢5f]F qmdzM xfdf lbg, dlxgf / jif{¿ o;}u/L lalt/x}sf 5g\/ latL g}/x¢5g\.
- ljut jif{/fhgLlts lx;fan]lvrftfgLd}lat]klg efiff–;flxTosfaf/]df eg]lgs}rrf{ kl/rrf{¿ eP . em¢8}rf/ jif{]lv l/Qm /x}sf]g]kfnL efiff–;flxTo;DaGwL k|1;ef tyf k|Lfkl/ifb\slj j]fuL sflxFfsf]shkltTjdf u7g eof]. o;}u/L ls/0f dfg¢w/ sf]shkltTjdf nlntsnf k|ti7fg / cDa/ u¿ªsf]shkltTjdf ;ªuLt–gf6\o k|ti7fg u7g eof].
- dxfslj b]sf]f ztfAbL dxf];jn]t Ps lsl;dsf]/f}s g}Nofof]. c7f/ dlxgf nfdf];f]dxf];j r}g gf}ut];DkGg eof]. lqdlt{lgs]tgåf/f cfof]hgf ul/Psf] tyf ljZjsf ljle¢g afx|dh's -ef/t, rLg, hfkfg, a]hfot, cd]/sf, kfls:tfg, a]Nhod, hdfgL, Dofgdf/, xªsª, ?;, oP0_ sf];xefuLtf /x}sf];f]g]kfnL efiff–;flxTo ;Ddhg ;df/f]xdf b]sf]faf/]n]lvPsf bhfg a9L lstfa / l;8Lx¿ afF8P . ljle¢g ;+yf Pjd\JolQmljz]faf6 bhfgFbhfg ;flxlTos klqsfsf ljz]ffª\sx¿ ;fj{hlgs ul/P, ztfAbL ;df/f]x;DaGwL cgu¢tL sfof]mdx¿ ;DkGg eP .
- t/ k"/f xfg ;s]gg\gu/L gxfg]w]}s"/f . cw"/f /x]ugkfg]s}kL s"/f . b]sf]fsf] h¢d3/ jf sd}3/, cem ;Dej eP b'j}3/nf0{b]sf]f ;ªu|kfnosf ¿kdf kl/jlt{ ug{;Sgk¥of]. h¢d3/ ef0 ldqgfysf 5f]/f pd]zsf]gfddf 5 .

5l§leGg ePkl5 lsg}sf]/ b]jsf]6fn]clGtd ;do;Dd hLjg latfPsf]d}bLb]Lsf] 3/ cljjflxt Pjd\czQm ;flxFbL 5f]7L dL/fsf]gfddf 5 . oL 3/–hUufx¿sf] plrt dfcfAhf lbO{/fli6«s/0f u/] 6i6sf]¿kdf v8f ug{;lsP eljiodf b]jsf]6f ;a\ufnosf]¿kdf :yflkt ug{;lhnf]kYof].

- dxfsljsf]hGdztfAbLsf nflu pNn]Vo /sd 56\bfP/ ;/sf/n]cg's/0fLo sfd u/]s}xf]. o;sf nflu ;/sf/L lgsfonf0{;fw'jfb lbg}k5{. of]yfngL eg}sf] efiff–;flxTosf nflu of]ubfg ug]{ b]jsf]6fsf nflu dfq geP/ pgL kl5sf c¿ ;flxlTos JolQmTjx¿sf nflu klg ze'e;a\s]t xf].
- b]jsf]6f ztfAbL h'g ¿kdf dgfpgkg]{lyof] Tof]TofxL ¿kd}dgf0of]. ce'tk'/¿kdf dgf0of]. Pp6f ztfAbLk?ifn]of] ;Ddfg kfpgkg]{g}lyof]. lsgeg]b]jsf]6f ;fFrs}b]jtfs}sf]6f lyP . s;}sf lghL sf]6f lyPgg\/ lyPgg\sg}ju{jf hfltljz]fsf klg . pgL ;du|g]kfnLsf ;femf ;DklQ lyP . s;}n]p7fPsf JolQm lyPgg\:jod\p7}sf dxfg\JolQmTj lyP . dxfk?if lyP / cfkm\g}of]ubfgn] ubf{dxfslj ePsf lyP .
- o:t}cfkm\g}ljlzi6 ;fwgfn];dfhdf jr{/j sfod ug{;kmn ePsf ;flxTo ;fwsx¿– eLdlglw, l;l4r/0f, obgfy, ejfgL, ljZjf/, xf]porGb|ufotsf hGdztfAbLx¿ cfufdL jif{¿df qmdzM cfpF}5g\. /, tL ztfAbL klg xfdL vNnf xf]on]dgfpg]5f]F xfdLnf0{ljZjf; 5– ;/sf/L b[i6sf]0f klg o;}u/L pbf/ / ;sf/fTds eO/xg]5 .
- nfdf];do;Dd kl|Lfkl/ifb\sf ultljlw lqmofzLn xfg g;Sbf aGb ePsf];flxlTos pkrf/ sf]ifn]klg ca kfghL{g kfpgk5{. ;dfrf/df'ns klqsfx¿n]kfP;/x ;flxlTos klqsfx¿n]klg xhfs btf{;ljwf kfpg]gLlt aGgk5{. o;}u/L ;flxlTos kq–klqsf / ;flxlTos kqsf/sf]xslxtsf nflu ul7t g]kfn ;flxlTos kqsf/ ;3– / g]kfnL efiff–;flxTosf];]jfdf ;dlk{t ;=yfx¿nf0{;zQm Pjd\lqmofzLn agf0/fVg ;/sf/L:t/af6 oy]6 /sd ljlgof]hg ul/gk5{.
- gof]Fif{ gof]Fif{s}¿kdf cfcf];\. k'/fgf]gxfg]jif{sf]¿kdf cfcf];\. 0ltxf;n] uf}/j ug]{kg]{jif{sf]¿kdf cfcf];\ ;Hjwfg lgdf0f ug]{jif{sf]¿kdf cfcf];\ zflGt / ;'Joj:yfsf]:yfloTj lbg]jif{sf]¿kdf cfcf];\. ;dGglt / ;dHHjn ljsf;sf]hu lgdf0f ug]{jif{sf]¿kdf cfcf];\. b]zaf6 xTof, lx+f, n6, anfTsf/x¿ lgdf{h ug]{jif{sf]¿kdf cfcf];\. ;a}g]kfnLsf]3/cfFgdf zflGtsf] bLk anf];\. ;a}g]kfnL ;'/lIft ePsf]dx;'; u¿g\. sfd u/] vfg]cfwf/zLnf tof/ xf]cf];\. e/k6 vfg kfpg]Ps;/f]nUf nufpg kfpg]/ 6fpsf]9fSg;Sg] cf]tsf]Joj:yf xf]cf];\. oL ;a}s'/f Ps}rf6L xfg g;Snfg\M sd;}sd ;Defjgfsf ;a\s]tx¿ b]vF}hfpmg\ cfzfsf ls/0fx¿ km]hF}hfpmg\. xfdf]ze'esfdgf M

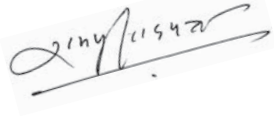

tkf0{sf lstfa xfdLn] kfof]Fj

:yfgsf] kl/lw, ;dLIfssf] ;do / s[tsf] u0f:t/nf0{ Wofgdf /fvL dNofªsg xg] g}5– ;Dkfbs

l;=g=	lstfasf]gfd	ljwf	nfJs	ksfzs	k[7 ;ªVof	dNo
!	o's]gkfnL, Ps lrgf/L	-jfofuf]kmL_	;'/Ifzhu zfx	g]kfl/ kl/ifb\o's]	!&@+!!	@@%.–
@	/fS sfk{	-gf6s_	;'/Ifzhu zfx	>LdtL /flwsf zfx	(^+$	%!.–
#	;]6f / l8lh6n jftf{	-cGtjf{tf{	s[0f ahuf0{	cg]kf ;dfh cd]/sf	@&*	@%).–
$	ljlgtf	-pkGof;_	;'/Ifzhu zfx	>LdtL /flwsf zfx	!!$ +%	%!.–
%	;'gfdL	pkGof;	;'/Ifzhu zfx	>LdtL /flwsf zfx	(!+#	%!.–
^=	lrl/Psf]d6'	-syf_	xf]dgfy ;'jbL	cg]kf ;dfh cd]/sf	!#) + ($	!)).–
&=	cGtdf{gsf ;';]hL	uLt	gj/fh yfkf	>LdtL sNkgf yfkf	&$+!$	!)).–
*	/utsf]b/jf/	ljnog sfJo	s[;÷dgfh÷r]tgfy	adfk]kl|ti7fg	&$+#*	!!!.–
(	/fSDofk	n3'syf	s[0f ahuf0{	cg]kf ;dfh cd]/sf	!@#	&%.–
!)	/lQmd kq	syf	;'/Ifz hu zfx	>LdtL /flwsf zfx	!@$±$	%!.–
!!	s}kL /rgf s}kL ;Demgf	lgaGw	sbf/ 9sfn	ds]kl|kk| :ofªhf	%(±$	!)).–
!@	gkfn / cfhsf]l:ylt	lgaGw	;'>L ebsdf/L 3n]	:jod\	!@*±$	!)).–
!#	;dbkf/sf ;dfnf]rgf	;dfnf]rgf	xf]dgfy ;'jbL	cg]kf ;dfh cd]Lsf	!#)±!#	@)).–
!$	d]L 5f]L zxLb e05]	sljtf	zzL yfkf	jlgtf ksfzg	**	*).–
!%	sgf6–6k«	pkGof;	Zofd /]dL	;flxTo kl/jf/	!@$±!!	!$%.–
!^	6]f]Pbf	lgaGw	e}j cofh	e}j k/:sf/ u7L	!@*±!)	@)).–
!&	cfWf]; ksf]vfhL	syf	s/gaxfb/ zfx	lxdfnL ks[t	(^±&	!%).–
!*	r/L e//	lgaGw	8f= tf/fgfy zdf{	b]]b|a= e08f/L	!)^±^	!*%.–
!(	b0{bzssf lrGtgx?	nwsyf	s[0f ahuf0{	cg]kf ;dfh, cd]Lsf	!@#±#)	&%.–
@)	;fnsf 76f / Ps 6gmf 3fd	sljtf	uLtf sfsL{	cf]/oG6n klAnsfzg	(%	!%).–
@!	dfhsf uhn	uhn	x:t uf]d dfhU	cg]kf ;dfh, cd]/sf	%(±@!	!)).–
@@	k/]hLsf af/leq	uhn	sdnf l/;fn æHofltÆ	Hofl;f= kl|ti7fg	^!	!)).–

दायित्व

-;flxlTos å}dfl;s_

ljifoqndM

;fnhgf	kfn g=-	;|6f
syf÷n3'syf÷cg'jfbsyf		
/lnT;f	(	g/]b/fh kf8]h
sg}dlgc8{ cfPg	##	tslif lzjzs/ lkNn} *-cgM lszf]/ kxf8L_*
wtL§f];ö{	#*	pdf ld>
Pstfsf];ö	$@	b]]b|cofh 'cf';'
j}zfv aL; ut]	%$	sfzL/fh cfrfo{
;do / pRr cfsf^\ff	^#	;dgf lwtfn
n]v÷lgaGw		
1fg lj1fg M 5f6f]rrf{	!*	dx]j/ zdf{
;DemgfN]emsemsfPsf]lbg	@)	/fdk|fb bfxfn
;gftg j}bs ;=s[tdf rf/wfd ====	@#	o'j/fh zdf{uf]d
;=d/0f÷ofqf;=d/0f		
Pp6f k'/fgf];Demgf	!%	ljZj/fh kf08]
cxf ⇓ bfOsf]klg bfO	@*	t]hk}sfz >]7
Ps r8\sg	%@	5lj/d0f l;njfn
;dLlff÷;dfnf]rgf		
dg'd[tdf gf/L ;Gbe{	@	8f= bufk|fb cofh
ljBfld>0f;lxtsf]lgaGwfTds s[t	$$	u?^ ;'zfGt
'ozfv/f'df gf/LjfbL sf?l0fs :j/	$^	OGbs}tdf/ >]7
8f= /jLGb|;dL/ / xL/0osdf/L====	$(	ofbj e§/fO{
;fdflhs lj;^\ultk|t tLvf]k|f/====	^)	;bzg clwsf/L
sljtf÷uLt÷uhn		

/fdafa';'jfbL –!÷ k=8f= t]hMsz]l/ pkfWofo–&÷ 7fs'/ zdf{!#÷ rGbjbgf l3ld/]–!&÷ Hofl]/Tglglw /]dL 'zbmfrfo{–!&÷ /fwf af:sf]6f–@@÷ d'/fl/ k/fhhL–@&÷ s[0f clwsf/L 'lrlGtt'–#&÷ df]xg b'jfn–$!÷ chg lj/lQm–$@÷ snflglw bfxfn–$#÷dS'bk\|fb zdf{$#÷ cRo'tk\|fb kf8]h 'lrGtg'–$*÷ /fwf sfsL{$*÷ lgeL§ /fO{^!÷ tLy{fh clwsf/L–^#÷ dw'; Gofkfg]–^# .

bfloTj

■ /fdafa' ;'jfbL

d xFgkfnsf]5f]/f]bfloTj 5g\nbfjbL
d xFgkfnsL 5f]/L bfloTj 5g\nbfjbL
bfloTj of]lrg]dfq}d]/f]hLjg ;fy{
bfloTj glrg]d]/}lhGbufgL lg/y{ .
-!_

cfdf /GylgPsL 5g\ sfd}sL 5g\s7}a/L
cfdf yGylgPsL 5g\ cfwfdf cfF;sf em/L
cfdf eGelgPsL 5g\ cfkmfg};Gtfgn]u/L
cfdf;F bv}sf]5 d]/f]a\df08 a]/L .
-@_

/fhgLlt g;k}sf]b]zsf]hgtf d xF
/fhg]tf g;k}sf]b]zsf]hgtf d xF
a]hfqfn]bk6}sf]b]zsf]hgtf d xF
a? dg]k/]d5{of]hfqf s;/L ;xF
-#_

xfbf{klg ltdL lhT5f}lhTbf klg d xfb5'
ltdL 6Kk l6kL xfN5f}d hlt kmn emfb5'
bfloTj sfg xf]ltdf] d]/f]bfloTj xf]sfg <
gfgkfgL d vfF}5' ltdL vfG5f};fg}g .
-$_

/sdL /fu ufP/ s'rL{xTofpF5f}eg]
kl/kf7 ldnfP/ b]z aTofpF5f}eg]
ltdL xf}b]zsf]3fp, 5ftLdf kLksf]bx
bfloTjxLg dfG5]g}cfdfsf]d6'sf]ax .
-%_

clwsf/;F}xG5 st{o ;asf];fg
To;}rDsg kfOGg, To;}kfOGg uhfg
bfloTj Tofudf xG5, ;'sd{;F 8N5 of]
bfloTj h;n]eN5, cfkmfg}cl:tTj eN5 Tof].
-^_

d ofbf b]zsf]kfn] d]/f]bfloTj hfUg' xf]
cfOnfUg]k¿dfly gnqL hfOnfUg' xf]
lsg 6fo/ aNb5, lsg hNb5 lxbf
czflGtdf ;wfqf;, zflGtdf ho g}ho .
-&_

b]z vl08t xf]nf x}
ldq zq' g56\ofO{gaf]lg"efO xf]sa}
kl/jtfg dL7f]5, ;'dg{hfGgkb5
g]kfnL ;a Ps}xf];a}n]7fGgkb5 .
-*_

dxFLn]nvf] bkf] d cflht
cfkmGtn]3rf] cFf] d cflht
czflGt aGb rSsfn]sf]k/] d cflht
t]klg hgtf xFd xG g s]o}k/flht .
-(_

bfloTj vf; xf]d]/f] ;'>lff ug{b]zsf]
bfloTj vf; xf]d]/f] w'tª\uf]emfg{'Sn]zsf]
bfloTj vf; xf]d]/f] ;dlk{t ;wfxg'
cfkmfg}9ª\uf]/ df6f]df ?g}k/]klg ?g'.
-!)_

❖❖❖

;dfntfgf

dg':d[tdf gf/L;Gbe{

■ 8f= bufk|;fb cofn

dg':d[t klxnf]:d[tu|y xf]. dgh]agfPsf] :d[t ePsfn]o;nfO{dg':d[t elgPsf] xf]. ;+sf[t jfa]dodf >lt jf j]bkl5 :d[tu|yx¿ cfPsf xg\. :d[tu|y klg j]bnfO{cfwf/ dfg] n]vPsf cfrf/ ljrf/;DaGwL u|yx¿ xg\. o:tf :d[tu|yx¿df klxnf] xf] dg':d[t . :d[tu|ysf];a]Vof !* ePsf]pNn]v kfOG5 .

dg':d[t !@ cWofodf ljeflht wfld{s u|y xf]. dg':d[tsf cWofox¿df cg]s ljifox¿ ;d]6Psf 5g\. sfnqmdcg';f/ dg':d[tdf elgPsf s'/fx¿ cfh ;dul¿kdf ;fGble{s 5g\. dgh]dfgj hLjg / To;;Fr ;/]sf/ /fVg]c¿ s'/fx¿sf]klg o;df pNn]v u/] cfrf/–ljrf/sf af/]df Pp6f af6f]agfOlbPsf 5g\. dgh]atfPsf]wd{s{sf]af6f]clxn]klg ;fB'/f] 5g . To;df lgw{s eP/ lxBhf kmgkg]{7fpFff ;lhn}k'g ;lsG5 eG]w]}lxGb'wd{s{sf cgbfoL / ljrf/sx¿sf] b[i6sf]f /x]sf] 5 eg] sltko cfwlgs ljZn]fs jf ljrf/sx¿sf] eg] ;docg';f/ of] dg':d[tsf] af6f]df nfu] kf/ kfOb]g, ;docg';f/ of]af6f]abNgk5{eG]dfGotf klg rrf]df cfO/x]sf]5 . o:tf]cfwlgs dfGotf cufl8 ;fg]lxGb'/ u]lxGb'b'j]y/L 5g\. dg':d[tsf ljifox¿ kz:t 5g\. :qL ljifo jf :qL ;Gbe{klg dg':d[tsf]rlr{ ljifo xf]. oxfFo;nfO{k|tt ug{ kpf; ul/Psf]5 .

gf/L jf :qL ;[i6

dg':d[tdf pNn]v ePcg';f/ of]r/–cr/ hut\sf] (AIII Living Things non Livingthings) ;[i6 (Creation) xg'eGbf cufl8 ;+f/sf]cj:yf cGwsf/do k|s[tn]3]/Psf] lyof]. To; cj:yfdf ts{ug{;lsg]/ cgbfg jf cGbfh ug{;lsg]l:ylt s]xL klg lyPg . ;a}t/ ;'t]sf]cj:yf lyof]. hfu[t eG]g]s]xL lyPg . o:t}cj:yf 5 eg] sg}s'/fsf]hfgsf/L ug{]/ u/fpg]l:ylt lyPg . sg}klg s'/f of] o:tf]eg] nlf0f ug{]cj:yf klg lyPg . o:tf] 3f] cj:yfdf zlQm;DkGg eP/ :joe"eujfg\ k~rdxfe't cyf{t\ hn, hldg, clWg, cfsfz / jfohfO{ b]vfpF}k|s6 eP . o:tf :joe" eujfgaf6 cg]s k|0fL tÎjsf]pTklQ ug{]OR5f eof]. ljleGg k|0fLx¿sf] pTklQ ug{]OR5f /fv] ;jk|yd eujfgn]k|0fLx¿sf nflu rflxg] cfwf/e't k~rdxfe't tÎjsf] ;[i6 u/] tL k~rdxfe't tÎjdf klg ;jk|yd hn tÎjsf] ;[i6 ul/of]. o;kl5 qmdzM c¿ cfwf/e't tÎj jfo', clWg, cfsfz / k[yjLsf] ;+rgf ul/of]. k~rdxfe'tkl5 kfFcf]6f u0fx¿sf] pTklQ ul/of]. tL kfFjf]6f u0fx¿df ¿k, /;, uGw, :kz{/ zAb kb{5g\. k~ru0f kl5 b]ltfx¿sf];[i6 ul/of]. o;}qmdn]a]xdfn]of] ;f/f ;+f/sf]ljsf;sf nflu dvaf6 a]xd0f, xftaf6 lfqLo, hfBaf6 j]zo / kfpaf6 zb'|hfltsf dglosf]pTklQ eof].

gf/L ;[i6

a]xd0f, lfqLo, j]zo, zb'|h:tf rf/ j0f{s]pTklQ u/]kl5 a]xdfhLn]cfkmg}z/L/nfO{b0{efudf af6f] cfwf/e't z/L/af6 g/ / gf/Lsf] ;[i6 u/]. a]xdfhLsf Ps}z/L/af6 pTkGg

ePsf g/ / gf/Lsf dÿyg jf ofqlqmofaf6 lj/f6\k?ifsf] ;[i6 eP/ of] ;+f/sf] ;[hgf gfgf ¿k / gfdaf6 ljsl;t xÐ}cfPsf]5 . o;/L ;jkÿyd a{xdfhLaf6 g}g/ / gf/Lsf] ;[i6 ePsf]xf]. a{xdfhLn]gf/L / k?ifsf];[i6 ugeGbf klxn]rf/ j0fqdf -a[Xd0f, IfqLo, j¿zo zb] :qL / k?ifsf]eb lyPg . o;k|sf/ gf/Lsf] ;[i6sf af/]df dg'd[tsf]klxnf]cWofosf];[i6 lg¿k0fsf]#@ cfÐ@ nfs o; k|sf/ 5W–

> låwf sTjfTdhf]b]xdwg k?iff]ejt\.
> cwg gf/L t:of+; lj/fhd;[ht\kpW..#@..
> cWofo !

gf/Lsf] gfds/0f

dg'd[tdf gf/Lsf] ;[i6 kl5 gf/L gfds/0fsf] k|;ªu pNn]v ePsf]5 . gfd sfdsf] k|;ªu ;[i6 lg¿k0fs}qmddf bf];f] cWofodf ul/Psf] kf0G5 . gf/Lsf] gfdk|t dghLn]cToGt}b"bzL{eP/ lrGtg u/]sf]kf0G5 . gfds/0f;DaGwL b[i6sf]0f o; k|sf/ 5W

> :qL0ff ;vf]Bdqm"+j:ki6fy{dgf]x/d\.
> dfªuNo+bL3{0ff{tdfzLjf]flewfgjt\..##..
> cWofo @

cyf{\;lhn}+dvn]pRrf/0f ug{;lsg] c;n / /fdf] cy{nfUg] lrQ k|;Gg xg] jf dgf]x/ dªun jf zt;'rs clGtd j0f{bL3{ ePsf]ljz]fu/L cfsf/ O{sf/ cfpg]vfnsf]/ zt cfzLjf]6 hgfpg]Kof/f]gfd /flvgkb5 . of]s"/f clxn]Dd kfngf xÐ}cfPsf]5 . of] pQ/ cfwlgs oudf eg]sltkon]k/Dk/fsf] lj/f]wsf gfddf dfly elgPeGbf ljk/Lt lsl;dn] gofFgofFvfnsf gfdx¿ klg /fv]sf]kf0G5 .

gf/L zl4 / ;+sf/

gf/Lsf]gfds/0fkl5 gf/LnfO{z'4 jf kljq kfg{sf nflu hg hgan]f hg lsl;dn]k?ifsf] ;+sf/ ul/G5, tbg';f/ gf/Lsf]klg dGqfRrf/0f gu/Lsg ;+sf/ ugkb5 eGg] dfGotf klg dg'd[tsf]dxÎjk0f{gf/L ;Gbe{xf]. of];Gbe{ o;/L pNn]v ePsf]5W

> cdlGosf t"sfo]+:qL0ffdfjf]zj]ftW .
> ;+sf/fy{z/L/:o oyfsfn+yfqmdd\..^^..
> cWofo @.

cyf{t\j]bsf dGqx¿sf]pRrf/0f jf kbf]u gu/Lsg qmdzW plrt a]nfavtdf gf/Lsf] z/L/sf]z'4tf / kljqtfsf nflu k/Dk/fut ;+sf/x¿ ugkb5 .

gf/Lsf] ljjfx ;+sf/

dg'd[ts] ;+sf/ lg¿k0f ljifos @ cWofodf ljjfxnfO{g}gf/Lsf]dVo jb]bs ;+sf/ dflgPsf]5 . gfds/0f / ljjfx ;+sf/ gf/Lsf kwfg ;+sf/ xg\. c¿ ;+sf/x¿ ;fdfGo xg\. o:tf] dfGotfcg';f/ gf/Lsf] ljjfx ;+sf/nfO{7'hf] dfGotf lbOPsf]5 . gf/Ln] klg ;]jf u/];a}st{o k"/f xG5 eGg]dfGotf klg o; k|;ªudf cufl8 ;fl/Psf]kf0G5 .

> j]flxs ljlwW :qL0ff+;+sf/f]jb]bsW:d[tW.
> klt ;]jf u"/f}jf;fjuxfyf{TUg kl/lqmof ..^&..
> cWofo @.

cyf{t\gf/L jf :qLx¿sf nflu ljjfxnfO{ kwfg jb]bs ;+sf/ dflgPsf]s"/f atf0Psf] 5, hg nfs Jojxf/df klg k|;4g}5 . ljjflxt gf/Lsf nflu u?shdf a;] cWoog ugkg]{ cfjZostf 5g . kltsf] ;]jf g}u?shsf] af; xf]. bkgs lgToxjg cflb sfd klg 3/kl/jf/sf]sfdwGbf xf]. oxfFdghLn]gf/Ln] cWooglt/ nfUg gkg]{s"/f ;ªs]t u/] gf/LnfO{ lzIffaf6 jl~rt ul/Ðcfpsf]bfvG5 . ha ls dg'd[tsf] ;+sf/ lg¿k0fdf g}lzionfO{

u?shdf uP/ u?sf];]f u/] ljBfWoog ug{ ljwfg lj:tf/k'j{s atfOsf]5 / a[Xd0f, lfqLo / j]zosf k|ltx¿nfO{cWoogsf]cfjZostf / dxÎj ePsf];lj:tf/ :ki6 ul/Psf]5 .

c;DalGwt / k/:qL;Fu ug{kg]{ Jojxf/

:qL;DawL cg]s k|;ª\ux¿ dg:d[tdf pNn]v ePsf 5g\. To:tf k|;ª\ux¿ Jofjxfl/s w/]}5g\. cfkm\gf]gfn–gftf s]xL gePsL ljjflxt :qL jf gf/L;Fa8f]lzi6 / gdlJojxf/ ug{kb5{ eGg]dg'sf]dfGotf kfOG5 . dgh]o:tf :qLx¿n] lbbL–alxgLsf¿kdf tkfO{eg] ;Dafw]g ug{kg{ s'/f klg lgb]z u/]sf 5g\.

k/kTgL t'of :qL :ofb;DaGwf r of]lgtW .
tf]jb'fb]ejtLTo]+;'eu]elugLlt r ..!@(..
cWofo @ .

cyf{\hg gf/L csf{sL kTgL xg\V cfkm\gf] vf; ;fOgf] s]xL 5g] eg] To:tL gf/LnfO{ cfb/k'j{s ;Ddfgk'j{s tkfO{+xh'/, cfb/0fLo lbbL of alxgL -pd] cg';f/_ ;Dafw]g u/] af]hrfn ug{kb5{ . oxfFgf/Lk|ltsf] pRrtd lzi6frf/ b;fO{Psf]5 . of]Jojxf/ dg:d[tsf] cfzLjf{b ljlw lg¿k0fdf pNn]v ul/Psf]5 .

kHof gf/L

dg:d[tsf] cfzLjf{b ljlw lg¿k0fs} k|;ª\udf sg sg gftfsf gf/Lx¿ kHof, cfb/0fLo / ;DdfGof xG5g\eGg]s'/f klg o;/L pNn]v ul/Psf]5W

dft[j;f dfthfgL Zj>'/y lkt[j;f .
;kHof u¿kTgLjt\;d:tf u? efo{of ..!#!..
cWofo @.

cyf{\;fgLdf, 7'hLdf, df0h;" ;f;"/ k|m\k" u¿kTgL ;dfg xg\. logLx¿nfO{ u¿kTgL -u?df_ a/fa/ ;Dem] ;Ddfgk'j{s Jojxf/ ug{kb5{ . oL gf/Lx¿ kHo xg\.

k|ffd ug{nfos gf/Lx¿

o;}qmddf k|ffd ug{nfos gf/Lx¿sf] klg pNn]v ul/Psf]5 .

e|ftefO{k;ufxbf ;j0ff{sxGoxGolk .
ljk|lo tk;ufxbf 1flt;DalGwofl/ftW ..!#@..
cWofo @.

cyf{\;dfg j0f{jf hfltsf efOaxf/L / efph'sf ;fyLx¿ klg k|ffd ug{ofl]o xG5g\/ ltgLx¿nfO{k|ffd ug{kb5{ . logLx¿nfO{laxfg ;fFem k|ffd ug{kb5{ . laxfg / ;fFem ul/g] k|ffd lgTo k|ffd xf]. cfdf, afa', bfh', u? klg lgTo k|ffd ug{kg{ JolQmx¿ xg\.

cfdf;/x Jojxf/ ug{kg{ gf/Lx¿

;+f/df cfdfeGbf 7'hf] sf]xL xFbg . dfgj0t/sf k|fOfLx¿ kzk+ffLdf klg vf; ;do;Dd dftelQm ckf/ /xG5 . ;DkGf{r/fr/ hut\dftelQmaf6 g}pTkGg ePsf]xf]. To;}n] dftelxdf ckf/ 5 . afaeGbf klg cfdf 7'hL xG5g\. sltko gf/Lx¿ cfdf a/fa/ dflgG5g\. cfdf;/x dflgg]gf/Lx¿sf]pNn]v dg:d[tdf o; k|sf/ ul/Psf]5W

lktel{uGof+dftZr Hofo:of+r :j;ok|k .
dft[ty]Qdflti7bdftf tfDof]u/Lo;L ..!##..
cWoo @.

cyf{\k|m\k;" ;f]xL cfdf / lbbLx¿;Fu ;f;";Fu klg cfdfsf]h:t}Jojxf/ ug{kb5{ . oL ;a}cfdf;/x xg\. cfdfnfO{oL ;a}df 7'hL dflgPsf]5 .

dftelxdf

dg:d[tdf cfpg]gf/L ;Gbe{df dftfsf] af/]df cg]s lsl;dn]pNn]v u/] To;sf] dxÎjnfO{;jf{k|l/ k|wfgtf lbOPsf]5 . o; qmddf j]b l;sfpg]u?nfO{cfdf a/fa/ jf

afa'a/fa/ dfg] ;Ddfg ug{kb5, bf]x ug{Ef]g elgPsf]5 .

o cfj[Off]oljxy+a|Xd0ff >j0ffjef}
; dftf ; lktf h]p:t+g b]xo]sbfrg ..!$$..
cWofo @.

cyf{\hg a|Xd0fn]bf]f/lxt ;To:j¿k jb]Wjlgn]bO6f sfg el/lbG5, To:tf]a|Xd0f afa'cfdf a/fa/ xf]. To;nfO{;Ddfg ug{kb5 . To:tf jb1fg u/fpg]a|Xd0fsf]-u?, jb]dGq ;'gfpg]u?;d]t_ slxn]klg bf]x ug{Ef]g eg] cfrfo{nIf0f lg¿k0fdf pNn]v ul/Psf]5 . o; pNn]vcg';f/ dftf]dxÎj ;a\sf]t ul/Psf] 5 . of];a\sf]t klg pRr / dxÎjk0f{ePsf]5 .

uf]/jdoL dftfM

cfrfo{sf]nIf0f lg¿k0fsf qmddf cfdfnfO{ xhf/ ubf 7'hL dflgPsf]5 . ;=#f/sf ;a} hflt / k|0fLdf dgIonfO{h;/L pTs[6 / dxfg\ dflgPsf]5, To;}u/L dg'lohfltdf cfdfnfO{;a}eGbf dlxdfdoL dflgPsf]kfOG5 . oxL dxfgtf dg'ld[tdf klg o;/L k|t't ePsf]5 .

pkfWofofGbzfrfo{cfrfof0ff+zt+lktf .
;x;¢t'lktfGdftf uf]/j0ffltl/Rot]..!$%..
cWofo @.

cyf{t\ pkfWofo -k7fpg] lzIfs_ eGbf b;ubf >]7 cfrfo{-j]b-j]bfGt-tnh_ xG5 . cfrfo{eGbf ;o ubf 7'hf]lktf xG5 . lktfeGbf xhf/ ubf 7'hL cfdf dflgPsf]5 . o:tL cfdfnfO{uf]/joQm dflgG5 . o;/L cfdfnfO{ pTsif{df k¥ofPsf dgh]u?dfsf af/]df klg rrf{u/]sf 5g\.

u?df -u'¿kTgL_ sf] rrf{

u?n]ljjfx u/] NofPsL u'¿kTgL jf u?df 5fqsf nflu k'Hof xlG5g\. u?dfnfO{lzion] u?a/fa/ dfg–;dfg / ;]jf ug{kb5 . cfkmg} hft a/fa/sL u?df geP/ klg ltgsf]>4f ug{k5{/ p7] clejfbg ug{kb5 . kfpdf b08jt\ ug{kb]g . o;/L u?dfsf af/]df s]s:tf]Jojxf/ ug]/ s:tf]b[i6 /fVg]s"/f klg atfOPsf]5,

u?jt\k|t k'Hof:d' ;j0ff{u?of]ffiftM .
c;j0ff{t';k'HofM k]oTyfgfldjfxg}..@!)..
cWofo @.

cyf{t\olb u?cfdf -u'¿kTgL_ ;hftLo cfkmg}hflt a/fa/ 5g\eg]u?s}a/fa/ k'Hof 5g\. olb c;j0ff{-tNnf] hftsL_ 5g\eg] ltgnfO{p7] lgTo-;fEm laxfg_ k0ffd ug{kb5 . oxfFc;j0ff{ zAbsf] k|pf]u u/] dg'h] :d[tsfndf k9fpg] u? a|Xd0fj0f{nufot lfqLo / j]zo j0f{sf klg xg';Sg] ;a\sf]t ldN5 . To;}u/L a|Xd0fn]tNnf]j0f{sL-lfqLo j]zo_ c;j0ff{gf/L;Ef klg ljjfx uy]/eGg] kli6 xG5 .

u'¿kTgLn] ug{ gxg] sfo{

u'¿kTgLsf]cfr/0f, Jojxf/ tyf e]e';fsf af/]df klg dgh]/fd/L ;fr] pNn]v u/]sf] kfOG5 . u'¿kTgLsf]ul/df klg cfr/0fn]sfod ePsf]5 .

cEoAhg+:gfkg~r ufqf];fbgd] r .
u'¿kTGof g sfof{0f s]zgf~r k|;fwgd\..@!!..
cWofo @ .

cyf{t\l;Ef/k6f/, :gfg, lhp bafpg]/ a\Nofpg] skfn afFg]h:tf sfdx¿ u?dfn] ug{Ef]g .

ojf u'¿kTgLnfO{ tGg]L lzion] 9fFlg gxg]

jf:tjdf jf;gfTds of sfdzlQm eGg] s"/f cToGt}k|efjzfnL xG5 . sfdzf:qdf cf7 k|sf/sf d]ybg dWo]:kz{-z/L/nfO{5g] sfd_ nfO{klg Ps k|sf/sf]d]ybg dflgPsf]

5 . hlt ;'s}shLg, ; r]t / hfGg] ;Gg]eP klg pd] cj:yfsf o'jfo'jtLsf / j4 cj:yfsf JolQmsf ;d]t OlGbp 5g\ sfdefjgf anjfg\ xG5g\. To;}n] hjfgL cj:yfsf g/gf/Lx¿ rfx]u?df / r]hfx¿ lsg xfpmg\rfx]cfhbfO lbbLalxgL g}lsg gxfpmg\glhlSsg] Pp6} cf;gdf a:g]/ af/Daf/ 5f]g] klg ug{kb}g eGg]dg'sf]dfGotf 5 . oxL dfGotfnfO{oxfF -dg'd[tdf_ a]xdrf/L lgod lg¿k0fsf ;Gbe{df o;kqsf/ pNn]v ul/Psf]5\

u'¿kTgL t'o'jltgf{djfB]x kfbofl] .
k0f{lj=ltjif]f u0fbf]ff}ljhfgtf ..@!@..
c\\ofo @.

cyf{t\aL; jif{pd] ePsf]tGg]L r]hfn] vf;u/L u0fbf]f hfGg] 5fqn] klg t?gL jf hjfg cj:yfsL u?dfsf v§fdf 5f]P/ 9f]u ug{kb}g . 6f9]af6 clejfbg ug{kb}5 . u'¿kTgLsf] k|;ª\u c¿ klg pNn]v ePsf]kfOG5 .

gf/L :jefj

ljljw gf/L ;Gbe{df gf/L :jefjsf] klg r rf{ul/Psf]5 . dgh]gf/LnfO{o; k|;ª\udf bf]fsfl/0fL, vf;u/L k?ifnfO{bllft ug]{ :jefjsf ¿kdf lrq0f u/]sf 5g\.

:jefj Pif gf/L0ff+g/f0ffldx b'f0fd\.
ctf]syf{g kqlfBlGt kqlfbf;'ljklZrt\ ..@!#..
c\\ofo @.

cyf{t\k?ifnfO{bllft ug]{ :jefj gf/Lsf] xG5 . To;}n] ljj]sL k?ifn] hjfg gf/Lsf ljifodf slxNo}klg 3d08 ug{kb}g . tfTko{s] xf]eg]o'jtLdf lglxt sfdzlQm / jf;gfTds /fun] h:tf]; 's}k?ifnfO{klg cfslif{t u/]s} xG5 . o; ;DaGwdf l;Ud08 kqfo8sf] klg ;dfg b[i6sf0f /x]sf]5 . kmfo8n]t ;Dk0f{ dgfohLjg sfdzlQmaf6 g}ofjt\ sfo{df clek]/t xG5 eg]sf 5g\. oxL gf/LhGo sfdzlQmsf]cfsif0fnfO{dgh]blf0ftTjsf]¿kdf ;ª\s]t u/] ;fjwfgL tNofPsf]kfOG5 . gf/L :jefjs}qmddf csf{syg klg plQs}pNn]v o xg cfp5 .

cljåf+dn+nf]s]ljåf+dlk jf kg\
kqlbf xbTky+g]t'sfdqmfv jzfgUd\..@!$..
c\\ofo @ .

o;sf]cfzo s]b]vG5 eg]of]blgofbf hg JolQm -k?if_ sfd qmfvsf]jzdf 5, Tof] d'v{ljåfg\ hh:tf]eP klg p;nfO{o'jtLn] s'af6f]df nhfg ;S5]. o;/L dgh]o'jtL :qLnfO{ s'dfu{t/ nhfg] bf]fLsf ¿kdf pNn]v u/] o'jtL gf/Lsf]u0fkl§ cfFvf lrDn] bf]fb[i6nfO{ cufl8 ;f/]sf]kfOG5 .

lgrf]8df s]eGg ;lsG5 eg]a]xdfhLsf] cw{ª\uaf6 pTkGg ePsfn]/ k?ifsf nflu gf/L -kTgL_ gxbf p;sf] hLjg ck'/f]eP/ cfwf dfq}/xg]xgfn]-gf/L k?ifsf nflu cfwf cª\g}ePsfn] gf/LnfO{cwf{ª\ugL elgPsf] xf]. k?if hlt ;'s}; fdYo{zfnL eP klg gf/L hlt ;'s}:jtGq eP/ hLjgofkg ug{vf]h]klg gf/L / k?ifsf] kf/:kl/s ;DaGw, ;xjf;, ;xof]u, k/:k/ cfsif0fh:tf s'/fx¿ ;fdflhs / kqs[ts b'j}xg\. dg'sfndf o; ;DaGwdf hh:tf lrGtgx¿ eP, tL lrGtgx¿ s]xL oftofd ePsf 5g\eg]s]xL of]pQ/cfwlgs snd / axTjjfbL oudf ;fk]ftfdf klg :jLsf/ ug{Jojxf/ ug{/ cg'S/0f ug{of]o b]vG5g\. xfdLn]klZrdL hut\sf Feminism-gf/LjfbL_ sf ;fk]ftfdf klg ;=s]t jfª\udf pNnlvt gf/L ;Gbe{nfO{sf]bofP/ s]hfP/ bfFrgf}eg] gf/LjfbL c\\oog xfd] ;fdflhs, ;fFs[ts kl/k]odf ck0f{xg hfG5 . oxL k[7elbdf oxfF of]c\\oog cufl8 ;fl/Psf]xf]. o;nfO{cfufdL cª\sdf qmdz\ cufl8 a9fpBf}nlug]5 .

❖❖❖

nf}lsg <

■ kf= 8f= t]hMsZl/ pkfWofo

s]ugL[sljufli7 ⌡ ug{lsg nf};flxTo ;Ddhg <
o:tf]nc6 / kmc6 cf}snxdf s:n]u/f];\dhg <
zflGt lfq elgG5 efif0flj;]Tof]zflGt efbg]stf <
ltvf{efs czflGt dfq 5 oxfFnf}Kof; dfbg]stf ..!..

vh}nlg / bzsf]sldzg}sf]dfhtfh}7hf]
hldf ldN5 kz:t bfd 5 pxL g}sfd ugL[enf]
s]vfFf]5 d/]d?g\g hgtf cfkm}t afF]kUof]
v:sf];\bz 8af];\dgUo wgsf]To}>fl ;fF]kUof]..@..

kmf];f]efif0f g}u/]eOuof]emc6f]t cfZjf;g
s';L{5fBg' sxfF5n}/ ann]ugL[;wzf;g
gS;f sfg{/ ofhgf kqf u/L laQ5 /ftf]lbg
k"/f ug{sxfFu/]t s;n]kf]vfH5 7$sf lbg ..#..

dfsfdf t rgfjs}p hgtf rflxG5 efb}lbg
ahfdf c¿ ufFjfn algofFrflxG5 gfb}lbg
rSsfhfd lj/fw aGb ;8s}xf];\tfBkmfB}otf
nf7L rfh{/ c>Uof; yk nf}aGb's ufhL ptf ..$..

pN6f]Gofo lg;fkm b08 v'shf]bfhfL t pDsfpg]
bfb}kIf n8g\kqf; 5 ;wzFtf/Lv nDAofpg]
e|6frf/ a9]a9f];\dh'sdf nf}bfd kfP kUof]
cTofrf/ a9f];\;wzFwgL xg]To}sfd kfP kUof]..%..

eTsZsf]kh elTsof];\cem a9L /f$g]oxfFsf]5 / <
af6f];fwF/of];\ldr]dxnn]5$g]oxfFsf]5 / <
cf/fdz};t Knlgdf ;lt;'tL gZtf p8]eZuof]
af6f xg\cnkq sf/ a; cf}6]kf]u8]e}uof]..^..

ldq}bz ;xfotf hlt lbpg\To:sf]5 s]c8'sn <
xftfxft ;lsG5 dflylt/ g}kUg]s;f/L tn

s]7ufg 5 efnsf]hlt;Sof]nf}dfh cfh}u/
cfkmgf dflg; g};/Ss a6hL nf}efh cfh}u/ ..&..

cfkm}ug{t 5g So}klg a? unfg\c¿n]egL
5}g]vf6 nufpg]lgxFemsL af6f]layfng]klg
g]tf g}kye|6 5g\olb eg]emg\åGå rsfpg
bfnf}s]5 lg nfpg]t lar/f tL sfos{tf{sg ..*..

dhDrL lsg k0f{xGg lahhL kfgL k|;:t}lbg]
pBfu}lsg vfnBg hgtfdf sfdwGbf lbg]
w/}kmfF uof]cltqmd0f ef]lkmtf{gdfUg]otf
bz}aJr sdfpg]bn eg]vfn5g\lg ufEg}ptf ..(..

dftL6f/ h'jf vgL zslgsf]kfzf ;wFtf08j
lhTg]sf/j g};wFclg ;wFxfg[eg]kf08j
lhTg]zf;s xfFb5g\clg ;wFxfg[?g]zfnift
ybLs}rnvhdf Jolytn]kfVg]Joyf sf];t ..(..

/fdf]bz/o t bvPg lg egfFh:tf]5 To}bvof]
cfkmgf]g}cgel't xf]lg sljtf h:tf]5 To}nvof]
s:nf0{5 l/emfpg}ca oxfFug[/ s]rfkh';L
b'vL 5g\hgtf ;wFbngn]s:nf0{kfg[vzL ..!!..

uf]7L nf}lsg ug{cfh sljsf];flxTo ;Ddhg
9fSof]åGå / b'Vvn]dh's of]a9b}5 cfGbfhg
sfd}5g labJ;P ;a o'jf aRrf / a9f /x]
s:n]bz agfpg]>d u/L o:t}Joj:yf /x]..!@..

ug{'ug{gug{ef]ca enf]cfzf u/fFxG5 ls <
o:n]klf ljklfsf dg xF}dl:tisdf 5G5 ls
efhLsf]gjjifsf ls/0fn];fuft h]Nofpnf
la;L{åGå / ajf tL ;a ldnL afBrBL vfpFf ..!#..

sxL xGg lg zlQmsf]l/g u/fFnf}zlQmsf]cfhg
To:sf lglDt ;a}ldnLsg k/fDafs}u/fFk'hg
Bfxfn]klg bzo bf/0f u/]To}zlQmsf elQmn]
/fdf]zf;g ug{zlQm ldN5 ;lhn}cDafk/f elQmn]..!$..

❖❖❖

syf

/lnT;f

■ g/]b/fh kf8]h

O; kfnLsf]cdl/sf a;fO{klg xtf/}xtf/df laTof]. /lnT;fnfO{k]olf e]6\g ;lsPg . pgsf] clkm; c6nfG6fdf k5{ eGg] ;g}sf] lyPF cfkm"c6nfG6fdf bO{-rf/ 306f dfq eNg EofOof]. efGbfO lat]/ efpHo" elthfx¿nfO{;dj]bgf lbg k;}sf]. c¿ lbg cGt}lat}sf lyP .

;L=Pg=Pgsf];dfrf/ k|;f/0faf6 kGw|=;fx| jif{cl3b]lv pgnfO{lrGb}cfPsf]. nx8 xf]. Toltaf]b]lv g}pgL;F k]olf e]6\ Ps l5g s'/f ug]{dg lyof]. Ps lsl;dn]lg/y{eGbf klg eOlbg]dgsf]lt;{gf clxn]{Dd cf^gf] ld;gdf ;kmn xg ;s}sf]5g . a? c;kmntfdf nfrf/ / sl07t eO/x]5 . d]S;sg, :kfgL / O6fnLog sg}dh'sL /lnT;f olt 6f9fsf]d]/f] dgsf]cfsfz e/L lsg o:t/L km]nF}cfPsL 5g\< k]/g cgQl/t aG5 hlta]/ ;f]bf klg . s];fF}cf;lSt csf/0f xG5 < dxfslj ejel'tn]eg]h:t}<

tLg÷rf/ jif{cl3 o'/f]ksf] e]l0f ubf{ Dofl88 xjfO{c88fdf pgnfO{emnSs b]lvem}F nfu]of]. lgtfGt gf]nf];x/sf]klxnf]e]l0f . ToxL klg d PSn}lyPF st}x/fOG5 ls < st} s]xL glt lgod la/fOG5 ls < st}s]xL 36gf b36{gf eOxfN5 ls ⅈ gfgfy/L ts{¿ rNb} lyP . eo, c;'/lff / Psfs]kgn] cf]tfPsf] dg . k|rLg ;Dkbfsf]s]b|aGb'nfUg]Dofl86 ;x/ hlt /dfOnf]/ pT;'stfsf]ljifo lyof] Tolt g}cGof]h nfUbf]klg . o:t}cGof]h nfu]sf] a]nf pgnfO{b]lvem}nfU5 . xg\xf]gg\56bfpg g;s] Toltaf] x]ofx]}ePF . d cfkm]eq x/fPsf]a]nf pgL st}ufoj eO;s]sL lyOg\.

emGg}tL; aif{eP5 of]Pl/ofdf a;}sf].

rf]slt/ kmf§km§ lgl:sbf klxn] Tof] k;ndf– Tolt sf/f]af/ lyPg . bO{-rf/ kq– klqsf lslgGYof]. slxn]gfgLsf sfkL snd lnP/ va/sf x]8nfOg x]/] kmls{Yof]. t/ cfh To;f]dfq ePg . crDd eof]–

klxn]sf];fxh]k;n laqmL u/]5g\Sof/]. gofFdfG5]b]lv] ts{p7]sf]lyof].

;f]s]; jfl/af6 kfl/kl§ eJo j:t'b]lvG5 . rf]aL; Sof/]sf]kx]nf];'/fxLdfly df]f]l;qmL a]/Psf]5 . l;qmLh:t}uwg, 5ftL / cgXf/ klg 3fdn]89}sf];GWofsfnLg afbn em}wkSs kx]Ff]blGsPsf]5 .

ToxL k;ndf a;] /lnT;f sfkL snd a]Rb}/lx5g\. clg km';{dfdf klqsf k9b}klg lyOg\. em§};fdg]kg{ck7bf/f]nfUof]. ;f]s]; jf/Laf6 l;;fsf]af6f]xF}Ps l5g Psf]tf/ xg]{ cj;/ ldNof].

:sh hfg]gfgLx¿sf]xh cfPkl5 pgL km]/ sfkL lstfa a]Rg Jo:t eOg\. cfkm'hfO{ c¿ ;a}s'/f lal;P/ Psf]tf/ xg]{cj;/ ldNof].

;do s'/ aGb}uP5 . Totf ;wF;/f;/ uO/xg ck7bf/f]nfU5 . pgsf]u|x g}pRr k/] cf^gf]cf]nfO{lyr]h:tf]nfU5 . cufl8

kb{df p;}t]hf}aw ePh:tf]nfU5 . ljzfn a6j[fsf]km]bdf emf/kft / a6fa6L km:6fpg g;sh:tf]nfU5 . rsf[3fddf bLklzvf dnLg ePh:tf]nfU5 .

Totf guO{klg dg dfGb}g . ;dfrf/sf clf/ kl9G5 . cy{vNb}g . ;fd'xg[;fx; w]}a] l6Stg . .

rf}slt/ kmf§k§ lg:sbf klxn]Tolt ofb xb}gYof]. clxn]cGt}hfg nfUbf klg klxn]Tot}l5g{dg nfU5 . k;n cufl8 Ps l5g j/k/ otfptf u/]kl5 aNn af6f]nfluG5 . cfjZos gkbf{klg ;fgf]tgf]k]k/ ;fdfg s]xL g s]xL lsGg]dg xG5 . g lsg]klg Ps l5g klqsf x]]/ 58\s]b[i6n]ptfsf]kl/qmdf ul/G5 . /lnT;fsf]¿k, cfs[t, xfjefj cgf?f]nfU5 . cfFfsf]rds, gfgLsf]g[o, k/]hfsf]ult / cf?sf]d'sfg;F}efjsf]dwl/df pgsf]JolQmTje/L nbfabL el/Psf]5 . kmSnSs lr/f k/}sf]aDa]cfKsf]rfgfh:t}b?t}dg /;fpg]dfwb{5tf5Nn kf]vPsf]5 . afhL, jf0fL / jbgdf /x}sf]Psfsf/ noa4tfsf]cfs{f0f / t/ntf clåtLo nfU5 . z}];lkoPsf]kfq ;]]:6PgnfO{b?t}ld/f08fsf]dgdf knfPsf]cg?fusf]l;/l;/]dGb cfFL / cJoQm d'sfg cfkm]eq ¿kfGtl/t ePh:tf]nfU5 .

Ps lbg kqeftL ofqfsf]cj;/df rf}af6f}sf]dfB}df e}b xbf em:of^u h:tf]xGF5 . ck]ofl;t e}sf]cfZr{df b'j}n]b'j}t/sf]cgXf/df w]}a] x]]/km';b / cf6xb}g . clns k/ ku]kl5 km}s] gx]]kg[xf]. t/ x]/G5 .

kl0f{df, hl/gf, h'j]bf, bLklzvf s]gfd xg ;S5 < gfd h]klg xg ;S5 . ;a}klg xg ;S5g\. ;a?yf}ssf];efhg ldn}sf]cgXf/ clg To:t}z/L/sf]agfj6 b?tf o:t}ts{¿sf] cfj[Q rN5 dgel/ . ptfaf6 klg cln k/ ku]kl5 kmlsP/ x]bf{b[i6;efu b?:y eP klg dgsf]9f}sf eg]vNb}uPh:tf]nfU5 .

clkml;on sfd sfhn]bO{-rf/ lbg kf]v/flt/ hfgkbf{pgnfO{sg}';'rgf glbO{ lxF8PYof]. nfu]of]pgnfO{hgfp lbg]x]=;ot jf cf}sft kf]sxfF5 /U t/ u]6 xfp;df a:bfsf vfnL lbgx¿ c3fPsf]a^u?h:t} nDk;f/ nl8/x]. efj,lqmof / ultzG;o ;'t}sf] uf]xLh:t}. lemFf e';'gfx¿n]lh:SofpbFf klg lbgx¿ hfu]g\. a? cf^ xNnfP/ eufpg dfq ;r]t eP . c¿ ;a}s?fdf p:t}lar]t U

yk]ko{sx¿ cfpg]l;hg /x]5 kf]v/fdf Tolta] . nfUof]- ;f?^sf]6 8fBflt/ pEf] nfufF ge{b}Pslbg lem;ld;]d}uf8L r9] Totf nfluPYof].

;f?^sf]af6 laxfgL slnnf]3fddf cGgkOf{df5fkR5]wjnflu/L,dgf;n'lxdr'r?f / kf]v/f pkTosfsf]ljx^ud b]zofjnf}sg ul/of]. emNs}3fddf st}r'r?f 6lNsPsf, st} 5fofFsf rf}BLNnfx¿df cfem]h k/}sf, st}wF, st}afkm / st}k}sfzsf];/f] / ag] k]ofjlt{ eO/x}sf ;Kt/^uL k5bf]L cf9] a]xhLsf]eJojOf{ ljGof;df efZj/ b]vof]lxdfnL z[^vnf olta] . Plzof, o?f]ksf yk}ko{sx¿sf] hd36df /lnT;fs}WofpGg eO/xbf]. t/ Ps Ps cgXf/ s]hfpb}ubf{klg pgL Tof]eL8df e]6Ogg\.

km]jftfndf gf}sf ljxf/ ubf{ w]}ko{sx¿sf]hd36 e]6of]. ToxfFklg /lnT;fsf] pkl:ylt lyPg . 8^uf, af}x¿df hn ljxf/ ug]/^uLr^uL hdftleq pgnfO{vf]bfvf]b} cfFf 66]Py]. dg e/^u ePYof].

/lnT;fltdL s]ub]5f}olta] < dWo/ftdf plJhPsf k]zgx¿ hfu}/x]. pgsf]df]fOn

gDa/ dfUg] ;xf; ePg, To;}n] lagfgDa/sf] lsaf}{df cf}Hofx¿ rNb}x]. t/ dgsf /fufTds t/ª\ux¿ hfufhfu}pgsf]gfd hk]/ k|tWjlgt e0/x]. kf]v/f a;fOEsf bO{-rf/ lbg bO{-rf/ aif{ag]/ tlGsP .

sf7df08"lkmg]{alQs} rf}sdf lg:sBf kf0nfx¿ Tot}nlDsPsf lyP . dg;F}z/L/sf] ult cfkm}cu|;/ eP/ cl3 nfu]/of]. e}Gsf] ;fdfGo lzi6frf/ k"/f u/]kl5 Ps}emNsf]dVfdV eP/ cfVffx¿ klqsfsf] va/ s]hfpB}lyP . Pl/r ;]unsf]ne:6f]L k9}sf]lyPFoxfEsf]o'js kfqh:t}cfVffx¿ pt}t/ ghflgbf]tlGsb}lyP . æbfO lxhf]cl:t b]vgePg lg <Æ

pgn]k]/g ubf{dg cndlnP/ otfplt cfVff grfpg yfn]/of]. cfkm}hfO{;fW}sf]kSs} ePkl5 nfh dfGb}5f}bf]hjfkm / nfdf]x]/fOdf cndlnPYof].

j/Lk/L 3]/f k/}sf]sfnf]afbnsf]aLraf6 ebf}]3fdsf l5sf{¿ wtL{km{;fleMPsf lyP . of]olta]/ pgsf]cgXf/sf]b[o lyof].

/ftf] s'tf{ ;njf/dfly cf}Bsf] xl/of] 5ftfsf]/ª\u ;efhg xBf a}hgL k|ef dVe/L 5l/P5 . laxfgL k}n ed0fsf]l;nl;nfdf cln k/sf] rf}af6f]df cf]lnf]kNnf]lbzfjf6 cfpB} ubf{cln k/}]v ult ;Ldt ePYof]. 6f9}]v ptfaf6 dGb d'sfg cf]/df el/B}/ af6}e/L 5l/B}uPYof]. egfFgegfFubf{ub}lemgf]afhL em/]/of].

æbfO stfaf6 xf]<Æ klxnf]k]/g pt}af6 lyof].

æ3d3fd .Æ

æot}a:gXG5 <Æ

æxh"/ ot}a:5' .Æ

æ3/}oxLFk¥of]<Æ

æx}g 8]/f xf]. hfpFg lrof vfg . d]/f] sf]/f klg x]/f}Æ cfd}Ú slt rfB}olt glhs e0;lsP5 . lrof v'jfpg}eGbf klg sf]/f b]vfpg]k|tfjn]ljl:dt agfpF5 . Ps l5g s]xL eGg];xf; /xB}g .

æef]n hfpFff .Æ

hfg]tLj0R5f ePsf]dg lsg lsg bf]dg xG5 . ;fgf]tgf]lg0f{ ug{klg xlRsPem}Fnf5 / ck7bf/f]dfGb}grfx}sf]hjfkm kmsf]pF5 .

kf0nf otf a9]. pgL pt}5l6g\. dge/L sf]/fsf]cfBng cfs[tdf ¿kfGtl/t xB}uof]. pgn]eg}s}lbg kl5kl5 8]/fdf hfgkYof[. ld; ul/of]. ef]nkN6 hfg]c7f} lnP/ ToxL rf}s j/k/ sbf{klg pgL e} e0gg\. 3/ kUg 9Lnf eof]. vNnf];do laTof]. csf[lbg e} e0g\. hfpFeg]/ 8]/f b]vfpg]k|tfj ul/gg\. cln l8k]h:tf]lyOg\. cfkm}h]d hfG5'eGg ldn]g . /lnT;fsf]sf]/f gx]/L cgDfgs}e/df b]/g]sfd ePYof].

æpgsf]a;f}af; ;fgf tLg sf]/fdf ;Lldt /x]5 . a]/s, efG;f clg a}3?d . /ftf] xl/of] / gLnf]ldl>t /ª\u ;efhg ePsf] sf]/fdf df6f}sf udnfx¿df t?nsf nx/f, Rofp, sl/nf]h:tf pb\ehsf];+f/ leq}lyof]. aflx/L sf]zL / a/08fdf ;]gfv/L, dvdnL, ;okqL cflb kmh' 9sdSs lyP . Ps 5]pdf vfg]ksfpg] efBf ;fgf]6]jndfly l6lnSs 6lNsPsf . a:g] sf]/fsf ‰ofn aflx/L k}L lsgf/ leQf 5]p ;a}t/ ljleGgvfn]jg:klt / df5fsf]e"/fn] crDdl;t ;lhPsf]lyof]. ;fg}]v kmh' / jg:kltsf] zf]v /x]5 . leQfdf bflelGrsf] df]gfnL;f / lksf;'sf]uf]Plg{sf ;lhPsf lyP . df]gfln;f pgL cfkm}h:tL eP/ dg k/}sf]xf]nf . uf]Plg{sf pgnf0{gfuf / af}Bf]ljb]ksf]a]hfsf]

qf;b b[osf]cleJolQm nfu]sf]xg ;S5 . ;Fu}
efgeSt / nlvgfysf tyhlrqx¿ ;lhPsf lyP .
jg:klt u[k, auFf h]s}eGg ;xfpg]Tof]
sf7df s]xL a] eh] lrof vfPsf] sNkgf
eof]. s'/L s'/L nfUbfnfUb}cf^g}3/sf]a/08fdf
kfp k/]sf]lyP .

ægfgL ltdf]ddL v}<Æ

Pslbg k;ndf a;]sL afx|+tx]sL gfgLnfO{
;f]wPYof]+

æddL xf]Og . lbbL xf].Æ l:dtxf:o;Fu}
afhL em/]of].

æclxn]sxfFhfgef]t <Æ

æahf/ hfgePsf]5 . tLhsf]lsgdh
ug{.Æ

gf6Ls6L p:t}cgxf/sL gfgLn]elglyg\.
To;lbg cln nfd};do k;n cufl8 a;]
klqsf kl9of]. csf[lbg km';{sf];do kf/]
pg};Fu ;f]wx]]sf+ cf;fdaf6 s]xL aif{cl3
wkfOPsf]kljf;L gkfnL kl/jf/ ;g;/Lsf]
eG6faf/Ldf vtLkftL u/] a:bf]x]5 . klxn]
ljbf]xL gfufx¿sf]cfqmd0fsf]lzsf/ eP5 .
gfufNof08 5f8] cf;fdlt/ ;/]kl5 cf;fdL /
af8f]cflbjf;Lx¿n]yk}gkfnL kljf;Lx¿dfly
xTof, n6kf6 / cftª\s ;hgf u/] nvl6Pkl5
Tof]kl/jf/ gkfn kmls{Psf]/x]5 . sf]xLdfsf]
sGe]6 :shdf bzfFsIffdf k9bfk9b}pgsf]
k9fO klg 56}sf]lyof]/] pgsf]lax]lj/f6gu/
ePsf]x]5 . pgsf >Ldfg\/f]huf/Lsf nflu
ljbz uPkl5 afacfdfsf]x]rfx / 5f]f5f]Lsf]
k7gkf7gsf]nflu pgL klg dfOt}a;]sL /lx5g\.

gkfndf dwz cfGbf]hg rlsPkl5 b]xftL
ufpFsf]k9fO c:tJo:t t xg]g}eof]. cln
xg]vfg]x¿n]cf^gf ;Gtltx¿nfO{lzIff, ;'/Iff
b'j}b[i6n]/fhwfgLlt/]k7fpg yfn]. o;}d];fdf
pgsf cleefjsn]klg k9g]s]fsfGL sf7df08"
k7fPsf /x]5g\. To;}h]efOalxgLsf]k7gkf7g
/ x]rfxsf]nflu sf7df08"a;]sL elGyg\pgL
klg . ToxL l;nl;nfdf vfnL ;dosf]pkofu
ug{;fgf]bf]sfg klg rnfPsL /lx5g\.

Ps lbg a]h'sLkv 3Db}hfbFf pgnfO{
k;ndf xtf/xtf/ ;fdfg yGSofpFu/]sf]bv]
em:ofª\u ePFb'. s]xL s'/f ;f]lg gkfO{
cfkm]FxQkQ eg]sL lyOg\+

æbfO] sf]zLsf]afW km6] ufpFff k:of]/]
af cfdf b]xftsf]v]tLd}xgXG5 . s]eof]s]xL

va/ cfPsf]5g . kmfg nfUbg . uf8L
aGb 5 . af6f]vNg]slxn]kQf]5g . sf]zLn]
nfvf]Fdf5]aufof]h:tf]5 . nfg s]ug]xf]nf <
Pp6f l6s6 ldnfOlbg';\g, Knlgaf6 hfgk¥of]
lj/f6gu/;Dd . ToxfFaf6 h;/L eP klg
hfgknf{.Æ laGtLsf]:j/df pgn]elglyg\.

cfzª\sf, qf; / b1ZrGtfn] pgL
vª\ufl/PsL lyOg\. cgxf/ eo / kL8fn]
cfOnfPem}+nfUbYof]. w]}s'/f u/] lrGtf yKg]
d];f]ul/Pg .

Knlg l6s6sf]nflu clws[t laqm]tf vf]lb}
otfplt nfdf]ofqf to ul/of]. aNntNn
ANofsdf Pp6f l6s6 ldnfP/ pgnfO{p8fPkl5
dg cln xnFeePYof]/ uxf]Fklg ePYof]. k;n
klg To;}bgb]v aGb ePYof]. pgsf]k|yfg;Fu}
Gof;f]/ pbf;L klg ylkPYof].

pgL uPsf]cfh tLg dlxgf gfl3;s]5 .
o;}aLr bzFtxf/ cfP / lat] t/ pgsf]eg]
s]xL cQf]kQf]5g clxn];Dd .

cfhef]n ljbz p8g]/x/ klg Tolts}
x/fpg yfn]sf]5 . otfl;PgPg x]5{ToxfFklg
/lnT;fnfO{b]VtgF.

❖❖❖

bj sf]6f ztfAbLdf e]6]d':sfpg]snf

- **7fs/ zdf{**

cGtf/fli6« gkfnL efiff-;flxTosf]qmd
bj sf]6f ztfAbL ef];';Ddjng pQd .
j;GtfgGbsf]ajnf djnf nfUof]dxfdgf-
bjvGy]Jo:t d:tfgf afjnL Yof]sfJo l;hgf .!.

efiff ljzfn xf]xfd[]ljZjd}kmjnP;/L
jfOfL dw/tf eb]aUbYof]slj-rft/L .
kfF lbg]lyof]ejnf sljuf]7L :jefjtM
/fd[]eof]aUof]sfJo o;/L xG5 cGttM .@.

x/fPFd To;]eq sfJo ;fjbo{df ToxfF
efjgf plnP To:t}e]6]d':sfpg]snf .
sljuf]7L ;df/fx eJo-;Gb/ nfUbYof]
cg]sf]+slj-;|6fsf]efjgf d':s/fpFof].#.

;UGw s:t/Lleq lnPsf slj efj's
d~rdf ;a bjvG5g\sljtfsf kjrf/s
sfnLsf]6fpsf]e]6]+sjaLsf]kfun}jfvf
efF] jfSo 5f]6bfO{k|tltdf ljzfntf .$.

piffsf]afF7};Gbf ;dfhleq 3Dbyj]F
bz-ljbz uf]kfn 3d]sf]klg ;Gbyj]F
ceo ;do}vf]g]cf;fdL slj ;Gb/
kfvsf]wf/0ff bv]+ufdfdf leq ;Gb/ .%.

5ljsf]5Gb e]6] k/fg}/Lt bYb5'
bj sf]6f ;hfPsf]sljtfleq /Db5'.
kljq th;L /fu afUrfndf pbfpbF
cxf ⇓ cxf ⇓ egL /Dy]dgLifL ;a g}ToxfF^.

tf]pfsf]sljtf :jR5, ;]tf]sz;/L lyof]
nfdf]Tof]sljtf k9bf k|tLsfTds 5b{of].
lbgzsf]lyof]5f]6f]sljtf-;k{s}s/f
pbf;L g/sf]jfSo ;g] xfFblyg\w/f .&.

ef/tLsf]bv];fdf dgsf efj p8by]
kL8f JoSt kjf;Lsf]eP/};f/ vNby].
ks[tleq ek]b|;GWofdf efj kfpF5g\
cleefjssf jfSo ;lDemG5g\bv ;f6b5g\.*.

dL7f]d~hhsf]afjnL To:t}k|tlt ;Gb/
3/sf]laDa afs] c¿df k:g cft/ .
dgn];asf efj sljtfdf pdfb{5g\
hª\unsf s/f ub]k|tlt /Do kfb{5g\.(.

dgfjn dv vf]b}5g\efj ;Gb/ kfYb5g\
zAbaxd st}ldN5 cfkmdf g};hfpF5g\.
dgfsf]afjndf hfb"xG5 eGg]d hfGb5'
zAbsf]vjndf vjbf h65g\66 5g\d dfGb5'.!).

dfldnf zAbdf alU5g\kxf8af6 emem{
;l/tf;l/ aUb}l5g\;b{kbs[t ;fu/ .
dfGkmp yfP ulh{5g\gkfnL sljtf oxfF
vfhfdf hlGdPsf]xf]dxfslj /dfOdf .!!.

ljqmdsf]5 gkfnk|tsf]efj /D/d
g 5Gb g eof]dSt o;df slj emDemd .
sJb|cd[t k9b}l5g\oxL hLjg aUbl5g\
sljtf dSt ef]6G5 s]xL g}xGg eGbl5g\.!@.

df]L3f/ k9]/fd}jf;b] dx}/L
pmhf{ToxfF;a}ldNYof]dx rf6\ofF3l/3/L .
laGBfsf]wf/Off cf^g}al;{of]of]kxf8df
kxf8s}s'/f xG5g\;dfhleq ljDadf .!#.

ljZjsf]dfxgL hfb"k|ofs sOf{sOf{df
ul~hof]efj-ufªuP al;{of]of];dfhdf .
cfTdsyfÚ 5 zh]b|sljtfdf ;';fpBf
dSt-5Gb lnPsf oL zAb oxfFaufOBf .!$.

uOfz Zofdbf;}xg\efiff-;flxTo rlr{
j/-kLkn em}+5fof lbPsf xg\k|tli7t .
>jOf ubf}+xfdL >jOfsf s'/f oxfF
sljtfdf lyP efg'cfpg]of];dfhdf .!%.

uhndf sb]1fg-pbf; cfzdf au]
;fbo{df h6}sf 5g\zAb-zAb lnO{lxB]
sljtfdf /dfP/ hLjg d'ts'/fpB5g\
kbs[tdf :jo+mfO{xf]g vf]hL ;gfpB5g\.!^.

zflGtsf ;fGTjgf zAb-ljrf/ kl/sf/df
dfof-efsf-ld;fPsf]sljtf kOf{;f/df .
ljiOf'sf]rs|rDs}sf]7'hf]:j/ ld;fOBf
nodf uLt gkfnL ufPsf]lxd-wf/df .!&.

ljdn slj cfPsf]ufsf]uhn kmb5
bUf{df ;'Tdtf ldN5 ToxL+;fbo{emb5 .
dSt-5Gb ;';fPsf slj bUf{;'efjgf
JoSt ef];'St ef]w/]}cfhsf]of]ljrf/df .!*.

ebs[sf]ebltf emNSof]>4f efj em'sJ]/L
;dLIff of]lyof]eG5' sljgfd qmd}u/L .
sljtfdf x/fPsf]/xB5' o;/L d tf
bJsf6f ztfAbLdf eb]Fd'sfpg]snf .!(.

hxfª,uNdL .
tha rsharma om

-dxfslj nIdLk|;fb bJsf6f ztfAbL dxf];jcGtu{ dxfslj bJsf6f ztjflif{sL ;df/fx ;ldltsf]
cfof]hgfdf kfF lbg]cGt/fli6«o gkfnL efiff ;flxTo ;Ddhgsf]rfyf]lbg -@)^^ rs * ut]>LdtL
;fgdtL /fO{-bflh{nª, ef/t_sf];efkltTjdf ;DkGg sljuf]7Ldf :jbz tyf ljbzsf ## hgf oL
sljx¿åf/f sljtfjfrg ul/Psf]lyof]- ! sfnLk|;fb l/hfn @ s}aL gkfnL, # piff z]rg $ ufkfn
k/fhhL % dgfh afu6L ^ ufdf zdf{& 5ljnfn pkfWofo * th;L lbj; (tfbf u?ª !) lbgz
uKtf !! ef/tL ufxd !@ ek]b|clwsf/L !# dxf yfkf cfzfÚ !$ dfldnf !% dfGkmp yfP !^ ljqmd
lqkf7L !& >jOf d'sf?ª !* jf;bJ clwsf/L !(laGBf ;Aaf @) ljZjljdfxg >]7 @! zh]b|;fsf/
@@ Zofdbf; j]Ofj @# 1fg pbf; @$ zflGt lfqL @% ljiOf'kGyL @^ ljdn cfrfo{@& bUf{cofq
@* ebs[df/L 3n]@(hLjg gfdbª #) g/axfb'/ bfxfn #! d~hh #@ dgk|;fb ;Aaf ## zf/bf
zdf{cflb .

❖❖❖

❖❖❖

; ±d/0f

Pp6f k'/fgf] ;Demgf

■ ljZj/fh kf08]

k}7ÿL jif{cl3 d sf7df8f}kml ;s] 6f]nsf] ;fsf] kf]vN8bofª gfds :yfgdf a;]sf] a]nfsf]s'/f xf]. d]/f]pd]/ b;nf0{5'g 5'g cf6]sf] lyof]. tLgtfsf To;tkm{sf] af6f] bf]af6f]df g]kfnL em\bofp/] uLt ufpg] JolQmx¿sf]lgs}cfjthfjt x'Gyof]. Tof]lrq xfnh:tf]w]/}3/, k;nk;n, df6]x¿sf]30Ff] rf/kfª\u] bO{kfª\u] ;jf/Lx¿sf]cfjfudg xg{ -306L_ sf]xf]/Nnfn]u|t lyPg . gofF;8ssf] glhs eP klg ;fEm kbf{gkbf{k}bn ofqL;d]t kftlnE]hf'Gy]. dflg; lgs}sd lyP, Joj;fo km}nPsf]lyPg .

ltgtfsf bO{/kmL em\bofp/] uLtx¿ lgs} kr|lnt lyP h:tf]

æcfh d]/f]ufO{x}b]kfnf] /flwsfnf0{k7f0b]pm uf]/fnf]..Æ

cyjf
æP cfdf, ;flgdf,
df5fn]km\h kf¥of]kfgLdf ..Æ

cyjf
æcfsfzdf lgs}5g\tf/f,
tf/f xf]gg\s[0fsf cjtf/f ..Æ
cflb, OToflb .

ltg}tfsf s]kL jif{cl3 nldLk;fb b]sf6fsf]..dgfdbgÚ k|sflzt ePsf]lyof]. of] sfJo l;ª\u}em\bofp/]sf ljleG'g nodf n]vPsf]lyof] tfklg dfly n]vPadf]lhd efsf ldnfP/ e§fpg]x¿ cf–cfkm\bf]?lrcg';f/ bO{ x/km g}l6k]/ ufpF]. h:t}

æxftsf d]hf ;'gsf y]hf s]ug{wgn]< ;fu / l;:g'vfPsf]jz cfg'GbL dgn].Æ

cyjf
æcgf/ bfgf bfFsf nx/ vf]h]/ xfF; g,
ltdLn]xfF;]d xf6g ;S5'OGb]sf]cf;g .Æ

o:t}ToxL a]hf s]kL ;docl3 eLdlglw ltjf/Lsf]gf6s æ;xgzLnf ;lznfÆ k|sflzt ePsf]lyof]. o;df klg em\bofp/]uLtx¿sf] pNn]v ePsf]lyof]. dfly pNn]v ePsf ujb]fx¿n]o; k'tssf s]kL x/km l6k]/ tn nlvPadf]lhd ufpF]

ælqz'hL uª\uf eP/ gª\uf kf/LIt/ t/f]Ff, hf'G5'geg,
p8]sf]rª\ufl;t hf'G5'geg .Æ
em\bofp/]klg ;'Gg kfOGYof]. h:t}
æv's'/L le/]/ sf'G5L
hfgk¥of]hdGsf]3fj]df .Æ

To;a]hf cfkm\hf0{dg gkg]hf0{ufnL ug{k¥of]cyjf v;fNg'k¥of]eg]o:tf em\bofp/] klg ufOGy]

æ6lB8vnsf]5]pdf lahhLsf]3]/f, d]/f afpn]xUg]7fddf t]/f afpsf]8]/f .Æ

cyjf,
æP afh]ltdL s:tf]<
em\bofnaf6 x]bf{afF;/h:tf]ÚÆ

cyjf,
æef6]6f6]ufO{v/fgL,
ef6]sf]yfKnf]df tftf]v/fgL .Æ

s]kL jif{kl5 d jL/u~h hfg] ePF. ltgtfsf g sg}/fhky lyof]g u8g] ; jf/L kfOGYof]. kxf8sf]9ªu|hf]af6f] psfnf]cf]/fnf] u/d 708f, l;l;{]xfjf xKk udL{xg]3d}hf] lbg cflb ;a}ePsf]uf]/6f] 3f]3f]6f] kmfF rf/ OToflb kf/ u/]kl5 s]kL 306fsf]/]hdfu{af6 jL/u~h kluGYof].

jL/u~h k|yfg ug{]lbg laxfg ;a]/} .8fFuf8LÚ gfd kfPsf]To; a]hfsf]a;df ofqf u/L yfgsf6 kUYof]F. Toxf8af6 8f]hL -cf]hª\sf7 jf tfDbfg_ sf];km/af6 psfnf]nfUYof]F. clxn] yfgsf6, vfgLvf]hf;Ddsf] df]6/af6f]sf] csf{]km{To:t}psfnf]cf]/fnf]xF}hfgkYof{]. hª\un]hª\un lyof]. 708f jftfj/0f, rsdGgtfdf ofqLx¿sf] af]hLrfnL cyjf r/fr?ªuL af;]sf of sg}hª\unL hgfj/n] otfptf u/]sf];¥ofs;?safx]s c¿ cfjfh l;ltldlt ;lgGyg] .

psfnf] r9bf yfSb}uP/ :jfFjfFuy{]/ sf]kL sf]kL eujfghnfO{;DemGy]. t/ cf]/fnf] nfu]kl5sf] jftfj/0f /df0nf] xF} cfpFof]. k]n ofqLx¿, Totf cf;kf;sf afl;Gbfx¿sf dg k|zGg xGy]/ emlbfp/]nosf uLtx¿ jf ehgx¿ kmy{]. h:t}

ærf/ e~Hofª\sf6b5' ;jF/L -kTgL jf u|x0fL_ 3/sf]dfof /fv x}/fd/L -/fd/L_ .Æ

cyjf,
æ;fgdf ;fg' s';d]38L sdfgL gug,
kms{] cfpFnf s]kL lbgkl5 a]dfgL geg .Æ

o:t} jftfj/0fdf s]kL pl5Nof, cNnf/] l76fx¿n]Totf lxF8g]t?gL l76Lx¿nfO{lh:SofP eg]tL l76Lx¿n]emlbfp/]df g}ufnL uy{]. h:t}

æ:ofpnfsf]emlbfPdf, g]kfn hfg]af6f]df, y$s .Æ t?gLnfO{9s]sf] c;lQ df;]a;]sf]

clg c¿x¿ xfFg yfNy]. tL l76fx¿ af]lg ;Syg]gg\.
o:t]df s;]h]ehg ufPsf]klg ;'lgGYof]. h:t}
æhtf x]of]pt}d]/f gh/df /fd Kof/f 5g\,
o;f]eG5f}p;f]eG5f}dnfO{t /fd Kof/f 5g\.Æ

cyjf,
æxl/of]kl/of]dg]df hl/of]
kg:sf sdfOn]bMvg]df kl/of].Æ

o:t}lsl;dn]lrthnfª\ sh]vfgL, dfv{ lr;fkfgLu9L xF}eLdkmbL kluGYof]. Toxf8af6 nx'/Ldf ;jf/ eO{cdn]vu~hsf]/]lj]6]zgdf kuL jL/u~h;Dd hfg]g]kfn ;/sf/sf]/]h r9g'kYof{]. /]h r9gcl3 /]lj]knf]kmd{df ufOg]h] ;f/ªuLdf ufPsf]b]vGYof]F. ;lgGYof]. uLtsf] af]h xGYof]

æcfnafBL tsf{L vfgnfO{
af6f]aGof]lxGb'tfg hfgnfO{.Æ

cyjf,
æxfdf]/fhf rf/ kfªu| u8fpg]
b]zL /fhf xjfhfh p8fpg].Æ

-oxfFb]zL /fhf eg]sf]cªu|h /fhf xf]/ xjfhfh eg]sf]xjfOhxfh xf] .

/]h r9]kl5 tTsfnLg rNtL uLt ;Gg kfOGYof]
æemg\k/hfG5'n}n}emg\dfof nfU5 a/Ln}
la/fgf]b]zdf n}n}d}d/L hfpFnf a/Ln}
/f0lbg]sf0 5g], ;jf/L d]/f]/]h]df .Æ

cyjf,
æx]lbb}d s:tL nf6L 5'x]lbb}d s:tL nf6L 5'
pxfFnf]eGgtef]dnfO{b/fhdf nuL /fv\
d nf6Ln]egL7fg]d7Ldf lnO{rf6\.wGo nf6L ¡Æ

/]hleq k|o\ dfUg]¿ o:tf uLt ufP/ eLv sdfpFF]. d klg eLv lbGyF.
o:t}lsl;dn]d/f]ofqf jL/u~hdf 6ªuGYof].

❖❖❖

j;Gt

■ **rGbj bgf l3ld/]**

j;Gtsf]kfjg /ªu leq
;lhG5 of]wtL{agL ljlrq
ldnfO{if6Xªu cg}s kf5{
cg}s a§f ljlwn]ptf5{.

kxf8sf];Gb/ b]zo cfh
lxhf]sxfFof] lsg ef]p/f7
j;Gt cfpm ;xsfn Nofpm
lfwft{cGg ag] cfpm .

ul~hG5 kfvf jgs'~h leq
;ªuLtsf]gfb u/L ljlrq
8fSb}5 Sj}nL sX'gfb ub}{
j;Gtsf]:jfutdf k'sfb}{.

j;Gt cfpm jgkfv 5b}{
u'/fF;df /ªu lj/ªu eb}{
P]j}n'emofªNof];\n6/Dd aGb}
emfª}kxF}; gs}ag]emF.

u5fF;a}:jfut cfpm cfpm
dbfg kfvf ;atkm{5fpm
ble{f kmfnL ;xsfn Nofpm
ltvf{;F}ef}s ;a}eufpm .

of]b]znfO{dha't kf/fF
;b'efj cf}/fli6«tf pdf/fF
cfTdLotfsf]ca aLh /fkfF
PsTj ;f/f aLrefj kf]vfF.

bfgf 7'hf sfkmnn];hfpmF
/ftf / sfnf /l;nf agfpmF
j;Gt /fd];F tL ksfpmF
of]kf} eg]u/L vfg kfpmF

❖❖❖

nldLk|;fb b]sf]6f

■ **Hof] /Tglglw /]dL 'zqmfrfo{**

aQL wkSs pgsf]dVdf an}sf]
rf}Bf lgwf/ kl;gf lrpBf]em/}sf]
5ftL / sfF alnof cyjf ;'afx'
;n{s aflGs c;nL bO{xft-kfp .

nfdf / sf]z /l;nf cln rªV cfVf
x]b}{lgs}k/lt/}uld-efj nfVf
;Ns]r'/f];l/ e}8l9 sfk cfFf
ufDeLo{jfXo ?ksf slj b]sf]6f .

leqL eg]?k ;wF}xF;nf]-pHofnf]
g]kfn leq xg uf]klxnf]lbofnf]
ljBf-snf ;snn]kl/kOf{aGbf
b]z}wgL eOlbof]hg- sfJo n]Vbf .

pGsf ;/L g t eP k|tef lj/f6
hGdg kmL/ oltsf hg-b]zeQm
;]L cem}olt lyP elg;fWo xGg
pGsf]aofg gu/L blgofF/xGg .

sfJof:q kflOf /;df axdf}B NofP
g]kfnsf]llflthdf slj emNdnfP
;flxTosf]hu b/f]alg-k]0ffn]
;Dj]oQm xg uf]plg hGdgfn].

df6f]/xG5 ha tf, ta;Dd b]z
aGbg sfn lbg emF}pgsf]ljz]if
hfBg Tof]oz p8L, tgsf]k}sfz
nldLk|;fb ;asf]x]oL ;'jf; .

❖❖❖

n]v

1fg / lj1fgM 5f]6f]rrf{

■ dx]j/ zdf{

1fgÚ leqL cfÆf xf]eg]. lj1fgÚ aflx/L cfÆf . 1fg cWofTd xf]eg] lj1fg ef}ts . lj1fg k|sfz xf] pHofnf]xf]. t}klg k|sfz b]vg klg cfÆfn]rflxPh:t}lj1fg aemg klg 1fg g}rflxG5 . cfÆflagf ;+f/ cGwsf/do ePh:t}1fglagfsf]j1flgs ;+f/ klg 8/nfUbf] / cfÆf/}xG5 . uLtfdf klg .1fg+j1fg;lxtdM -lj1fg ;lxtsf] 1fg_ elgPsf]5 . o;af6 aemg ;lsG5– 1fg / lj1fg k/:k/ ;fk]lft 5gV o;nfO{56bfpg vf]lbf b'j}cw"/f xG5g\. afns[0f ;dn] .1fg db5 xfF;/ /f0{lj1fg db5Ú eg]sf 5g\. lj1fgsf]bgnfO{b'¿kof]u ubf{dfG5]nfO{?gk/]sf] b]vbfb]vb}klg 1fg / lj1fgsf];dfof]hgaf6 ;bkof]u ug]{r]t cem} knfPsf]5g .

k"jL{o jfa{dodf b]ztf / /fIf; elgPsfx¿ klg 1fg / lj1fg cyf{\ cWofTdjfb / ef}tsjfbsf klfw/ ;dX g}xg\. cfl:ts / gfl:ts elgPsf klg c¿ sf]kL xf]Dgg\ cWofTdjfbL / ef}tsjfbL g}xg\. rfjf{sh:tf pRrsf]6sf ef}tsjfbL j1flgs -bfzk|gs_nfO{ lj/f]wLx¿n] gfl:ts eg]. /fj0fh:tf] 1fgL ljåfgnfO{/fIf; elglbP . o;sf]dtna ljh]tfn] ljlhtnfO{tn v;fNg]/ abgfd u/fpg]if8bGq eg] aemg ;lsG5 . lj1fgdf cl3 a9]sfx¿n] 1fgsf]pk]ff u/]eg]1fgsf klfw/ elgPsfn] lj1fgsf]. kmntM k"j{1fgsf]wgL / klZrd lj1fgsf]wgL eof]. t/ cWofTdljgfsf]ef}ts k|ltn]dfgjnfO{;+bgzG0o agfpF}nu]sf]df cfh klZrd lrlGtt 5 eg]k"j{lj1fgsf]k|ltaf6 jfl~rt xgkU]sf]5 . k"j{;do ;xfpF]ultdf cl3 a9g ;sg eg]klZrd Psf]xf]/f]ef}ts k|ltaf6 jfSs e}s]sf]5 .

k"/f0f syfx¿sf b]z–bfgj o'4 klg cfWoflTds / ef}ts klf aLrs}n8fOFcyjf åGå xg\. of];dosf]j0f{g ul/Psf ;flxTosf] cWoog ubf{cfWoflTdseGbf ef}ts klfw/ anzfnL ePsf]b]vG5 . cGtl/lfdf .lqk"/sf] lgdf{0f / dobfgj lgld{t kf08jx¿sf] ;efejgh:tf ef}ts ;d[4sf]r/df]sif{lyof]. Tof]a]hfsf n8fOFf ljleGgvfn]lf]of:q pkof]u ePsf]kfOG5 . To:tf c:qn]b]zklfnfO{cfTy' cfTy'kf/]kl5 b]ztfx¿ Ufxf/ dfUb}a]{df–ljiOf' / lzjsxfFkGg]u/]sf syf 5g\. bfgjklfdf d/]sfnfO{lapFfpg]cd[tljwf -tGqdGq s]s] xf] klg ePsf]pNn]v k"/f0fsyfx¿df kfOG5 .

cfhsf k|ftflGqs / ;fDojfbL elgg] /fhgLlts ljrf/sf ;+fxs g]ztfx¿n] klg k|sf/fGt/af6 cfWoflTds / ef}tstfs} k|tlglwTj ug{vf]h]sf, t/ ;dGjok|t cfÆf lrDn]sf xgfn];fdflhs ;b\efj / ;bfrf/ g/fd/L vnalnPsf]5 . if8bGqsf vj]n b]–bfgjsfnb]v g}rNb}cfPsf eP klg cfhsf] /fhgLlts hfnkk+rrflxFemg\ rsf]¿kdf b]vPsf]5 .

ljho, rfx];t\c;t\hg;'s}pkfoaf6 ePsf]eP klg ljhoLn]cfkmgf]pTsif{a9fP

r9fP/ g}bJvfPsf]xG5 . cfh klg lgjf{rg lhtkl5 hh'; s;n]lgsfN5 < lhTgjh]. xfg]sf] t a9Ldf wfwnL eof] o4sf lgod ldlrP eGnf, gq n?n? cfkmgf]af6f]nfU5 . Tof]ajhf lgjf{rg jf n8fOFs;/L lhltof]< eGg]vfhL xbg . cfo{¿n]/yfg{¿nfO{;Gdfu{af6 dfq} lhtsf lyPgg\ cgs if8bGq / hfnemh u/sf lyP . lbiffpf; / zDj/aLrsf]n8fO{zDa/sf Ps;o lsNnf sAhf ug{rfnL; jif{nfu]sf] lyof]. Tof]o4 klg 5n5fdaf6}lhltPsf]lyof]. To;sf] j0f{g CUjbdf 5 . cfo{cgfo{ klg lht'jf / x¿jfx¿ g}xg\. lhTgjh]s}kL g s}kL 5nsk6 t u/s}xG5 .

To;kl5 cfo{¿s}pTsif{sf] 0ltxf; n]vof]. zDa/h:tf] jL/ / /fj0fh:tf] k/fqmdLnfO{ljhoLx¿sf] 0ltxf;n] oyfJrt :yfg lbPg . cfhsf]/fhgLlts åGå klg b]f;'/ ;a\u{dh:t}xf]. o:tf s'/f sf]bofpbF ljhoL / ltgsf klfw/nfO{kL/kg]{xgfn]To:tf tYonfO{ gsf/fTds eg] p8fpg vf]hG5, t/ oyfy{ oyfy{g}xf]5f]kbg / oyfy{sf]vf]hL ug{5f]8g klg xbg .

b] / bfgj klg Pp6}afa'-sZoo_ sf 5f]/f xg\. cfdf eg]km/s xg\. sZoksf h]/f 5f]/f-c;'/ elgPsf_ lj1fg klfw/ -ef}tsjfbL_ lyP eg] sfG5f 5f]/f -;'/ elgPsf_ 1fgsf klfw/ -cWofTdjfbL_ lyP . To:t}c;'/sf u? zbmfrfo{/ ;'/u? j{k:klt klg bfh'efO g} lyP . tL b'j}u? -cfhsf]cy{df g]tf eg]klg xG5_ cf-cfkmgf klfw/sf]lhtjfhLsf nflu 0dfgbf/Lsf ;fy k|0fk0fn]nfu]sf lyP . cfhsf .h:tf htf sfkmn kfs]pt}r/L gfr]ubg]y]. pgLx¿ cfkmgf]l;4fGt / gLltdf c6n lyP . pgLx¿n]slxNo}dofb{f e^\u u/]gg\. cfkmgf :yfgaf6 1fg / lj1fgnfO{cl3 a9fP .

cfhsf] ;dfhdf k/:k/sf] lge{/tf a9bfqmddf 5 . Psf^\sL k|pf;af6 cl3 a9g sf]xL klg ;dy{5g . JolQm / ;dfhnfO{;VL / ;d|f agfpg 1fg / lj1fg b'j}sf]plQs} vfFf]5 . 1fglagfsf]lj1fg ;xf/s aGg;Sg] xgfn] cfhsf] cfjZostf eg}sf] 1fgn] lj1fgnfO{8f]ofpg'xf]. cfh lj1fgn];+f/nfO{ w]/}s'/f lbP klg Tof];jf{rdf xfgL/lxt 5g . Psf]xf]/f]ef}ts k|ltsf sf/0f cfh ;+f/df k|s[ts jftfj/0fsf] ;Gthg g}vnalnPsf] 5 . ;dodf kfgL kbg . c;dodf af9L cfpF5 . k|j]Ldfq}xf]0g, cGtl/If;d] k|llft 5 . k|lt xgk5{ t/ To;df xfgLsf] dfqf 36fP/ lj1fgnfO{dfgjLo pTyfgdf nufpg 1fgsf] -cWofTdsf] eltdsf cfjZos e}s}sf]5 .

k'j{n] 1fgnfO{ uf]o /fv]/ /x:odo agfpgfn]xfdL kl5 k¥of]F klZrdfn]lj1fgnfO{ lnP/ cl3 a9bf]. kmntl b'j}Psf^\sL eP . lj1fgsf]dfq k|ltn]klZrd lg;fl;Psf]5 eg]k'j{n]1fgsf];bkofu ug{g;Sbf k5f]s] eof]. To;sf/0f b'j}sf] ;+f]hg ug{kg]/ ;dGjofTds 9^\un]sfd ug{kg]cfjZostf cfh b'j}km{dx;'; xg yfn}sf]5 .

❖❖❖

em/}sf]kmh g}xJ kmNbg kmJ/ So}u/L lat}sf];do}To:t}kmlsb{g s;}u/L . 7Ls eP ;a}j:t'aG5 lgTo dgf]k/ d;nf dfqsf];AhL dL7f]xf]nf / s]ca <

tLtfdL7f s'/faf6

;=d/0f

;Ddfgn]emsdsfPsf]lbg

■ /fdk|;fb bfxfn

त्या] दिनलाई सम्झँदा कताकता शरीर पनि रोमाञ्चित र अचम्मित भइरहेको प्रतित हुन्छ । त्यस क्षणको अनुभूति मनसितमात्र होइन, मस्तिष्कसँग पनि जोडिएको र त्यसको लम्बाइ र आकृति भित्र २०६६ चैत्र २७ गते नेपाल प्रज्ञाप्रतिष्ठानमा आयोजित दोभान साहित्यिक पत्रिकाको सम्मान कार्यक्रममा पुगेर गाँठो पर्छ । पुस्तक लोकार्पण र स्रष्टा सम्मानको कार्यक्रम पस्किनलाई पूर्वाधार तयार गर्दाको क्षण नै नौलोपन र पाराले बान्की मार्छ । बालिका गिरी, यादव भट्टराई, सन्ध्या पहाडीजी छमछमीको तालमा व्यवस्थापनको लागि ओहोर-दोहोर गरिरहनुभएको सोचाइमा मीठो तरङ्ग भेटिन्छ । मनले शान्तपनको रसास्वादन गरिरहन्छ । मस्तिष्क निकै सक्रियताको अनुभूति गर्दछ । दिनहूँ बसिरहने त्यो काव्यस्थलको चौघेरामा मनको नक्सा बदलिएको छ । अनि त्यो बदलिएको नक्सामा फूलप्रति राष्ट्रकवि माधव घिमिरेको व्यक्त कविताका टुक्राले मलाई झकझक्याउँछ-

दिलभन्दा अर्को के छ मान्छे भन्ने चिनु
दिल चढाउनु हुन्न भने फूल चढाइदिनु ॥

दिलै चढाउने खालका व्यक्तित्वहरू टम्म मिलेर बसिरहनुभएको छ आफ्ना आफ्ना आसनमा । विभिन्न साहित्यिक संस्थाका अध्यक्षहरू तथा ज्ञानवृद्ध ऋषिमुनीहरूजस्ता जसले जीवनमा आफ्ना क्षेत्रबाट साहित्य, विधालगायतका फाँटमा अत्यन्तै क्रियाशील र उर्जावान् बनी नेपाली समाजलाई धन्य-धन्य बनाउनुभएको छ । तिनै महात्माहरूको बीचमा म पनि सम्मानित हुने पङ्क्तिमा उद्घोषक सन्ध्याजीले बोलाइदिनुभयो । मलाई मिर्मिरे हो वा पूरै उज्यालो, बुझ्नै कठिन भयो । साँच्चै भन्दछु आफूले आफैलाई छाम्न र खोज्नुपर्ने क्षण आइरहेको थियो । अव्यवस्थित सोचका शृङ्खलाहरू मभित्र बगिरहेका थिए । अचम्मको अनुभूति भइरहेको थियो । अतितका सम्झनाले सुरेली खोलिरहेका थिए । अनि त्यो स्मृतिका छाल भनौँ वा सम्झनाका तरेलीभित्र रामेछापका कवि पेशल आचार्यका यी पङ्क्ति सम्झन पुगेँछु -

'पैल्यै तिमले आँखा माग्यौ पछि मात्र छाती
अँधेरीमा छामछुम गर्छु हराए कि साथी' ।

मेरो जीवनको त्यो क्षण लोभलाग्दो, घतलाग्दो बनेको छ । हृदयभित्रको चिनारी भइदिएको छ । त्यो सम्मान घतलाग्दो, प्रिय, जीवनको सौगातजस्तो बनिदिएको छ । संसारमा जन्मेर जीवन चलाउन जमजमाउनेहरूको लहरभित्र राखिदिएर बालिकाजीले अक्षरहरूको प्रदर्शनी गरिदिनुभयो र त्यस क्षणले मलाई भनिरहेको थियो, तिमी गम्भीर नहोऊ इमानदार होऊ । किनकि मान्छेलाई कता-कता विसङ्गति र काल्पनिक आदेशले प्रेरित गर्छ । मान्छे मासुको डल्लो र हाडको टुक्रोको रूपमा जिन्दगीको सार बनिदिन्छ । तर त्यो क्षण भनिरहेको थियो- तपाईंलाई जिन्दगीको सबैभन्दा सुनौलो कालखण्डमा स्वागत गर्न चाहन्छु । जात, रङ्ग र भाषाका आधारमा मानिसलाई चिर्न खोजिरहेको समाजमा मानिसलाई जोड्न र एउटा सामुहिक एल्बम वा सँगालोको रूपमा राख्न खोज्ने आयोजकले देखाएको दायित्वबोध कहिल्यै नसक्ने मसीको रूपमा लिपिबद्ध भएको छ- बधाइ छ बालिकाजीलाई र उनका आयोजक सहकर्मीहरूलाई ।

कागज त आखिरी कागज नै हो । अझ भनौँ सेतो कागज न हो । त्यही सेतो कागजमा रङ्ग

कस्तो राखेर कुन रूप प्रदर्शन गर्ने हो, त्यसैमा भरपर्दछ- त्यसबाट देखिने आकृति र प्रकृतिको । स्थान त त्यही एकेडेमी र त्यही स्थल हो, तर त्यसमा गरिने कार्य र दिशानिर्देशले समयलाई लर्को लगाउँछ, गतिदिन्छ, युग-युगान्तरसम्म सही रूपमा जिउने कला प्रदर्शन गरिरहेको हुन्छ । सँगै जाँदा एउटा मनको अनुभूतिले अन्य मनलाई स्पर्श गर्छ, किनकि मान्छेका रूप फरक होलान् तर मान्छेको 'स्व□ त उस्तै छ । सँगै बसिरहनुभएका आदरणीय सहयोगी मिलनसार सधैँ मन्दमुस्कान फिँजाइरहने, शालीन व्यक्तित्वका धनी, शिक्षा र साहित्य फाँटका कर्मयोद्धा भैरहवामा बसोबास गर्ने बालकृष्ण भट्टराई सम्झन्छु । मलाई लाग्छ, उहाँ त सफल जिन्दगीको एउटा उपहार हुनुहुन्छ । त्यो उपहारभित्र सँगै बस्न पाएर आफूले पनि सधैँको सम्झनासँगै बसेर लिन पाएकोमा गौरव अनुभूति हुन्छ । सायद मानिसको मन पनि होजस्तो लाग्छ । अनि त्यही क्रममा आसीन र सम्मानित व्यक्तित्वलाई सम्झन पुग्दछु -चर्चित साहित्यकार मञ्जुलदेखि गजलकार विजय सुब्बासम्म र कथाकार जलेश्वरी श्रेष्ठदेखि विष्णुबहादुर सिंह र गुरु गोपीकृष्ण शर्मादेखि वासुदेव त्रिपाठीसम्मको समुपस्थितिमा सम्मान कार्यक्रम पोखिँदैछ ।

अर्को आकर्षण देवकोटा शतवार्षिकीको समापनको अवसर छ । महाकवि देवकोटापुत्र डा.पद्मप्रसाद देवकोटा महाकविको अन्तिम स्वरहरूका बारेमा बोल्दै हुनुहुन्छ । अन्तिम स्वरहरू सार्वजनिक भइरहेको छ । अर्को पक्ष कार्यक्रममा रहेको छ मित्र केशव सुवेदीको किताब विमोचन हूँदैछ भने मित्र कृष्णहरि बराल कृतिका बारेमा पोका-पन्तरा खोल्दै जोड-घटाउ गरिरहनुभएको छ । अनि दोभान प्रतिभा सम्मान २०६६ मा लेखिएका वाक्यहरू वाचन भइरहेका छन् । दोसल्ला ओढाउँदै गुरु वासुदेव त्रिपाठी भनिरहनुभएको छ- "अझै लेखिरहनुस् है !" यो बोझिलो र ओजश्वी वाक्यलाई कसरी थाम्ने हो भन्ने मनमा कुतूहलतामाथि फन्का मारिरहेको थियो । सम्मानले मन लफक्कै भिज्यो । मलाई ती पङ्क्तिका बारेमा र मेरा अग्रआसनमा बस्नुहुने सबैलाई सम्झदै माला पहिरिएर दोसल्ला ओढी हातमा सम्मानपत्र लिँदाको क्षणले निकै झकझक्याउँदा अनि मलाई पढाउने गुरुहरू र मसँगै सम्मान लिने आदरणीयहरू, सम्मान दिन क्रियाशील व्यक्तित्वलगायत धेरैलाई सम्झन्छु । एकै चोटि सम्झाइको लर्को लाग्छ-त्यही सम्झाइमा मेरो मन दोमन गरिरहन्छ । गुरुहरूद्वारा सम्मान दिएको त्यो क्षणले कवि दैवज्ञराज न्यौपानेको यो कविता सम्झिरहन मनलाग्छ

"छोडिएको मन छ मेरो सम्झे पनि पीर लाग्ने
बिर्सूँभन्दा नबिर्सने अल्झिए झैँ तीर लाग्ने
जतन गरी जिन्दगीमा सँगालेर राखिदिनू
मनको माया न्यानो हुन्छ, न्यानो लाग्ने माया दिनू"

शान्त, स्निग्ध वातावरणमा धेरै मान्यजनका बीचमा दोभान त्रैमासिक पत्रिकाको १० वर्षे यात्रा, कृति लोकार्पण र स्रष्टा सम्मान कार्यक्रम एकैसाथ सम्पन्न हुन्छ । लुकेका प्रतिभा र धेरैका आँखामा ओझेल परेका व्यक्तिहरूलाई समाजले कृतज्ञता प्रकट गरिरहने छ । गर्ने नै छ । मलाई पनि गर्ववोध हुन्छ । आफ्ना सहपाठीको उमेरभन्दा निकै बूढो उमेर लिएर म पढ्न आएँ सर, के पास गर्न सकूँला ? भनी झन्डै डेढ दशकअगाडि मेरा सामु विनम्रता प्रकट गर्ने बालिका गिरीजीको मेहनत भनेपछि गरिहाल्ने बानी, समाज सेवा र राजनीतिलाई आस्थाको केन्द्र बनाई हिँडिरहने घरपरिवारलाई सम्हालेर र सँगालो राखेर पनि साहित्यिक यात्रामा रमैँ रमाएँ भनेर आफू नेपथ्यमा रहेर अरूलाई सम्मान दिन प्रयासरत उनको शालीन सोचलाई धन्यवाद दिन मन लाग्छ- त्यस सम्मान कार्यक्रमको परिधि र परिवेशलाई नियालेर हेर्दा ।

सम्मान त जीवनका क्रममा कार्यका शृङ्खलामा धेरै पाइन्छन् । आफैले पनि दर्जनौँ सम्मान पुरस्कार प्राप्त नगरेको होइन, समय र कालखण्डमा निकै ओजश्वी मानिने पुरस्कारदेखि शिक्षासेवा पदकसम्म र आदरपत्र र कदरपत्रदेखि सम्मानपत्रहरूले बेला बखत दोसल्ला नओढेको पनि होइन । त्यसै शृङ्खलामा

एउटा थप सम्मान हो यो पनि । तर फरक भइदिएको छ, यो सम्मान मेरो जीवनको लागि पनि । कारण चुरो कुरा एउटै छ, मलाई पढाउने गुरुहरूको हातबाट सम्मान पाउनु । छनोटमा पर्नु अझ यसो भनुँ, तीन पुस्ताको त्रिवेणी बनेको छ त्यो सम्मान । त्यसैले त्यो दिनको दोभानको सम्मानले बिर्सनैनसक्ने गरी झकझकाएको छ मेरो जीवनलाई । अनि सम्झन्छु त्यस सम्मानमा बस्ने कवि ठाकुर शर्मा, रामप्रसाद पन्त, माधव घिमिरेका निश्चल भावनाका सटिकपनहरूलाई, अनि उहाँहरू कै मिलोमतोमा लेखिएको तितामीठा कुराका यी पङ्क्तिहरूलाई-

"भाग्यले मात्र के हुन्छ ? चाहिन्छ कर्मकै भर
डोकामा दुहुँदा दूध भाग्यले के अडिन्छ र ?"

अनि जीवनका क्रममा लेखेका कता कताको कथा यसो भनौँ टिपोट, डायरी यात्रा संस्मरण सबैले सम्झनामा तरेली मार्दछन् । मनमा जो मुरली बज्दछ । यस्तै तीन पुस्ताको सङ्गम बने पुरस्कार र सम्मान प्राप्त गर्ने कडी जीवनमा संयोग नै परेर बनेको होला यो अवसर । त्यो सम्मानको मूल्याङ्कन उचाइको विश्लेषण र व्याख्याभन्दा मेरा लहरमा बसेर सम्मान लिने सम्मान दिने ताली बजाइदिने बधाइ दिने, अग्रज पुस्ता र प्रेरणाका स्रोतहरूका बीचमा एउटा प्रतिबद्धता बोकेर म घर फर्किरहेको छु । तर थुप्रै सम्मानले थिचिरहेको मेरो मन भने यो सम्मानले निकै झकझकाएको छ । म पुनः कवि दैवज्ञलाई सम्झदै आफ्ना यी सम्झाइको झकझकाइलाई बिट मार्न चाहन्छु-यी पङ्क्तिहरूको सँग-सँगै सम्बद्ध पक्षको बधाइ धन्यवाद र शुभकामना आफैले लिएर र सम्मानित हुनेहरूलाई यो लेखनी मार्फत् झझल्को दिएर जिन्दगी त यस्तै न हो भन्दै त्यो दिनलाई सम्झँदै सबैमा सम्मान गर्न मनलाग्छ

"दुई दिनको जिन्दगीमा खाली घाम-छायाँ
आँखैभित्र पानी खेल्छ आँखै भित्र माया
नजिकैमा कुन रह्यो ? कुर्न भयो टाढा ?
आज जहाँ फिक्का हुन्छ भोलि त्यही गाढा ।"

❖❖❖

ofqf

■ /fwf af:sf]6f

उदास !
रुखो बाँसजस्तै
जिन्दगीका पाइला
गरुङ्गा पारेर
म गाउँ पस्छु
तमोर छङ्छङाएको आवाज
छङ्छङ् छङ्छङ्
हरियो पातमा
शीतका थोपा
टल्पलाएको दृश्य
भिरालो बस्ती
ओ ! सुन्दर प्रकृतिको मस्ती
एक्लो म
असङ्ख्य प्रकृति पातसँग
लहरासँग
दूवी पिपिरासँग
फूल परागसँग
साथी सङ्गाती
सौन्दर्यको साथ पाएर
तमोरको छालजस्तै
माइखोलाको नागबेलीजस्तै
असङ्ख्य प्रकृतिका
फूलजस्तै
लहराजस्तै
छचल्किएकी छु
घुम्दै बहेकी छु
फक्रेकी छु
लहरिएकी छु
जीवनसाथी पाएर
प्रकृतिजस्तै
प्रकृति पाएर
जीवनसाथीजस्तै
कहिल्यै नछुट्ने
कहिल्यै नटुट्ने ।

❖❖❖

;gftg jbs ;+s[tdf rf/wfd tLy{sf]cjwf/0ff

■ o'j/fh zdf{uf]d

■ gftg, jbs, cfo{;+s[tdf rf/wfd tLy{sf]cjwf/0f k|rLg jbs sfnb]v g}/x]sf]xf]. jbs sfndf k/'}ef/tjif{-ef/tLo pkdxfåLk_ cfWoflTds ¿kn]Ps ;'qdf cfj4 lyof]. sfnfGt/df jbs wd{;+s[tdf l;lyntf / x[; cfpg ;? eof]/ O{fsf];ftfF7 cf7fF ztfAbL;Dd cfO{k'Ubf o;df w]}ljs[tx¿ klg b]lvg yfn].

o;}aLr cf7fF ztfAbldf bllf0f ef/tdf cflb z^s/frfo{sf]k|bfefl eof]. z^s/frfo{ afnssfnb]v g} cToGt d]wfjL Pjd\ k|tefzfnL JolQm lyP . ;fg}pd]df logn] jb, jbf^u zf:q / if8bzg u{yx¿sf]cWoog u/L kf/^ut e}s}sf lyP . wd{;+yfkgfyf{ ;Dejfld ou]ou]egf eujfg\s[0fn]uLtfdf eGgbPh:t}wd{ ;+s[tsf] ;/Hf0ffy{ cflb z^s/frfo{sf]hGd ePsf]/ lognfO{eujfg\ lzjsf cjtf/ xg\egf ljåfgx¿n]eGg Pjd\ ts{ug{yfn]. z^s/frfo{n] jb / jbf^u-bzg, uLtfsf efiox¿ / cGo wd{bzgsf u{yx¿ n]v]. pgn]n]v]sf oL wd{bzgsf k'tsx¿ jbs cfo{;+s[tsf k|dfl0fs u{y dflgG5g\.

s}pf]Fau]eTs}sf jf kftfn:y ePsf 7'hf k'Voft tLy{ynsf d7 dlGb/x¿sf]z^s/frfo{n] dd{t ;'wf/ u/L kg] klj7flkt u/fP . k/'}ef/tjif{nfO{cfWoflTds ¿kn]Ps ;'qdf cfj4 u/L /fVg rf/}lbzfsf sgfdf rf/wfd tLy{¿sf]k|ti7f u/L wd{;+s[tsf]kg?4f/ u/fPsf xg\. To;/L rf/ lbzfdf k|tli7t ul/Psf rf/wfd tLy{¿ xg\

!= k'/fdf >L huGgfy k'/L
@= klZrddf >L åf/sfwfd
#= pQ/df >L abl|gfywfd
$= bllf0fdf >L /fd]j/d\

pkoQm rf/wfd tLy{df cflb z^s/frfo{sf rf/ kL7 -d7_ x¿ klg pgn]:yflkt u/]sf xg\. jf:tjdf wfdU egf]sf]d'Vo tLy{ynsf] ljlzi6 gfd xf]. wfdU eGgfn]O{j/Lo ;Qf, lgjf; jf k/fTk/ k/a]Xd k/d]j/n]af; ugf] jf a:g]7fpFxf]eGg]alemG5 . eujfg\s[0fn] wfdaf/]uLtfdf eGgbPsf]5'

g tbefifot];'bf]g zzf^s]g kfjs' .
ob\uTjf g lgjt{t]t4fd k/d+dd ..
-uLtf, cWofo !%÷^_

hxfFg ;'bf]kfsfz kf5{g rGbdfn]/ g clgng]cfkmgf]t]h b]vfpg h?/L k5{. hg 7fpF :jod\eflift / :jo+kfsfzdo 5 cyf{\hg clrGTo / cj0fgLo 5 . hxfFhGd, d[o', h/f, Joflw, lrGtf, eo / zf]sflb xbg\. To:tf]7fpF O{j/Lo wfd xf]. hxfFPkl5 kg' hGd / d[o'¿kL ejrqm jf df]xhfndf cfO{hfO{ul//xgkbg . o;/L uLtfdf O{j/Lo wfdsf]j0fg ul/Psf]5 . To:t}pklgifbdf klg pNn]v ePsf]kfOG5'

g tq ;'bf]efIt g rGbdtf/s+
gdf ljB't]eflGt s'tf]sodlUg' .
td] efGtdgbeflt ;jf+
t:o ef;f ;jfdb+ljeflt ..

k/dfTdf :jo+kfsfzdo 5g\. O{j/sf] lbJo nfsdf aflx/L kfsfzsf]t ult g}k'Ug

;Sb}g . ToxfFg ;ö{g rGbdf g tf/fx¿, g clUg s;}n]klg k}sfz kfb}g\ cyf{t\k}sfz kfg]; Sb}gg\. To;}k/dfTdfsf]zlQm kfP/ g} ;ö{rGb|/ clUg cflbn]cfkmgf]k}sfz b]vfpg] ub5g\. o;/L g}pklgifb\cflb wd{ufyx¿df O{Zj/Lo wfdsf]j0f{g ul/Psf]5 . j:t't 7'hf tLy{¿ o;}sf kltLs xg\ eujbwfd xg\. df]fdfu{sf ;fkfg xg\.

xfn otf cfP/ s]xL jif{b]lv ef/tsf pkoQm rf/wfd tLy{sf cltl/Qm pQ/f~rn -u9jfn_, k|fGtsf odgf]qL, uª\uf]qL, s]bf/gfy / ab|gfynfO{klg 5§}rf/wfd eGg]u/}sf]kfOG5 . To:tf rf/wfd tLy{¿ g]kfndf klg 5g\. g]kfn klg ef/tjif{ -ef/tLo pkdxfåLk_, cfof{jtf{t/ut pQ/fv08sf]lxdjt\v08df kg]{dh's xf]. b]jtfx¿n]af; u/}sf]kljq lxdfnosf]sfvdf /x}sf]O{Zj/Lo :yn xf], b]jtfx¿sf]cfkmgf]3/ xf]. ..b]jb]zf]lxdfnoMU jf ..b]jtfTd lxdfnoMU eGg]u/}sf]kfOG5 . oxfFsf ;DkGf{gbLgfnf, jg–jg:klt, kfvf–kvf]f, 9ª\uf–df6f]/ hnjfo';a}tLy{do 5g\. g]kfn :jodf lzjsf]b]z, a'4 hGd}sf]b]z, huHhggL ;Ltfh}sf]hGdynf]eP/ klg oxfFx}sf pTs[6 tLy{¿sf]dlxdf, dxQf / ljz]ftfsf]phfu/ ePsf]5g . sltnfO{t hfgsf/L klg 5g / k|rf/ k|;f/ ePsf]kfOFbg, b]vFbg . g]kfnsf rf/wfd tLy{¿ cfem]ndf k/}sf 5g\. oyfy{df g]kfnsf rf/wfd tLy{¿ tn n]vPadf]nd 5g\

! dlQmlfq -dlQmgfy_

;[i6stf{a\dfhLn];[i6;j+4g ug]{sfdsf nflu 7'hf]o1 ug{k/}sfn];+f/el/ pkoQm :ynsf]vf]hL ubf{Pp6f ;jf]s[6 kfjg :ynsf] ¿kdf dlQm kj{sf]dlQmgfy jf dlQmlfqnfO{ kfpgeP5 . o;}lfqdf cfP/ ;j{sNofOf x]t' hndf clUgnfO{cfXjfg u/L a\dfhLn]7'hf] o1 ug{ePsf]/ k|t't o1df eujfg\ljiOf', lzj, OGbflb bz lbSkfn ;d]t ;d:t b]jtf–uOf / Clifdlgx¿sf];xeflutf /x}sf]lyof]. clUg / hnsf]cfk;df d]n vfg]eP tfklg a\dfhLaf6 hndModf clUgnfO{cfXjfg u/L ToxLFclUg–Hjfnfsf]xf]ds08df o1sf]xjgsfo{ ;DkGg ul/Psf]lyof].

dlQmed'{dMoefu]wfqf tKt+k'/f d]g]
;dfjfXo hn]jxlg+x'tafFtq xJosd\..
-:sGbk'/f0f, lxdjt\v08_

;[i6sf]k|/Dedf, o;}dlQmlfqdf cfO{eujfg\ ljiOf' tk:of/t /xFsf pxfFsf u08:yn -ufnf_ af6 lg:s]/ pbe't ePsL kfjg sfnLu08sL -si0ffef_ sf]kyd bzg :yn ePsf]n];d]t dlQmlfq g]kfnsf]Pp6f 7'hf]tLy{yn xg uPsf] xf]. k|t't tLy{ynsf dlxdf, dxQf / ljz]ftfsf s'/fx¿sf]j/fxk'/f0f, :sGbk'/f0f -lxdjt\v08_, / >Ldbefujt cflb k'/f0fx¿df j0f{g ul/Psf] 5 . To;}n]dlQmgfy g]kfnsf]Ps ljlzi6 tLy{ xf]/ rf/wfd dMo]Ps wfd xf].

@= kfzktlfq -kzkltgfy_

;[i6sf]cflbd sfndf eujfg\lzj d[¿k wf/0f u/]/ k0o;lnnf afUdtL gbLt6sf] Zn]dfGts -w]/}nK;Lsf af6x¿ ePsf]=jgdf a:g dg k/fpgePsfn]d[¿k wf/0f u/L o;} kljq eld b]jkQgdf cfO{ljr/0f ug{ePsf] s'/f zf:qdf o;/L pNn]v ePsf]kfOG5M

l:ytf]sx+kz'¿k]f Zn]dfGtsjg]ot M .
ctM kzkltnf]s]dd gfd eljiolt ..
-g]kfndfxfTDo, lxdjt\v08_

o;/L d[usf]¿k wf/0f u/]/ Zn]dfGts jgdf ljr/0f ug]{lzjsf];+f/df kzklt gfdn] ljVoft xguPsf]xf].

ef/tsf]pQ/f~rnsf kVoft Hof]tln{ª\u s]bf/gfysf eujfg\kzkltgfy lz/f]efu xg\ eg]/ k'/f0fx¿df klg pNn]v ePsf]kfOG5M

lnª\u kzktLzfVo+;j{sfdkmnkbd\.
lz/f]efu:j¿k]f lzjlnª\u+tbl:t lx ..
-lzjk'/f0f_

eujfg\kzkltgfysf]pTklQ af/]elgPsf] 5– kzklt b]lkQgdf a:g]lgTofgGb gfd u/]sf Ps hgf a[Xd0fsL bxg\L ufO{n] ufl]o¿kdf ToxfF/x]sf] df6fsf] l9:sf] k/]sf] 7fpFdf uO{ :jo+ytgaf6 bW a;fpg]u/]sf]Pp6f uf]7fnfn] b]lv5 / of]/x:ofTds s'/f lgTofgGbnfO{eg]5 . To;kl5 cfZro{dfgL pgLx¿n] Tof] df6f]sf] l9:sf] vgL x]bf{k|t't eujfg\kzkltgfysf] t]nfpdo Pj+hfHjNodfg k~rdvL Hof]tln{ª\u kmnf kf/]5g\/ kzkltgfysf] gfdn] k|ltli7t u/]5g\. xfn kzkltgfysf] dlGb/df /x]sf Hof]tln{ª\u -k~rdvL_ lznf¿k log}xg\. To;}n] :jo+k|s6 ePsf eujfg\kzkltgfy g]kfnsf Ps ljz]if tLy{ePsfn]zf:qLo dfGotf cg'¿k rf/wfd tLy{dWo]Ps wfd xg uPsf xg\.

#= ??lfq -eujfg\ x[ifs]z_

eujfg\ljiO{f'sf u08:yn -ufnfaf6_ pb\e't ePsL sfnLu08sLsf] kljq t6, ??sGofsf] tkfqld xf]. of] >Ls[0f u08sL:yn -l/8L_ eujfg\x[ifs]z :jo+sfnLu{ª\ufsf]hndf k|b\ef{ eO{dlxdfdl08t xg uPsf]Pp6f dWo tLy{yn xf]. oxfFsfnLu08sLaf6 :jo+cfljet zflnu|dL lznfsf] x[ifs]z eujfg\sf] cToGt pTs[6 Pj+ ;Gb/ dl't{/x]sf]5 . k|t't dl't{JolQmljz]ifaf6 ag]sf]geO{cgflb, ckf?ifq xf]eGg]w]/}-ljåfg\ tyf ljz]if1x¿sf]/fo ePsf]kfOG5 .

??sGofsf] ;ofFjifs]sf] s7f] tk:ofaf6 k|efljt eO{eujfg\ljiO{f' :jok|s6 eP/ sGofnfO{eGgbPsf pb\uf/x¿ k'/f0fdf o;/L pNn]v ePsf 5g\

clo afn]ljzfnflfL tl6f]sx+tk;f tj .
j/+ofro dQ:Tj+oQ]dgl; jt{]..
-:sGbk'/f0, lxdjtV08_

cyf{\afn]ltdf]tk:ofb]v d ;f/};Gtl6 ePsf]5,' ltdLn]s]rfxG5\of}< OlR5t j/ dfu ljiO{af6 cf1f ePkl5 aflnsfn]zª\v, rqm, ubf / kb\dwf/L rt'jf{x'x[ifs]z eujfg\sf]¿kdf o;} 7fpFdf xh'/ lj/fhdfg xg / o; tLy{nfO{d]/f] gfdaf6 ..??lfq eGg]k'/oft wfd xg ;d]t dfu ub}cg'/fv ul/g\. eujfg\ljiO{fh] sGofsf] kl/yfgfadf]hd ..tyf:tL egL :jLsf/ ug{ePsf] lyof]. o;/L of]tLy{k'/oft ..wfdL xg uPsf]xf].

sfnfGt/df ??sGofnfO{j/bfg lbPadf]hd eujfg\ljiO{f' x[ifs]z -OlGbpsf clwi7ftf_ eujfg\sf] ¿kdf sfnLu{ª\ufsf] hnaf6 k|s6 eO{o;}lfqdf rt'jf{x' eJo zflnu|dL lznf dl't{sf]¿kdf /xg'ePsf]xf]. ??sGofnfO{j/bfg lbg] qmddf eujfg\ljiO{fh] cGtdf o;/L eGgbPsf]lyof]

tfdx ;'eu]b]L lj kf|jf]r+kg/] lx .
??lfqldlt \oft+lfqd]tb\eljiolt ..
tj lfq]s[t:gftl:q/fqf]kf]iftf]g/
ljnf]so df+ejt\k't'f]dd jfSofGg ;'zo..
-:sGbk'/f0f, lxdjtV08 c=#_

..x] ;'eu]b]L lj ltdLnfO{d of]s'/f kg\ bf]xf]ofP/ eGb5'ls ..??lfq Ps k'/oft tLy{yn xg]5 . oxfFu08sLdf :gfg u/L pkjf; /x] # lbg;Dd x[ifs]z -d]/f] sf] elQmefjn] kh'f– bzg u/]df Tof] JolQmn] ;Dk0f{kfkaf6 dQm eO{cGtdf O{z{j/;foHo xg uO{df]f kfpg]5 egL :jo+eujfg\af6 JoQm ePsf s'/f :sGbk'/f0f, lxdjtV08df pNn]v ePsf]kfOG5 . j/fxk'/f0f / >ldb\efujt cflb wd{u{ydf klg k|t't tLy{af/]ljzb rrf{ul/Psf]5 / dlxdfx¿ atfOPsf 5g\. To;}n]..??lfq gk|kfnsf rf/wfd tLy{df Ps xg uPsf]xf].

$= a/fxlfq

sf]zsL -sf]zL_ gbL / sf]sfgbLsf] kljq ;ª\ud:yn j/fxlfq gk|kfnsf] Pp6f k|dV tLy{yn xf]. clt k|rLg sfndf bfgj lx/0ofIfn] hah{tL k|jLnfO{ /;ftndf k'ofO/fv]sf]lyof]. k|jLs}6ª\uf]gxF ;[i6stf{ a|dfhLnfO{;[i6sf];+4g / ljsf; ug{cK7]f]

/ cGofh k/]sf] cj:yf b]lv/] eujfg\ljiO0fh] j/fx cjtf/ lnO{hn;fu/ kj]z ug{eof]. /;ftndf ku/] eujfg\ j/fxn] lx/0ofIfnfO{ jw u/L lkmtf{NofO{o; nf]sdf kg]{ k|tli7t ug{eof]. o;/L ;xL ;nfdt w/fnfO{o; nf]sdf kfP/ a}kdflb b]jtfx¿sf] eujfg\ j/fxsf] elQmefjn]:tlt u/]sf lyP–

gdf]gd:t]sIvno1tGtj]
l:ytf}u{kLtfdn;Tjd'tf{]. lbi6\bf xtf]so+hutfd?Gtb: –
TjTkfbeSTof jodLz ⅊ lgj]{tf ⅊..
->Ldb\efujt t]tLo:sGw, c !(.#)_

x]o1lj:tf/s ⅊ bl6/flf; ;xf/s ⅊ egL a}kdflb b]jtfx¿n]eujfg\j/fxsf]:tlt u/]sf] Joxf]/f >Ldb\efujtdf pNn]v ePsf] 5 . oyfy{df lx/0ofIfnfO{jw u/L k|]jLnfO{p;sf] k~hfaf6 56fP/ p4f/ u/L o; nf]sdf k|tli7t ug]{sfdsf]l;nl;nfdf lgs}czfGt b]lvPsf eujfg\j/fx k|t't sf]zL ;ªud:yn cfPkl5 zfGt eO{zª\v, rqm, ubf / kB wf/0f u/L ;lRrbfgGb :j¿kn]oxfFj/fhdfg xg'ePsf] s'/f zf:qdf j0f{g ul/Psf]kfOG5 . t;y{eujfg\ j/fxsf]cltlkp :yn ⅊j/fxlfq, tLy{¿df >]7 7xl/g uPsfn]g]kfnsf rf/wfd lfq]dWo]Ps xg uPsf]xf]. o;/L g]kfnsf oL rf/ kq]lv tLy{¿ rf/wfdsf]¿kdf 7xl/g cfPsf xg\.

g]kfn k|s[ts, ;f+s[ts, P]]txfl;s, wfld{s jf cfWoflTds ;Dkbf (eritage) x¿n]el/k0f{ dh]s xf]. xfdf k|rLg d7–dlGb/x¿, :df/sx¿, ;f+s[ts jf wfld{s j]ejx¿ / logdf /x]sf snfs[tn]clt pRrsf]6sf ⅊sflnu9Lsf]gd'gf kpzg ug]{sf ;fy}logn] /fd] /fli6«tfsf] klxrfgnfO{ljZj;fd' phfu/ u/]sf 5g\. sltko xfdf oL :df/s, ;Dkbf jf j]ejx¿ lgs}ljVoft, sfnhoL, pTs[6 / ;+f/bh{g ePsf sf/0f ljZj;Dkbf ;'rL (orl eritage List) df ;dfj]z ePsf klg 5g\.

oyfy{df xfdf] dh's k|rLg sfnb]lv g} ;To, wd{Gofo, 0dfgbf/L, k/f]ksf/, dfgj tfsf] ;Ddfg / b]zkq]dh:tf dfgjLo cfbz{u0fx¿sf cfwf/df / dfGotfdf /x]sf] jf l6s]sf] xf]. log}cfbz{sf k|tLssf ¿kdf xfdf| tLy{yn /x]sf 5g\. To;}n]xfdf| oL pTs[6 tLy{ynx¿ dlQmgfy, kzkltgfy-kfzktlfq{L, ??lfq{, -l/8L_ / j/fx lfq{nfO{ rf/wfd tLy{sf] dfGotf / k|ti7f lbO{3f]ift ul/g cfjZos 5 .

cfh xfdf| wd{eL? >4fn' hgtfn] cfkm\g} b]zdf klg rf/wfd tLy{ug{rfxG5g\. hgtfnfO{ of];ljwf /fHoaf6 lb0gkb{5 . ;Lldt ;fwg ;f]t ePsf xfdf| u/La hgtf vf0–gvf0{u/L b]lv kfP/}eP klg ef/tsf rf/wfd tLy{yndf tLy{ug{ToxfFklu/x]sf b]lvG5g\ cflyS ¿kn] ;lfd hgtf ptfsf tLy{df klg u0/fv'g\ ghfpmg\eGg]xf]Og t/ 6f9f ljb]zdf tLy{df hfg g;Sg]To:tf ;fwg–;f]tljxLg lg/Lx hgtf Pj+j4–j4fx¿n]:jb]zd}klg ;lhn}F rf/wfd tLy{ug{kfpmg\. To;}n] klg /fHon] To:tf zf:qLo dfGotf kf]Kt 7'hf tLy{ynx¿nfO{ ⅊rf/wfdÚ tLy{sf]dfGotf lbO{3f]f0ff u/L xfdf| hgtfnfO{cfkm\g}dh's df klg rf/wfd tLy{ ug{kfpg]jftfj/0f ldnf0lbgkb{5 .

xfh /fHon]ko{6gsf]ljsf; ug{rflx/x]sf] 5 / cfGtl/s ko{6g -o;nfO{cem :ki6 eGg' kbf{wfld{s ko{6g tLy{ko{6g_ nfO{k|]];fxg ug{nflu/x]sf] klg alemG5 . o; l:yltdf g]kfndf /x]sf zf:qLo kq]f0fx¿n]dfGotfk|Kt plNnlvt 7'hf tLy{ynx¿nfO{rf/wfd tLy{sf] dfGotf ePdf lglZrt ¿kdf cfGtl/s ko{6g wfld{s ko{6g sf]ultn]clej[4 xg uO{/fHonfO{ cflyS b[i6n]cToGt nfesf/L xg]s'/fdf klg ;Gb]x /xFbg .

❖❖❖

v ;d d}n];lsg“

■ d'/fl/ k/fhhL

v ;d d}n];lsgF
ltgsf a\dn6 c8\8fdf
cfkm\bgf];jTjsf]lnnfdL affl/g
/, cfkm'hfO{Psbd}lg?kfo
cf}gfnfos 3f]f0ff u/L
ltgsf uxl/\§fdf srKk
:jTjsf]aGbsL r9fpg
ha a]g}5 dnfO{eg]
d]/f]kl;gf / /ut
d lsg ufpF
ltgsf kfv08 /Tofn}hL
/, lsg ehnF
ltgsf a]Ddfg kl/:tLkqx¿ ⇓

d]/f]v ;d d}n];lsgF
ltgsf ck/fwsf];flfL a:g
/, x/fdsf]x08L x;b{
o;jfktdf dnfO{ldNbf]lyof]
ltgsf h7]lgfdf ^ofE\sf]
yk Pp6f csf[/f6L
/, ldNb}lyof]dnfO{
ltgsf a]DdfgLsf]nfO;]/;
abnfdf d}n]
ufOlbP xGYof]ltgsf
bu{t 5f]g]uLtfkl/jrg
/, ltgLx¿n]lgln/x}sf]

xfdf]Odfgsf]Xofshfk|t
ul/lbP xGYof]a]/va/ a;}sf]gf6s ⇓

t/ d}n];lsgFv ;d,
cjnf}sg ul//x}sf
cfkm\bg}cfwfnfO{km6}sf]clego ug{
/, d}n];lsgF
;2]sfgx¿
Alx/f ePsf]axfgf ug{
ha d}n]
a]DdfgLsf]lji6feIfOfnfO{
;uf/j 7f8}c:jLsf/ ul/lbPF
pgLx¿n]
d]/f]lg/Lx ufE\dfly wfjf af}n]
TolQ dfq xf]Dg,
lkp v ;d ⇓
d}n]tkfO{nfO{dw/';fEmdf a\emfPsf]
dleqsf]cfOdfO{klg dfu]
/, dfu]To;sf]lgafw ahf/
clg d}n];lsgFvKg
ckdflgt l;Gb/'sf]c¿ Hofbf pkxf;
dfkm ugf]\d]/f]v ;d
d}n]vfg ;lsgFnflu/
/, nfpg ;lsgF
k/k?ifsf]h7f]ltnx/L .

a6jn

TofuL dfG5]xg}k5{lvOg'klg kb\5
d}gaQL :jo+kUnL pHofnf]slt 5b\5 .

w]/}hLjx¿ d5f\k/L OlGbpsf jz
df5fsf k]Gdf xl/f]\ ⇓ aN5L 3f]Rb5 r:r; .

gbL uDeL/ b]lvG5g\ulx/fO ePkl5
uOfL dflg; To:t}xg\sd}affl5g\lg cfk;L .

lgGbf rSnL u/L lxF\g];f/f ljZj ?jfpF
dGy/f ¿k xf]To:tf]cfkm}hfO{km;fpF .

tLtfdL7f s'/faf6

cxf⅛ bf0sf]klg bf0

■ t]hk]sfz >]7

laxfg ;ft ah]dfq lapEm]5'⅛ ?:tfgdf klg b0{ft latf0;s]5f]F@))(gf]e]j/ @! sf]laxfg lapEmbf⅛ ;do 3l:sg slta] nf0bf]x]5 /⅛ ;f]e / ;f]hgsf]cem} p7]g]a]hf ePsf]5]g Sof/]⅛ l9nf];T5g\l9n} p7]5g\. l56};Tg'l56}p7]g'sf]l;4f6t nfu" 5]g oxfF lbgel/sf]bf]wk / sf/ xsf0n] klg t pgLx¿nf0{ysfPsf]xf]hf . ;'t]g\s] sfd 5 / laltxfNg]⅛

xfdL b0klt sf]7fsf]b0{t/sf vf6df 5f]F / aLrsf]vfnL 7fpEbf d]6]k cf]5'bfP/ 5f]7fx¿ ;'t]sf 5g\. of]g]kfnL sf0bf cd]/sfdf klg xfdLn]lgw{s pkof]µ ul//x]sf 5f]F d w]/]klxn]sf7df8f]hf 8]/fdf a:bfsf]cj:yf ;DemG5'. Tolta]hf Pp6} sf]7fdf xfd[]kl/jf/ c6fPsf lyof]F aafdldf, xfdL bfh'efO / alxgLsf]nflu a]Bsd 8@^\?d ag]sf]lyof]Tof]sf]7f⅛ kfx'gf ylkbf emg\c6f0gc6f0{xGYof]. ?:tfgsf]o; sf]7fn]Tof]a]hfnf0{;DemfO/x]sf] 5 . d ;Demgfdf x]nO/x]5'.

?:tfg ;x/sf]6]s6fpg 6f]nsf];f]hgsf] ;fgf]sf]7f Pshgfsf]nflu l7Ss . xfdL tLghgf sf]Rrbf ;fB'l/Psf]cg'ej ub]5f]F To; Pkf6{]6df tLgj6f sf]7fx¿ 5g\b0{6f a]B?d⅛ Pp6f ;f]hgsf]/ csf]p;sf]?dkf6{g/ ;jgsf]⅛ t];f]nfdf]/ 7'hf]sf]7f ef6;f;lxtsf]a]7s sf]7f xf]. ldlnhhL a:bf / sf]7fd}ksfP/ vfBf lskmfotL xBf]/x]5 . To;]h]gkfnL 5fq5fqfx¿ Ef/;s ldlnhhL a:g]ubf{x]5g\. /fdf]cEof;⅛ xfdLnf0{klg dg k¥of].

cfsfz vNg ;s]sf]5]g ?:tfgdf klg . cl3Nnf]lbg;Dd 6G6nfk'/ 3fd nfu]sf]?:tfgsf] df]d kl/jt{g x]g'sg}a] nfu]sf]b]lvPg . cd]/sfnLx¿ laxfg}df]dL ;dfrf/ g;]gL 3/af6 lg:sBfg\/]⅛ oxfBsf]df]dsf]7]µfg} xBf]g e6G5g\eQmef]µLx¿ ⅛ cl3Nnf]lbg;Dd 3fd nfu]sf]?:tfg ;x/df xfdL ku]sf]lbgb]lv kfgL kg{;?eof]. k5]bfpBf]5 kfgLn]xfdLnf0{. k]s[tn]kljq kfl/lbBf]5 cd]/sL wtL{l;lgQ kf/]⅛ ⅛ rf]vf]dg / lxdfnL z'4tfsf ;fy cd]/sL kl/jzdf lelqPsf xfdLn]rf]vf]wtL{s} :kz{ug{kfpg'klg ;'vb cg'el't xf]. Tolt hf8f]sf]cg'ej ePsf]5]g oxfFkfgL kbf{s} lf0fdf klg ⅛

cl:t /ftL g};f]hgsf]?dkf6{g/ ;jg kf]8]hsL cfdf, lbbL / ef6hL klg cf0ku]sf lyP–Uof]hb6 8]⅛ sf nflu . ;jg klg :gfts pkflwdf bLlIft x'Bf]/x]5 . pgLx¿ Soflnkmf]g{fafa6 /ftL cf0ku]sf lyP, xfdL ;]6n0;af6 ;fEmd}. xfdL klg nlhofgf 6]s ljZjljBfno, ?:tfgaf6 Pd=lj=Pdf bLlIft ePsf];f]hgsf]bLlIff6t ;df/f]xdf ;xefuL xg ku]sf xf]F?:tfg . ?:tfgdf /tL; klg lxh} ;fEm cf0ku]sf]5 xfdLnf0{;fy lbg⅛ cfh t Uof]hb6 8]klg xf]. dg km'/km'/ e0/x]5 clxn]b]lv ⅛

cl:t laxfg kf]g]* ah]xfdL ;]6nO;af6 /jfgf ePsf lyof]F!) 306]sf/ofqfsf nflu . P]gdf]sfdf kq]jw' clgtfn] xfdf] ;fy lbg kfOgg\. pgn]sIffsf]u{ksfo{Eofpg};lsgg\ hlt d]xgt ubf{klg . ysys dflg/x]sL lyOg\ pgL / lgof;f] dflg/x]sf lyof]F xfdL . xfdL Ps;fy ofqfdf /dfpg kfPsf eP Sof dHhf x/Yof]. To]f] cgeja6 xfdL oltv] jl~rt eof]F. ef8fdf lnPsf] 6f]pf]6f sf/ ;f]e / ;f]hgn]kfn]kfnf]xfF] ;fEm ^ ah]lt/ ?:tfg ;x/ leqBf xfdf] dg /df0;s]sf] lyof].

$%^ df0nsf] /df0nf] ofqfdf xfdLn] ;]6nO; cjl:yt ldhf]L /fHo 5f]8] lnl6n /ssf] dfu{kF} csf{;; /fHo k"}l5rf]hL nlhofgf /fHosf] ?:tfg lelq;s]sf /x]5f]F. nfdf] ofqfdf /df0nf b]zox¿, gf}nf kl/j]zx¿;EF hDsfe]6 x/y]. st}cfFvfn] gEofpg]kmf6F t, st};–;fgf 8fBfsfBf, st} ;x/L kl/j]z t st}jgh^\un rnlrqsf b]zoemF cfpF] / cf]em]h x/y]. km/flsnf ;8sx¿df ;+hfndf h]lnPsf]cdl]/sL eldldf klxnf]kN6 olt nfdf] ;8s ofqf ug{klg Pp6f ;Vb cgel't xf]. To;df klg 5f]fx¿n] kfn]kfnf] xfF]sf]sf/df ;jf/ xg kfpBf xfdL -;xwld{fL k|tef / d_ /f]dfl~rt lyof]F cfglGbt lyof]F.

xfdLn]ldhf]L /fHoaf6 csf{;; /fHo k"}l5rf]h] nlhofgf /fHodf l5bf{klg /fHo– /fHodf sg};Ldf/]vf b]lvPg, s]xL st}/f]s6f]s lyPg . Ps csf{df sg}ejbefj e]6Pg . ;8sdf c;/Nn sf/ / 6s u8]sf 5g\cfkmg} dtfkn]. ;8ssf bfofBfofFcUnf xf]rf ejg jf 3/x¿ nfda4 plePsf 5g\lghL{ . sfnf 89]sf ?vla?jf l7ul/^\u plePsf 5g\. t/ hf8f]h]xf]jf lr;f]h] cyjf sfdsf]ak"';{Ln] xf]jf s]h]xf] af6f]3f6f]/ 3/ cfFgdf ;d]t dflg;x¿sf]cl:tTj z/ok{o b]Ybf nfUbYof] b/Tosyfdf jl0f{t /flf;sf] cft^\sn] cflht ePsf dflg;x¿ ufpF:tL 5f]8] st}n]s] a;]sf 5g\/ ufpF:tL dfgjxLg ag]sf]5 . crDd nfU5 Toqf] ljzfn b]zdf dflg;x¿ sf]fleq}/ sf/leq}s;/L a:g ;s]sf <

;]6nO;b]lv ?:tfg ;x/;Ddsf] bz306] sf/ofqfqmddf e]6Psf af6f, ;8s, 3/ cfFg / v]taf/Lsf]dfgjz/o kl/j]znfO{d]/f cfFvfn] krfpg ;ls/x]sf] lyPg . d ;lDem/x]sf] 5' emnemNtL cfkmg}g]kfnL ufpF:tL ¡ hf8f]df xf]\jf udL{df, ufpBf xf]\jf ;x/df, df/5]x¿ 6xlnPs}x/5g\ sfddf xf]\jf a]sfddf, df/5]x¿ lxB/x]s}x/5g\. ;NanfO/x]s}x/5g\ af6fel/ / cfFgel/ ¡ hLj/t nfU5 Tof]jftfj/0f ¡ cfkmg}kl/j]z Kof/f] nfU5 .

;]6nO; 56]kl5 b]lvPsf s]xL r§fgL efu / 8fBfsfBfn] el/Psf e"efun] dg kmqmSs kmlqmg vf]hof]:j]bzL e"efusf];Demgfn] ¡ t/ tL l9:sfh:tf clncln p7]sf / stfst}dfq r"/]8fBfsf] cfef; lbg] vfnsf lyP . st} xl/of / st}89]sfh:tf sfnf / ktem8 jglf]q / r/0flf]qdf ufO{:t'kflnPsf, st}st}n6/Dd c/g emh]sf ljzfn kmf6x¿ ¡ xf]rfxf]rf af]6df sd]sf 3f]ufx¿n] yfgsf]6sf] ds]af/L / xl/of] ds}kf]h] vfBfsf] lf0fsf] ;Demgf u/fpBf xfdLnfO{efj's gtNofO 5f]8]g .

sof]kmf6F t ;]tfDd]eP/ kmh]sf] klg b]lvP . sf]pf] / kmfk/sf af6h:tf af6df ;]t}kmh]sf] j:t's]xf]hf egL xfdLn]c8'sn sf6bf]F cxF dh]t 5]pm kR5/ kQf nufpg};s]sf] lyOgF. k|tefn] ?jf -skf;_ kmh]sf] 7f]s'jf g}u/L . ge/b}skf;}kmh]sf] /x]5 9sdSs}. dh] t 7'hf af6x¿df skf; jf ?jf kmh]sf] b]v]sf]

lyPF. Ps k6s sh]j/sf]aufdf skf;sf] af6 /fk] kmhfPsf klg lyof]. sf7df8f}sf] s8f t';f/f]jf x';h]Tof]af6nf{csf]jif{ Dd afFg lbPg . Tof]aln}s'/f xf] t/ oxfFsf]h:tf] dl;gf]la?jfdf skf; kmN5 eGg]dfh];f]r}s} lyOgF. t/ k|tefnf{yfxf /x]5 . d pgsf] 1fgdf gtd:ts ePF.

?:tfg kuk|5 ;fEm s]xLa] cf/fd u/] xfdL ;fhngsL dVafhL alxgLx¿sf]6}s6fpg 6fhs}8]fdf cfltly aGg k'ofF. ;fhng ToxfF klg 3/fo;L jftfj/0fdf /df0/x}sf] kfpbf ;Gtl6 eof]. kmlqmof] dg ' bz]/ ltxf/n] p;nf{ ?:tfgdf klg kfl/jfl/s kl/j]z h'/f0lbPsf]/x]5 .

..;fhng bf0sf]klg bf0 ' 5Ss / kSs lyP s]fs]Gx¿ ' ha ;fhngn];f/esf]kl/ro lbbf/ubf{ /df0nf] aGof] jtfj/0f ' ;fhng ToxfF;a}sf] bf0 ag}sf]/x]5 . bf0sf]klg bf0 e]bg kfpbf /dfP ;a} gkfnL ljBfyL{¿sf]cfk;L ;b'efj / ;xof]u Gofgf]nf'of]. xfdL klg cd]/sfnL elbdf gkfnL kl/j]z e}fPsfh]ub\ub\lyof]. gkfnL dg hxfFklg gkfnLkg g}vf]hbf/x]5 . xfdL o;df ef'odfgL 7xl/b}5fF.

lxhf]laxfg !) ahlt/ xfdL a}skmf:6 EofP/ 3Dg lgl:sof]. ;jk{yd xfdL ;fhng cWoog ug]{ nlhofgf 6}s ljZjljBfnosf] kf^a\u0fdf lelqof]. ;]6n0;df klg clgtf k9g] .hh{ jfl;^a6g ljZjljBfno s}ep]0f u/L xfdf] 3Dgqmd ;?ePsf]lyof]. oxfFklg ;/:jtLsf] dlGb/af6}ofqf z?ubf{/dfof]xfdf]dg '

of]ljZjljBfno ;fhngsf]8]f glhs}eP klg sf/ lnP/}lgl:sg' cd]/sfsf]:jfefljs ks]pf /x]5 . xfdLn]klg sf/nf0{lj>fd ug{ lbPgf]. 6}s ljZjljBfno klg Tolt ;fgf]t /xg]5, t/ c¿sf]bfFfdf of] ;fgf]xf]/] ' labfsf]lbg k/]sfh]ljZjljBfno ;g;fg emF lyof]. tklg jfl0fHo zfvfsf]ejgleq k:ofF hg ;fhngsf]ljifo;F ;DalGwt lyof]. k'tsfno ejg, kz]f;gLo ejg tyf cGo ^ofsN6Lsf ejgx¿sf] aflx/}af6 cjnf]sg u/] lrQ a'emfof]. lgdf{ffwLg s]xL ejgx¿n] of] ljZjljBfno cem la:tf/ xF}/x]5 eGg] emNsf0/x}sf]lyof].

ljZjljBfno kl/;/df ;kmf ug]{ sfd ul//x}sf lyP s]xL sfnf sfdbf/x¿ ' /df0–/df0 pgLx¿ kmfx/ a6Ng]dl];g rnf0/x}sf lyP . elgG5 nlhofgf /fHo sfnfhfltsf]u9 g}xf]. sfnfhfltnf0{uf]fx¿n] /fdf] b[i6n] xbf{/xg5g\. /^a\uebp 5bfnAofn kf]vPsf] b]vbf dg s6Ss sf6bf]. vf;u/L sfnfhfltx¿ Zff/Ll/s kl/>d kg{]sfddf ;mNg ePsf]b]vF dh]. kl/>dL / v/f]:jefjsf logL?nf0{ uf]fx¿ abdf; klg xG5g\eGbf /x]5g\. t/ ;fhng of]egf0df ;xdt xg ;ls/x}sf]lyPg .

..pgLx¿ uf]fx¿eGbf stf stf ;xfoL, ldng;f/ / ;xof]uL xG5g\. dnf0{t uf]feGbf sfnf ;fyLx¿ g}dg k5fg\. pgLx¿ Pl;ofsf ;fyLx¿;F a9L 3hldn klg xg ?rfpF5g\. ;fob xfdL klg s]xL sfnf]j0f{sf]eP/ xf]ls <' ;fhngsf]of]l6KK0fL ;lg/xF' elth /tL;sf] egf0 emnSs ;DemG5'. Psk6s p;nf0{ cfdfrflxF]sf7df8f}af6 kmfgdf ;fWsL ly0{.. /tL;' ToxfFsfnfx¿ a9L xG5 eG5g\ ltgLx¿ km6fxf, n6]f / abdf; xG5g\/] ' ltgLx¿;F 6f9}a:g"x}'

..xG5 ddf ' 6f9}a;}sf]5'. dfq b0fhgf sfnf ;fyLx¿ cfkmg}?dkf6g/ 5g\.' /tL;sf] Jo^a\ofqmn]xfdL d/Ld/L xf]F;sf lyof]Foltanf . clxn]klg ;fhngsf]egf0n]s]xL 9Ss eof]dg '

;g\!*($ df :yflkt nlhofgf 6}s ljZjljBfno zfGt / ;fpo /x]5 . of]nlhofgf /fHosf] pQ/s]Gbp ;–;fgf 8fFfdf (ine hills) df cjl:yt 5 . of]olgel;{6L kfFj6f snh / Uofhb6 :shdf ljeflht 5 . o;sf]kf{ª\u0fdf 5flkPsf k]o}s OFfdf olgel;{6Laf6 bLIffGt xg]ljBfyL{x¿sf]gfd / ;fn sIfPsf]Oltxf; k9g kfpFf dfUgflncf (agnalia) kmh 9sdSs kmh]emFdg g} kkmNn eof].

ljZjljBfnosf] zfGt jftfj/0f lgofNbflgofNb}d nlhofgf /fHosf];]fkm]fdf s]xLa] clNemg kuF'.

/fli6« r/f k]nsg (eastern ro n eli an ir) sf]cl:tTjn]k]nsg /fHo pkgfd /x]sf] nlhofgf /fHosf] /fhwfgL a6g /u aton o ge ?:tfgaf6 w]}6f9f kbf]x]5 . nlhofgf gfd kmfG;sf rfwf]F;df6\n0; rfwf]Ff];Ddfgdf /flvPsf]alemof]. ;g\!*)# df kmfG;sf ;df6\ g]kf]nogaf6 cd]/sfn]lsg]kl5 ;g\!*!@ df ag]sf] Pp6f /d0fLo /fHo xf] nlhofgf ⅈ cd]/sfsf] ;aeGbf nfdf] gbL ldl;l;kLn] kl/j]i6t nlhofgfdf k]r efiff cem}af]lg] ul/Ff]/x]5 .

$#%^@ juk]dn cyf{\!!@*@^ ju{ls=ld=df kmnPsf] nlhofgf /fHo 6]/6f]L (territor) sf]¿kdf ;g\!*)$ dfr{@* ut]Jojl:yt ePsf]xf]. klxn]kmfG;sf] clwgdf /x]sf] of] /fHo kl5 k]gz / To;kl5 dfq}cd]/sfsf] cwLgdf /xg uPsf]/x]5 . tkklg ;?df /x]sf] gfdnf0{h:tfsf] To:t}/fv] n0; rfwf]Ff] ;Ddfg cem}sfod /flvg' uf]/jsf] s'/f xf]. o:tf uf]/j xfdLn] arf0 /fVg;s]sf 5]gf]F gkfndf . v]lsg xf]< xfdL gkfnLx¿ k'/f{ukL Hofbf aGb}uPsf 5f]Fcrh ⅈ /fi6kgdf{tf k[jLgf/fo0fsf] of]ubfg gkfnsf] nflu pRr x]g / ⅈ pgn]PsLs/0f cleofg gyfn]sf eP cfh;Dd af0;]rf]a;]/fHosf]¿kd}/xGYof] jf /xGgYof]s;n]eGg ;S5 < gkfn zAb g} Oltxf;sf]ue{df ljnLg kf]e0;Sg]lyof]ls < s] ;fgfdl;gf e'/fx¿ 7'hf df5fsf] cfxf/ ag]sf 5]gg\/ ljZjdf ⅈ k[jL /fhdfu{lqe'jg /fhky, dx]bgu/h:tf gfdn]xfdf] Oltxf; arfpFgg\/ ⅈ Oltxf; d]bgIt/ lsg nfU5g\ slGg /fhgLltsf klfkfltx¿ < Oltxf;n]/fdf g/fdf klfsf] 1fg lbnfpFg / ⅈ cd]/sfdf csf[bz kmfG;sf /fhfsf]gfd klg cfh;Dd ;Ddfgsf ;fy lng ;S5g\eg]xfdL cfkmg} bzsf P]txfl;s jL/ / jL/ª\ugfx¿nf0{lsg ;Ddfg ug{;ls/x]sf 5]gf]F< Oltxf; d]bg xfdL lsg nfnflot 5f]F< alemg;Sg'5 .

nlhofgf /fHosf]Pp6f ;fgf];x/ jf ufpF ulgFf]/x]5 ?:tfg ⅈ c¿sf]bfFfdf of];x/ ;fg}/x]5 t/ klg Jojl:yt . nlhofgf 6}s ljZjljBfnosf]k'tsfno ejg g}ToxfFf] ;aeGbf cUnf] ejg xf] /] ⅈ To;kl5 ljZjljBfnosf ejg / s]xL cGo ejgx¿afx]s ;a}Ps jf b0{n];–;fgf 3/x¿ dfq /x]5g\. To;]h]o; ;x/df bzg]Lo :ynx¿ Hofbf /x]5g\. glhs}Pp6f cln 7'hf]gu/ 5 /] ⅈ 3Dg hfg]/ lsgdh ug{hfg]:yfg x]g eg]?:tfgjf;Lx¿ 6xlng]7fpFPp6f tfn /x]5 5]gf .

xfdL klg s]sd glhs}sf]To; tfntkm{ xflGgofF bO{8n/ k|ltJolQm kjz zNs lt/] xfdL lnª\sg kfl/; kfs{gfds To; kfs{df lelqofF jftfj/0f zfGt / lghg g}lyof]. ;–;fgf]hª\unsf]dfemdf cª\u]hL clf/ P -;L_ cfsf/sf]To; tfn lgdf{, lgZrn / zfGt lyof]. laxfg !! aHbfsf]a]hfdf klg ToxfFPs

hgf 3dGt]dfG5]afx]s c¿ b]vPgg\. s6'; / cf]v/h:tf kmnkm'h / c;f/]km'hh:tf km'hsf af6la?jfn]xfdLnfO{emnSs g]kfn ;Demfof]. xfdLn]s]kLa] g]kfnnfO{dgdl:tisdf ;hfP/ 6f]xsf] ememNsf] ;d]6/XofF/ To; tfnsf] kfgLsf] xNrndf xf]sf] hnlqm8f dg k/fof]F xfdLn].

sl/a Ps 306f ;do ToxfFvr{u/] xfdL ahf/lt/]kmlsofF. b]zofjnf]sgn]dfq k6 el/bf] /x]g5 . k6dfrf/f] xfNg rfOlgh /]6'ffdf lelqofF. cd]/sfsf] rfOlgh /]6'ffdf g]kfnLn] ?rfpg]cfxf/ vf]h]ef]h]ÿ bfn, eft, t/sf/L ts] kfOGYof] / TofF; g]kfnL / ef/tLo /]6'/fF gePsf] 7fpbf rfOlgh /]6'/fF] tfGbf]/x]5 Pl;ofnL ufxsnfO{.

/]6'/fbf ljleGg kl/sf/x¿ ;hfOPsf lyP . cfkm'hfO{h]dg nfU5 ToxL kl/sf/x¿ cfkm]h] lemsf] vfg] rfFf]kfFf] ldnfPsf] /x]5 Joj:yfkgn]. ckl/Irt kl/sf/x¿ xfdLn]s] 5fg] lng' / ÿ xfdLn] 5f]fx¿sf] lgbzgdf vfgf lng yfNof]F. d ;ts{lyPF-st}emlSsP/ aLkm cfkm]gf]efudf gk/f]; \ hLjgdf clxn]; Dd grfv]sf] Tof] kl/sf/ rfVg] sg}/x/ ePg dnfO{ÿ t/ cd]/sfdf aLkms}kl/sf/ e/df/ xbf]/x]5 htftt}ÿ ..Xofdÿ eGg]zAb hf]8Psf vfBkbfy{df t w]yf] aLkm ldl;Ps}xbf]/x]5 . xfdL ;ts{lyof]F. rfOlgh /]6'ffdf klg aLkmsf w]}kl/sf/ /x]5g\. ;f]hgn];a^s]t u/]cg';f/ xfdf cflu elf / celf 56\bfpbf}vfg yfNof]F. t/ ToxfFsf] vfgfsf]:jfb Tolt ?lrs/ nfug dnfO{v}ÿ k|tefnfO{s:tf] nfUof] dh] ;f]g] hdsf[ul/gF.

vfgf vfO;s]kl5 dh]?:tfg ;x/sf]ahf/ k]ÿn ed0f ug{rfx]s]kLa] ÿ /]6'/fbf6 lgl:sPkl5 ;f]e / d k]ÿn lxBg yfNof]F. crDd ÿ ToxfF klg k]ÿn lxBg]dflg;x¿ e]6Pgg\. ;8sdf dfG5] lxBg] km6kfy klg stf cNdlnP 5 ÿ ;8ssf] k6L g}gePh:tf]s:tf]s:tf]ÿ dh] odk'/Lsf]dxn pkGof;df k9]sf]jfSo emnSs ;DemF. n]vPsf]lyof]..d skfn sGofP/ sL–lah k]ÿn kf/ ub]lyPF. dfvf]klg k]ÿn glxBg] b]zdf d ;6]a6]3 dflg; k]ÿn lxB]sf] b]v] ;a}sf/sf dflg;x¿ b'/b'/;Dd kUbf klg kl5lNt/ lz/ kmsf{P/ dnfO{x]/x]sf lyP . ;fob dnfO{kfun eg]xf]nfg\.ÿ r;Ss rl:sof] dg ÿ oxfFk]ÿn lxBg' crDds}s'/f xf] t ÿ xfdLnfO{klg o;/L g}x]/x]sf xf]nfg\ t sf/jfnfx¿n] ÿ e;]nfd}k/f];\ xfdLn] !% ldgGhlt k]ÿn lxB5f]bofF. xgdfgn] nasf df/]h:tf] dg /dfof]km'/km'/ ÿ cd]/sfdf k]ÿn lxBg' sd lxDdtsf] sfd /x]g5 .

;fem % ah] g}sf]'fdf s6fx¿n] bfn, eft, t/sf/L ksfO;s]5g\. dL7f]dfGof]g]kfnL kl/sf/ . 3/s}:jfb ÿ ;jgsL cfdf, lbbLx¿ klg /dfP . lxhf] ;fem]df /tLz klg xodg ;x/ -nlhofgf /fHo_ af6 cfOk'Uof]. of];x/ ?:tfgaf6 s]kL 6f9fdfq /x]5 . pm tLg÷rf/ jif{ cl3b]v ;fpy O:6g{ n'lhofgf ljZjljBfnodf cWoog ul//]sf]5 . w]};dosf] cGt/fndf e6]klg p;sf]:jefj / lhp8fn Tolt km]/Psf] kfPgf]F. cd]/sL jftfj/0fn] s6fs6Ldf sg}km/s Nofpg ;s]sf]/x]g5, g lhp8fndf g t Jojxf/df . sf7df8f+x]}sf] kmf6fdf h:tf]df6f3f6f]klg /x]g5 . jfT;Notf 5rlNsof] ldl;l;kLsf] 5fnem]F. ;fy}p;n] NofOlbPsf]:jL6/ pkfxf/n]cem Gofgf]ylkof] lrl:;b}uPsf]cd]/sL kl/jzdf ÿ s[t1 eof]F xfdL 5f]/f5f]/Lsf] Gofgf] ldngsf] lf0fdf .

❖❖❖

ef/tLo syf

s'g}dlgc8{ cfPg

■ tslif lzjzs/ lkNn}

To; clkm; cufl8sf]eL8df pm klg ;fdfh eof]. ToxfFp;sf] sb, prfO{ tfh cflbsf]hfF eof]. tL ;adf t pm 7Ls}bfvof]. t/ ha afa'sf]gfd, 3/sf]7ufgf cflb ;flwof] ta pm;F s'g}hjfkm lyPg . s/La 8]P ;ohgfsf]etL{eof]/ To;leq pm klg k¥of].

To;}lbg p;nfO{clt 6f9f nluof]. ofqf a8f]/df0nf]lyof]. lbgsf]tLg k6s efhgafx}s o;f] vr{ug{ clnslt k}f klg kfpFof]. ;fyLx¿ klg /df0n}lyP .

a; gofFgofF7fpFx¿ xF}bub}lyof]. p;n]slt gofFgofF;x/x¿ b]vof]. cf7 lbgkl5 ;afhfO{yfxf gePsf]Ps 7fpFff cf7flnlbof].

6]kg^a\usf];do Hofb}ufxf]lyof]. t/ klg k]el/ vfg kfpFof]. o; s'/fn]g}p;sf]dg clt cfglGbt eO/x}sf]lyof]. oltdfq xf]Og, p;sf]hLjgsf]lfq lj:tf]t xF}hfF}of]. p;nfO{ x/}s lbg gofFgofFcgeej k|Kt eO/x}sf]lyof]. o;/L ca 7Ss/}7Ss/ vfF}u/}sf]s'/f p;n] la:of]. w]/}lbgb]v levf/Lh:t}/x}sf]s'/f klg dgdf /xg ca . ;'gsf]nflu pm;F ca cf5]bfg lyof] tlsof lyof]. p;sf]lhaf]h] efhgsf]?lrsf]:jfb klg kQf]nufpg nfu}sf] lyof]. o;/L p;sf]hLjg ca s]xL dxÎjsf]/ cfsif{s xF}hfF}lyof].

p;sf]6's8LnfO{6f9f k7f0of]. s]xL lbgkl5 ToxfFaf6 km]/ csf]gofF7fpFff . ToxfFaf6 km]/ s'g}cs]7fpFff . p;n]ef/tsf slt ;x/x¿ b]vg kfof]ufpFx¿ b]vg kfof]. p;n]ca lhpg] 9^a\u klg l;s}sf]lyof]. k}f eof]lg t pm;F .

w]/}lbgkl5 Ps lbg p;sf]clws[tn]pm tyf p;sf ;fyLx¿nfO{;'rgf lbof] .cfkmlgf] 3/ hfg rfxg]x¿nfO{Ps–Ps dlxgfsf]labf lbOg]5 .Ú

To; lbg To; 6's8Ldf cj0f{gLo pT;fx JofKt eof]. p;n]klg 5l§sf]nflu b/vf:t lbof]. t/ o;df c¿x¿nfO{h:t}pT;fx /pNnf; lyPg .

To; /ft /ftel/ ;afh]hfg]ljifod}s'/f ub}/x].

æxfdL;F ;F}hfcfFs;fh]eGof].

æcxFdnfO{cln l56f]hfg5Æ csf]h]eGof].

æd klg l56}hfG5'. cfkmlgL ;fgL 5f]/LnfO{ Djf0{gvfPsf]klg slt lbg ;O;Sof]. Æ

ædnfO{klg l56}g}hfgk5{. a9Lcfdfnf0{ d sxfF5'eGg]klg yfxf 5]g xf]hf . pxfFnfO{ geg]/}d etL{ePsf]lyPFÆ

o;}aLr s;fh]p;nfO{eGof]æt Fslxn] hfg nfu}sf]< xfdL;F}hfcfFÆ

æxG5 .Æ t/ To; hjfkmdf s'g}pT;fx lyPg . pm hfcf]\klg sxfF< g p;sL cfdfn] af6f]xl/x}sL 5]g >LdtL, g alxgL .

To; /ft sfxL ;'tlgg\. dlxgfe/sf]5l§df 3/ uP/ s]s]ug]eGg]ofhgfdf ;a}Jo:t eP .

;Fbsfn]p;nfO{;fljof]æ3/df sf]sf]5g\<Æ

æsf]xL klg 5}g .Æ

æt/ klg 5l§df sxLFhfg]t xfjhf lg, ldq <Æ

p;F sg}hjfkm lyPg .

æufpFt?jg¢tk"/dbdf xf]Og / <Æ

o;sf]klg pm;F sg}hjfkm lyPg . t/ klg p;n]e¢of] æcFd]/f]egf{ToxL 7fpFff ePsf]lyof].Æ

æt/ vf; 7fpFflxFsxfFg <Æ

æ d 5l§df hf¢gFs t}.Æ crfgs pm l/;fP/ af]lof].

ænf}lsg l/;fPsf]< 3/af6 emu8f u/] cfPsf] xf]ls Sof xf]< o;df d]/f]s]uNtL 5 / <Æ

s"fsfgL oxLF;l4of].

/ftsf]t];f]kk/df ;a};lt/x}sf lyP tfklg pm AoFem/x}sf]lyof]. p;nfO{crDd nflu/x}sf] lyof]- s;n]cfkmgf]gfd ../fdgÚ /fv}sf]lyof] eg] . /, /fdgsf]k5fl8 s;n]..cfo/Ú e¢g] kR5/ klg em¢8bfOlbPsf]lyof]eg] . p;nfO{ s}kL klg ;Demgf lyPg . ;a}e¢bf klxn]s;n] p;nfO{../fdg cfo/Ú eg] af]hfPsf]lyof]. klxn]pm hgaJhf 6f]n6f]ndf eLv dfu] 3Dg] ub{of] tL lbgx¿df t s;h] klg slxNo} p;nfO{gfd lnP/ af]hfPsf lyPgg\. cfkmh] æd 5l§df hf¢gFs t}- eg] eg}sf]s"/f sfgdf ul~h/x}sf]lyof]. xg;S5, w]}6f9f s]nfsf] sg} sgfdf sf]xL ceful cfdf cyjf sg} c¢hfg afa'p;sf]k|tLIff ul/x}sf]xf];\. cyjf hg ceful cfdfsf]sf]vaf6 p;sf]h¢d ePsf] lyof] ToxL sf]vaf6 cl3 of kl5 hl¢dPsf sg}c¢o kf0fL- p;sf]sg}ef0 of alxgL s t} /x}sf]klg xg;S5 . s]o:tf]xg;S5 < cxF xg, xg .

p;sf]af6f]x]/] a:g]t sf]xL xFbg, t/ s]yfxf Ú ;fob s t}vf]Hof]eg]e]6O{klg xfln¢5 ls Ú

p;nfO{p;sL hggL / h¢de'dn] af]hfO/x}emFnfUof]. p;sf]dgdf s]nfdf gl/jnsf]?vsf]zLtn 5fofFff ;Tg] ToxfF ufpFffpF3Dg] tLj0R5f hfu]t ePl/ cfof]. ToxfFsf]Ps d7YL c¢g k}dfxfNg]tLj|clenfiff p;sf]dgdf PsfPs pTk¢g ePl/ cfof].

o;sf/0f ef]nkN6 laxfg c¿e¢bf l56f] p7] p;n]ofqfsf]tof/L z? u¥of]. c¿ AoFem~hh pm hfgsf nflu tof/ klg eO;s}sf]lyof].

cfnklffsf];8sdf Ps l;kfxL bO{-tLg lbg;Dd b]vO/Xof]. pm ;x/sf ;8sx¿df / 6f]n6f]ndf /ft lbg 3DbYof]. pm sf]lyof]< sxfFsf]lyof]< s;hf0{klg yfxf lyPg .

ToxfFf6 x/fP/ ToxL l;kfxL Ps lbg sf]lndsf]Pp6f uNnLdf, Pp6f a¢b 9f}sfsf] cufl8 plePsf]kf0of]. p;sf]xftdf Ps 6a\s lyof]. p;nfO{3/cufl8 b]v] Pp6f l76fn] e¢of]- æof]3/df sf]xL klg a:bg .Æ

/, pm ToxfFf6 klg lxFbof]. sxfFhfgsf] nflu < s t}klg . hxfFp;n]cfkmgf]kg cg¢j ug{;sf];\.

af6f]df Ps enfbdL b]vP . p;sf]kl5kl5 lxFb}p;n];a\sf]rsf ;fy e¢of]- æd ltdf] k"/fgf];fyL /fdg xF.Æ

cfjfh ;g] Tof]df¢5]h]k5fl8 6fpsf] 3dfP/ x}of]. b]vof]k5fl8 6a\s af}s}sf]Pshgf l;kfxL kf]/x}5 .

æ/fdg < sf]/fdg <Æ Tof]enfbdLn];fljof].

l;kfxLn];Demgf lbnfpg slt sf]z; u¥of]t/ enfbdLn];Demg};sg .

To;kl5 pm Ps xf]nndf uof]. ToxfFeQfdf Ps 7fpFdf s}vf]k]/ n]vPsf]lyof] æ/fdgÆ . p;n]xf]n dflnsnfO{Tof]b]vfpF}eGof] æx]/ clxn]dfh]oxfFcfkmgf]gfd n]v]sf]lyPF.Æ

xf]n dflns p;nfO{6'jfNn x]/]sf]x]/} eof]. t/ s]xL egf]g . xf]n dflnssf]cfwfdf k0f{ckl/rosf]efj b]v]/ l;kfxL ToxfFaf6 klg lxPof].

To;kl5 sg}eujfgsf]dflg;sf]vf]hLdf pm lt?jgGtk'/dsf]uNnLdf otfptf lxPb}u/]sf] b]vof].

o;/L g}p;sf]5l§sf]lbg k'/f xg];do cfpg nflu;s]sf]lyof]. s]nfe/L s}klg p;n]Ps kl/lrt d:s'/fx6 b]/g ;s]g . æcf]kf]l, slxn]cfPsf]<ÆeGg]vfnsf]cfjfh ;Gnf{O{ s]nfsf]uNnLuNnL efFl/of]. p;sf]5l§sf] lbg 36b}uof].

pGdQ ;x/x¿af6 6f9fsf]Pp6f ;fgf] ufpF rf/]t/ zflGtsf]jftfj/0f . kxf8sf] glhs}xl/ofnLsf]aLrdf Pp6f ;fgf]3/ . To;}sf]cfFgdf a;]/ Ps l;kfxL vfgf vf0/x]sf] lyof]. o:tf]nfUYof]ls jiff]v ToxfFa;]/ To;/L vfgf vfgdf Tof]o'js cEo:t 5 . a9LnfO{pm cfdfl/ eg]/ afnfpFof]/ a9L p;nfO{ 5f]/fl/ eg]/ ;Dafwt ulyg\.

cfdf eGb}lyOg\ æxfdL rf/÷kfFhgfsf] u'hf/f, oL x]/ g, olt hfaf]km;naf6 ugf{kb5=======cem c¿ vfpm g .Æ

æcfdf, tkfO{sf]sf]xL 5f]/f 5g / <Æ

a9Lsf]cfwfdf cfF;' cfof]. elgg\ æeujfgn]Pshgf lbPsf t lyP, t/ s]xL lbgkl5 g}lkmtf{af]nfP . lhpFdf]ePsf]eP cfh t0f{ jif{sf]xg]lyof]. d]/L kf?eGbf ;fgf] lyof] bO{ tLgjif{=====nf}5f]/f, d]/f] xft g/f]s=====c¿ s]xL yK5'.Æ

æxf0g cfdf l/ vfFvfFf d]/f]kf6 t km6g nflu;Sof].Æ

To; l;kfxLn];fob lhGbuLdf cfh klxnf]kN6 olt w]/}vfPsf]lyof]ls l/ p;sf]kf6 kmh]/ km6nfh:tf]ePsf]lyof]. cfh;Dd ;+f/df p;nfO{ceem c¿ vfpm gl/ eGg]dfG5]ef6}sf] lyPg p;n].

/ftL pm Tof];fgf]3/sf]cfFgdf Joujtfsf ;fy 3ld/x]sf]lyof]. o;nfO{crDd nflu/x]sf] lyof]olt 6f9f Ps ufpFdf s;}F PsfPs o;/L cfTdLo ;DaGw klg :yflkt xghfFb]/x]5 . lhGbuLdf cfh klxnf]kN6 p;n]cfkmgf]d6df hLjgsf];fF]9'S9'SLsf]cgeej u¥of]. hLjgdf klxnf]kN6 p;n]cfdf ef6fPsf]lyof]. ca pm s;}nfO{ cfkmgf] eGg ;SbYof]. oL cfdfn] sf]vaf6 hGd glbP/ s]ef]/ l/ p;sf]k|;j j]bgfnfO{cgeej gu/]/ s]ef]/ l/ ;fFr}sf] ddtf lbP/ p;nfO{v'jfPsf]t xf]lg =====l/ p;sf]gL/; lhGbuLdf klxnf]k6s .

ef]nkN6 p;n]a9L;F eGof] æcfdf l/ Pp6f s'/f egF<l/

æeg g 5f]/f l/Æ

æeujf]5f8 of]s'/f l/ lxhf]klg oxL t eg}sf lyof}.Æ

ædf]/f]sf]xL klg 5g, cfdf=====Æ /, p;sf] cfwfdf el/P/ cfof].

a9L 5Ssk/L .

To; lbg lbpF;]To; a9Lsf]3/df Pp6f ;fgf]lax}sf]cfof]hgf eof]. cfkmgf]kRrL; jif{sf]pd]/df kf? s;}sf]bhxL agL .

To; lbgsf]jftfj/0f s]xL c¿ g}lsl;dsf] ;Gb/ lyof]. To;df lhGbuLsf]tfhfkg, ;fEmsf]

/lSt dkgn] nxnxfpFf] v]tdf ;'j0f{ la5f0Psf]h:tf]. xfjf ;'t/L rln/x]sf]lyof]. v]taf6 sg}ls;fg 3/ kmsf{}lyof]. p;sf] sfWdf xnf]lyof]/ ;Fu;Fu}uf? klg . p;n] /fdg;Fu ;f]of] æ lsg, oxfFsg plePsf]<Æ

Æc,FtolQs}.Æ /fdgn]hjfkm lbof].

/fdgnf0{nfUof] æc,Fca dnf0{lrGg]x¿ klg 5g\ dnf0{cfb/sf;fy af]nfpFg\.Æ

æcfh g}lsg hfg nfUgePsf]<Æ k5fl8af6 Pp6f k7g cfof]. /fdgn]k5fl8 kms] x]of] p;sL >LdtL ly0{. p;n] lgofn] x]of]/ cgeej u¥of] æc,Fof]d]}xf]======of]d]L a9L xf]==s]n d]f]xf].Æ

æcfh g}hfgk5{. eujfgn]bof u/]eg] =====km]/ e]fFf . d gxFf cfdfsf]Vofn ug{'.Æ l;kfxLn]/f]Pem]Fu/L eGof].

æef]n;Dd /f]lsg ;SgXGg <Æ

/fdgn]6fpsf]xNnfP/ g;lsg]eGof]. of] c;Dej lyof].

/ftsf]sl/a gf}ah]. hg'sf]pHofnf]df xftdf 6a\s ;dft] v]txF}hfF}u/]sf]cfkmgf] l;kfxLnf0{kf?n]Ps 6ssf ;fy x]//xL .

ca To; 3/df Ps l;kfxLsf] .km]dnL PnfpG;Ú cfpg yfNof] x/]s dlxgf rfln; ¿k]fF cfjZos k/]sf efFfsFf 3/df lelqP . 3/sf]d/dt u/f0of]. ufpFf To; 3/sf]0Hht k|ti7f g}a9\of]. kf?sL cfdfsf] s'/f klg ufpFf dfGg yflnPsf]lyof] p;sf]0Hht ug{ yflnPsf]lyof].

kf? ca lgoldt ¿kdf lbgxFdlGb/ hfg yfnL . pm kl;';Fu kl;yGf u/] cfzLjf6 dfUbyL . 3/df x/]s lbg Pshgfnf0{ vfgf afFsL g} /xGYof]. /ftL 5';Ss cfjfh cfP klg a9L AoFm] ;fWyg\ æsf]xF< l;kfxL xf]<Æ

kf? klg t?Gt AoFmGyL . t/ cfdfsf] ;fWf0{sf]hjfkmdf p;n]slxNo}xf] eGg kf0g .

..t]/f]a9f slxn]cfpFg lg <Ú ;fyL;uLx¿ ;f]by]. t/ kf?;Fu hjfkm lyPg .

Ps lbg xnsf/fn]Pp6f 7'hf]vfd NofP/ kf?nf0{lbof]. To;leq l;kfxLsf]Ps t:jL/ lyof]. clg 3/df l;kfxLsf] t:jL/ b]vg yflnof].

TfLg dlxgfkl5 kf?sxfFcfpg]/sddf j[4 eof]. 5 dlxgfkl5 c¿ j[4 eof].

==========/ Ps lbg ToxfFsf] yfgfaf6 kf?nf0{yfgfdf cfP/ tLgj6f 6a\s lnP/ hfg" eGg]cfb]z cfof]. pm 8/f0{8/f0{yfgf u0{.

tLgj6f 7'hf7'hf 6a\s ToxfF/flvPsf lyP . tLdWo] Psdf kmf]hL nUf lyof]/ To;]dfly ;'s]sf] km'hsf] dfnf, hg lax]sf] lbg kf?n] cfkmgf]nf]gf]nf0{nuf0lbPsL ly0{. kf?n]b]vL / :tAw e0{.

Ps xKtfkl5 Ps xhf/ ¿k]fFsf]r]s klg kf?n]kf0{.

/, To;kl5 ===To;kl5 km]/ sg}dlgc8{ cfPg .

sg}dlgc8{ cfPg .

cg'¬ lszf]/ kxf8L

---

bfgn]a9\5 36b]g ;DklQ hlxn]klg gbLdf l/lQg]5]g kfgL hlQ lem]s]klg .

1fgn]k0f{hf]xG5 a:5 uDeL/tf w/L aHb]g h;/L ufuf]kfgLn]5 eg]e/L .

tLtfdL7f s'/faf6

---

of]dg / Tof]dg

- s[0f clwsf/L 'lrlGtt'

ylst cfWfnfO{xg]/x/ lyPg
dg gyfs] xf]ls
k6Ss}yfldg ;sg
z/L/ czQm eP/ ntfl/P klg
dg ;zQm eP/ xtfl/of]
dgn]lbPsf]cfb]znfO{
cfWfn]t?Gt kfngf ub}
dfG5]g}dfG5]sf]aLraf6
Pp6f dfG5]hfO{x]of]
dgnfO{zf/Ll/s agfj6 /
aflx/L ;hfj6;Fr ;/f]sf/ lyPg
dg ;/f;/ dgleq k:g vf]hof]
dg dg;Fr cfgGbn]a:g vf]hof]
t/ Tof]dfG5]sf]dg t ;ª\slrt /x]5
3/sf emlbfn 9f]sf aGb u/]
xfjf ;d]t l5g{g;Sg]agfof]
sfnf]l;;f ePsf]uf8Ldf r9]
z/L/nfO{n\sfpg vf]hof]
dVvdf dfS; / cfWfdf uuN; nufP/
dxf/nfO{l5kfpg vf]hof]
z/Ll/s afwf cj/f]wn]
dgnfO{/f]g 5]g ;lsG5 eGg]
ed /x]5 Tof]dfG5]sf]dgdf
dg 5g dg;Dd xft k|gkg]x]g
z/L/ kf6gdf eP klg
dg jfl;ª6gdf k|5
dgnfO{g dfq/df r9]gk5{
g t xjfOhxfhdf g}p8]gk5{
dgnfO{t sfnf]l;;fn]5]5
g t cGtf/fi6«sf]le;fn]g}/f]5

dgn]dgnfO{oyfy{s"/f eGof]
Tof]dgn]of]dgsf]s"/f k6Ss}aemg
Tof]dg t 9ª\ufeGbf ;fxf]/x]5
efnhfO{k"/f0f ;gfpgeGbf ufxf]/x]5
dgsf]nufgL / cfWfsf]kl/>d v] uPsf]df
cfWfsf]cfF; ;s]klg dgsf]3fp bv]sf]5
Tof]dgn]cledfg / 3d08 gb]vfP/
Yff]}eP klg of]dgnfO{;Ddfg u/]sf]eP
cfTdLotfn]kmlqmPsf]kmhleq
Dfdtfsf]/; el/g]lyof]
Dfg o;/L lg/fz / p/f7 aGg]lyPg
Dfgsf sfGnf elTsP/ klx/f]rNg]lyPg
Dfgsf uxf efl;P/ ulx/f]aGg]lyPg
ljof]un]t8]kPsf]dgn]
Dffq dgsf];xof]u vf]h]sf]lyof]
Zf/L/sf]kof]u /f]h]sf]lyPg
Zf/L/n]hft, wd{efiffnfO{vf]h5
wg-;DklQ, P]; cf/fdnfO{/f]h5
To;]h]of]dgn]z/L/nfO{vf]hg
dgn]ljej]sf/L ;fW-;Ldfnf{tf]35
cGwljZjf; / s"/Ltnf{5f]35
o;]h]of]dgn]dgnfO{/f]h]sf]xf]
of];f]hf]3f]hf]z/L/nfO{x]]
cGtdg]sf]dNofª\sg xg ;Sbg
of]gZj/ z/L/sf];/rgfsf]cfwf/df
dfG5]sf]oyfy{tfsf]kl/efiff vf]h]
ch/ / cd/ /xg]dgnfO{
ckdfg / wf]ff u/]sf]b]Vbf
cfWfnfO{kZrftfkn]ttfPsf]5
dgnfO{xLgtfaf]wn];tfPsf]5 .

❖❖❖

syf

wtL{sf];ö{

■ उमा मिश्र

सुयश एउटा नयाँ उपन्यास लेख्न बसिरहेछ । लेख्दालेख्दै उसलाई असाध्य थकाई लाग्यो र लेख्न छोडी ओछ्यानमा गई पल्ट्यो । कुनै कविले लेखेको थियो- छैंठीको दिन मानिसका निधारमा भाग्य लेख्दा लेख्दा ईश्वर यति थाकिसकेको थियो कि सातौँ दिनदेखि उसले सब काम छोडेर सुतेर बस्यो । आज सुयशको पनि सातौँ दिन हो र ऊ पनि केही लेख्न सक्तैन । उसलाई लाग्यो, उसको हात माटोको गमला बनेको छ । प्रत्येक अक्षरहरू माटोको कण बनेर त्यहाँ छरिएका छन् । उसले आफ्नो हात झार्न चाह्यो तर सकेन । अचानक उसको हातरूपी माटोको गमलामा उपन्यासको एउटा फूल फुल्यो, जो ज्यादै सुन्दर थियो । सुयश दङ्ग पऱ्यो र जुरुक्क उठेर उपन्यासको अन्तिम लहर खोज्न थाल्यो ।

मेरो अगाडि पछाडि केही पनि छैन सिवाय 'म' । म कहिले पनि स्वतन्त्र छैन । दुनियाँमा केवल दुई वंश छ, मर्ने वंश र मार्ने वंश । यी दुवै वंशको वंशावली 'म' को आधारमा चल्नेगर्छ । एक वंश 'म' को मादले अर्को वंशलाई हमेशा मार्नेगर्छ । यही मार्नेको नै पनि गएर सुपरम्यान, गुरु, सरदार आदि बन्छ । जो आफ्ना अधीनस्थ सबैलाई रोजीरोटी दुवै दिन्छ । तर उनीहरूको मोलअनुसार होइन, आफ्नो इच्छाअनुसार । यही सोचाइ नै लेखकको ठूलो उपलब्धि हो । यही सोचाइको आधारमा उसलाई आफ्नो रचनामा त्यो पात्र बढी बहादुर ठर्हछ । जसले 'म' को हतियारले आफूभन्दा दुर्वलको हत्या गर्न सकोस् ।

सुयशलाई चुरोटको तलतल लागेर आयो । चुरोट पनि गजबको चीज हो, नखाउञ्जेल वास्तै हुँदैन, अब खान थाल्यो कतिवटा सकिएको पनि पत्तै हुँदैन । विचारको तलतल पनि त्यस्तै हो । कैयौँ दिनसम्म मास्तिष्क खाली नै रहन्छ, मानौँ त्यहाँ उक्तर्युक्त हुने हर सोचाइबाट मस्तिष्क खाली रहोस् । तर जब विचारहरू आउन थाल्छन् एकपछि दोस्रो, दोस्रोपछि तेस्रो, तेस्रोपछि चौथो । नजाने कति विचारहरू आउँछन् पत्तै हुँदैन ।

बाहिर ढोका ढकढक गऱ्यो कसैले, सुयशले ढोका खोल्यो । एस. एल. श्रेष्ठ (सुन्दरलाल श्रेष्ठ) रहेछन् । 'आउनोस् न भित्र !'

'कति कामले पाल्नुभएको हो ?'

'काम धेरै ठूलो छैन तर जति सानो छ त्यत्तिकै महत्वपूर्ण पनि छ । एउटा उपन्यास लेख्नुहोस् ।'

'कस्तो ?'

'उत्कृष्ट तर चमत्कारिक गुरुमन्त्र जस्तो । पैसाको पीर मान्नुपर्दैन, तपाईको मुख बमोजिमको । आखिर हामीलाई बुलबुल न पकडनु छ ।'

'कस्तो बुलबुल ? थाहा छैन बुलबुल चराजस्तो काँधमा बस्छ ऊ बादशाह जतिकै हुन्छ रे ।' सुयश मनमनै हाँस्यो ।

'एउटा कुरा सोधुँ ?'

'भन्नुहोस् ।'

'मानौँ एक हुल चराहरू कतै गइरहेका छन् र बिरालो चालले एउटा भयङ्कर हिंस्रक बाजले

तिनीहरूलाई लखेटिरहेको छ, ती उडिरहेका चरामध्ये जसले बाजलाई पहिला देख्छ, ऊ बेस्कन कराँउछ र अन्य साथीहरूलाई भाग्ने सङ्केत दिन्छ । तर उसलाई योचाहिँ अवश्य थाहा हुन्छ कि ऊ बाजको चपेटामा पर्छ । किनभने बाजले उसलाई निशाना ताकिसकेछ ।'

'के मतलब यो कथनसँग ?'

'म पनि त्यही चरा हूँ, जसले पैसा र खोक्रो इज्जतको बाजबाट तपाईंजस्ता नाजुक चराहरूलाई बचाउन चाहन्छु । दुर्भावनाको कुहिरोमा मानिसहरू सुनको खोल आढेको बाजलाई ज्यादै कोमल बुलबुल सम्झिरहेछन् ।'

'सुयश ! तिमी यो के भन्दैछौ ? मानौँ दुनियाँभरको लेखनको ठेक्का लाइसेन्स आफैलाई मिलेको ठान्छौ तिमी । तर याद राख, हर ठेकेदारलाई केही न केही नाफाको प्रलोभन हुन्छ, चाहे ऊ जतिसुकै इमानदार किन नहोस् ।'

एस.एल.श्रेष्ठ गए । सुयशले सम्झ्यो, ठीकै भन्यौँ एस.एल. श्रेष्ठ शायद । उपरवालालाई पनि दुनियाँभरको मानिस बनाउने लाइसेन्स मिलेको थियो । यदि उसले यो काम उचित कालीगढलाई सुम्पिदिएको भए मानिसहरू ज्यादै विवेकी र गुणयुक्त हुन्थे होलान् । नजाने कुन मूर्खलाई सुम्पिदियो, जसबाट मानिसहरू सङ्ख्यामा वृद्धि हुन थाले, गुणमा होइन । अचानक सुयशको मनमा सौतेनी शब्दको उच्चारण भयो । मानौँ ऊ यो शब्दसँग वर्षौंदेखि परिचित छ । सुयश जब आठ वर्षको थियो, आफूभन्दा पन्ध्रवर्ष जेठो दाज्यूले उसलाई भनेको थियो- 'तँ हाम्रो सम्पत्तिको हकदार हुन सक्तैनस् ।' 'किन ?' 'किन भने घरमा काम गर्न राखेकी नोकर्नीसँगको अवैध सम्बन्धबाट जन्मेको बालकले मालिकको सम्पत्तिमा दाबी गर्न सक्तैन ।' 'उसो भए मेरी आमा नोकर्नी नै हो त ?' 'किन होइन त !' 'म कचहरीमा उजुरी गरिहाल्छु नि !' 'कचहरी त के कचहरीको बाजेकै उजुर गर्न गए पनि नाजायज सन्तान सम्पत्तिको हकदार हुँदैन ।'

उसलाई याद आयो, उनीहरूको भँडारमा एउटा भीमसेनको मूर्ति थियो । हररात उसको बाबु त्यहाँ गएर घूप जलाउने र जल चढाउने गर्थ्यो । दाज्यूको मुखबाट सुनेका उपेक्षाका शब्दहरूले गर्दा उसलाई सबभन्दा बढी रिस त बाबुसँग उठ्यो । "नाजायज सन्तान !" । त्यसरात बाबुले घूप र जल चढाउनुअघि नै उसले भँडारमा गएर भीमसेनको मूर्ति अगाडि एक सिसी रक्सी र एउटा चुरोट सल्काएर राखिदियो र सुटुक्क बाहिर गयो । त्यस रात उसको बाबुले घरभरी नै उपदम मच्चायो, तर देखिएकोमात्र प्रमाण मानिने हुनाले उसमाथि दोषारोपण भने हुन पाएन ।

भोलिको रात पनि उसले त्यसै गर्न लागेको थियो, उसले बाबुको हात समात्यो र नालायक भन्दै एक थप्पड उसको गालामा हिर्कायो । सायद अर्को थप्पड पनि । यदि कुनै बालक घरको काम गर्ने नोकर्नीबाट जन्म्यो भने जन्मने बालक नालायक हुन्छ कि जन्माउने मालिक नालायक हुन्छ ? सुयश त्यसराती कसैलाई थाहै नदिई भाग्यो । आजसम्म पनि उसलाई थाहा छैन कि उसको बाबु के भयो ? आमा कहाँ छ ? दाज्यू के गर्छ ? । उसको निम्ति सारा संसार नै सौतेनी भएको छ । यतिसम्म कि उसको आफ्नै रचना पनि सौतेनी रचना हो ।

कस्तो गर्मी त हँ ! सुलेखा भित्र पसिन् । अहो सुलेखा ! तिमी किन सङ्केतविना नै भित्र पस्यौ ? तपस्या भङ्ग होला भन्ने डर जाग्यो ? होइन, सायद ऋषि भैदिएको भए यो सम्भव थियो । सुलेखाले आफ्नो ओढ्ने फुकालेर हातमा लिइन् । सुयश हाँसिरह्यो । किन हाँस्नुभयो ? सुलेखा ! दुनियाँभरका सारा चीजहरू मनिसका हतियार हुन्, जसलाई जसरी जुन बेला प्रयोग गर्न मन लाग्छ, गर्न सकिन्छ मात्र ती चीजहरू । कुन चीजहरू ? मन, बुद्धि,

विवेक, भावना, मस्तिष्क आदि । हे ईश्वर ! ती चीजहरूलाई पनि मानिसले आफूले नचाहेका बेला थन्काएर राख्न सक्ने भए ? राजा साहेब ! यत्रो ठूलो फिलोसफी कहाँबाट जान्नुभयो ? म त उपस्थित भएको थिएँ आफ्नो प्रश्नको जवाफ माग्न । तर लाग्छ, तपाईंको मुड जवाफबाट धेरै टाढा फिलोसफीतिर गएको छ । अहिलेलाई म जान्छु, तिन दिनपछि फेरि । सुयश केही पनि बोलेन । अचानक उसको कानमा कोही कराएको आवाज आयो । उसले ढोका खेलेर हेऱ्यो, माथिल्लो फ्याटमा बस्ने बुढियाकी नातिनी लडेकीरहिछ केराको बोटमुनि ।

ऊ हत्तनपत्त त्यहाँ गयो । पानी छम्केर सुयशले तिनलाई बिउँतायो । यिनको नाम केहो ? जीता । कसरी लडिन् यिनी ? खोइबाबु, हिँड्दै थिई । सुयशले तिनलाई उनको कोठासम्म पुऱ्याइदियो । बिमार छे बाबु ! के भएको छ ? मुटुको क्यान्सर । मुटुको क्यान्सर ! हो बाबु, ओखती गर्न पैसा छैन । डाक्टरहरू प्रशस्त फलफूल दिनुपर्छ भन्छन्, तर उसकोनिम्ति त पानीसम्म पनि पर्याप्त छैन । सुयश हतासिँदै आफ्नो कोठामा गयो र पाँचसय रूपैयाँ झिकेर वृद्धालाई दिँदै भन्यो- आमा ! यसबाट जति पुग्छ खुवाउनुस् । पछि म विचार गर्दै गरुँला । बाबु ! जीताले लिन्न उसले थाहापाई भने ! उसलाई थाहा नै किन दिनुपऱ्यो र ? सोधी भने ?

माथिबाट जीता कराएको अवाज आयो, हजुरआमा ? किन बा ! वृद्धा आँखाको आँसु पुछ्दै माथि लागिन् । सुयश पनि उनको पछिपछि लाग्यो । कस्तो छ तपाईंलाई ? जीता जिल्ल परी । चिन्नुभएन ? म तल्लो कोठामा बस्ने लेखक सुयश त हो नि । लेखक ! जीताले सुस्केरा हाली । तपाईले आफ्नो यो हालत कसरी बनाउनुभयो ? हो मेरा बाले मेरी आमालाई चिन्ताको साथ धरौटी राखिदिएका थिए, र बन्धकी फुकाउने क्रममा मैले आफूभन्दा पच्चीस वर्ष जेठो र विवाहित एउटा धनाढ्य व्यापारीसँग बिहे गरेँ । परिणाम यहीँ उपस्थित छ । जीता खिसिक्क हाँसी । सुयशले सोच्यो, देख्यौ फ्रायड तिम्रो सिद्धान्त यहाँ पनि लागु हुँदैछ कि मानिसको अतृप्त चाहना कुनै न कुनै रूपमा झल्किएको हुन्छ । दराजतिर हेर्दै सुयशले भन्यो- जीता योविधि औषधी र किताब के काम ? जब मस्तिष्क खाली हुन्छ, किताब पढ्ने गर्छु । त्यहाँ थुप्रै थुप्रै विचारका कीराहरू जन्मने गर्छन् । तिनलाई पनि मन लाग्छ । औषधी पिउने गर्छु, फेरि जन्माउन मन लाग्छ, फेरि मार्न । यस्तो लाग्छ मानौँ विचारका कीराहरू जन्माउने र मार्ने जिम्मेदारी जीतामा मात्र छ । जीतामा मात्र कि ? ईश्वरले हर नारीलाई एउटा न एउटा चिन्ताको हेरविचार गर्ने जिम्मेदारी सुम्पेको छ । लेखक सुयश ! तपाईले आफ्नो उपन्यासको पहिलो पङ्क्तिमा के लेख्नुभयो ? यही । के यदि एउटा बटुवालाई पानी प्यास लागे ऊ एउटा नदीमा जान्छ र भरपुर पानी पिउँछ । यसबाट नदीलाई कुनै फरक पर्दैन र बटुवा पनि तृप्तिको अनुभव गर्छ । तर एउटा नदीलाई प्यास लागे उसले आफूजस्तै अर्को नदीसँग मिल्नुपर्छ बटुवासँग होइन । बटुवा त उसलाई लुट्छ, जान्छ । जीताले आफ्नो अनुहार निलो पार्दै भनी- प्लिज सुयश, म एकछिन आराम गर्छु, जानुहोस् हजुरआमा तपाईं पनि ।

सुयशलाई लाग्यो दुनियाँमा मानिस कुन क्षेत्रमा सबभन्दा बढी शहीद भए ? देशभक्तिको क्षेत्रमा होइन, प्रेमको क्षेत्रमा । हो, सम्झना आयो गरिबी र मजबुरीको क्षेत्रमा सबभन्दा बढी मानिस शहीद भएका छन् लगभग पचहत्तर प्रतिशत । जीता तिमी पनि सायद सुयश पनि यही क्षेत्रमा नै शहीद हुँदै गइरहेका छन् । सुयश आफू आफूमै हाँसेर भन्न थाल्यो- जीता ! तमीले त आफूमात्र बन्धकी भएको कुरा गऱ्यौ । यहाँ त हरेकलाई गर्भैदेखि धरौटी राखिदिएको हुन्छ मजबुरीको क्षेत्रमा । बेलुका सुयशले जीतालाई हेर्न जाँदा आफ्नो साथी आनन्दलाई पनि लिएर गयो । आनन्द एउटा गजल गायक हो ।

तपाईंसँग आज को नि ऊ ? आनन्द । बडो राम्रो नाम हो । आनन्द दाइ तपाईं के गर्नुहुन्छ ? यही, कहिले काहीँ गजल गाँउछु र प्रेसमा काम गर्छु । तपाईंलाई गजल गाउने प्रेरणा कहाँबाट पाउनु भो ? कहाँबाट पाएँ थाहा भएन, तर एउटा उत्कृष्ट लेखकले उपन्यासको पहिलो पानामा लखेको पङ्क्तिलाई मैले गजल बनाएर गाएको थिएँ । त्यसो भए गाउनुहोस् न । आनन्दले गाउन थाल्यो-

ओठमा हाँसो किन्तु हृदय चिरा चिरा भो
जीवन के हो चिनिन पथ्थर हो वा हीरा हो
जसलाई खोज्न निस्कें सो भेटिएन काहीँ
मरु झैँ भयो दुनियाँ पाउँ कहाँ म पानी
दुनियाँ मिलोस् परन्तु परबाह छैन उसको..... ।

भो भो आनन्द दाइ भो ! तपाईंले मेरो मनको कुरा बुझिदिनुभयो । उसलाई लाग्यो, आनन्द बसेको ठाउँमा आनन्द होइन गन्धर्व बसिरहेछन् । जसको चमकले त्यस स्थानलाई अधिक उज्यालो बनाएको छ । मैले पढेअनुसार "खुसीको क्षण चाहे एक पल मात्र किन नहोस्, म त्यसैमा समर्पण हुन चाहन्छु" र म यही क्षणमा नै आफूलाई ।

एक्कासी जीतालाई धेरै गाह्रो भएर आयो । सुयशले भन्यो- थाहा पायौ जीता ! मैले उपन्यासको पहिलो पङ्क्तिमा नै लेखेको थिएँ कि एउटा नदीलाई प्यास लागे अर्को नदीसँग मिल्नुपर्छ बटुवासँग होइन, र आज मलाई आफूजस्तै अर्को नदी मिलेको छ, त्यो हो जीता । कतै सुनेको थिएँ, मानिसले बाँचेको सही क्षण सार्थक हुनेछ, जुन क्षण स्वयं ईश्वरले पनि उसको अघिल्तिर घुँडा टेक्नुपर्छ । आज ज्यादै नजिक त्यही क्षण आइरहेको प्रतीत हुँदैछ । सुयश भो अरू धेरै नभन, तर म मरेपछि कात्रो त तिमीले ओढाइदेऊ है ! किनभने म तिमीलाई धर्तीको सूर्य मान्छु । तिम्रा यी दर्दहरू, चिन्तनहरू तिम्रो मस्तिष्कको चमक हो । तिम्रो कलमको शक्ति केवल कागजमा लेखिएका अक्षरहरू होइनन् सुयश, त्यो त हृदयको पानामा रगतैरगतको मसीले लेखिएको ददर्नाक कहानी हो । एक सूर्य जो आकाशमा चम्कन्छ, लोकलाई दिनभरी न्यानो पनि दिन्छ र उज्यालो पनि फलेर आफू दिनभरी नै जलिरहन्छ । अर्को सूर्य धर्तीमा चम्कन्छ, जो आफ्नो रचनाको माध्यमबाट दुनियाँलाई जागृति पनि दिन्छ र आनन्द पनि फलेर ऊ पनि हरसमय जली नै रहन्छ । फरक यतिमात्र हो, आकाशको सूर्य अनगन्ती नामले पुकारिन्छ भने धर्तीको सूर्य केवल सुयश नामले । हो जीता, मलाई मृत्युदेखि डर छैन, मात्र डर छ कुयशदेखि । जीताले आफ्नो नश्वर शरीर छोडिदिन्छे । सुयशले उसको दाहसंस्कार गरिदिन्छ । आज उसको मन अनन्त आत्मगौरवले व्याप्त छ ।

❖❖❖

cNk1fgL

■ dfxg b'jfn

थोरै थाहा पाएर धेरै जानेको जस्तो भएर
आफूलाई देखाइरहन खोज्ने
सिङ न पुच्छरको मान्छे
जो भनिरहन्छन् आफूलाई थाहा नभएको
अचम्म अचम्मका कुराहरू ।

◆ ◆ ◆

घरमा यस्ता मान्छेहरूले
भाँडभैलो मच्चाउँछन्
समाजमा यिनीहरूले
नानाभाँतीको हल्ला गर्छन्
राज्य चलाउन खोज्ने यस्ताहरूले
नियम, कानुनमा कालो छर्छन् ।

◆ ◆ ◆

अल्पज्ञानीहरूले जेसुकै चलाउन
अधुरै चलाउँछन्
थोरै जानेर धेरै जानेको जस्तो गर्नेहरूले
भताभुङ्ग पार्छन् ।
घर, समाज, राज्य जहाँतहीँ भत्किनुको कारण
यस्तै उस्तै भएर नै त हो ।

बनेपा

n3'syf

Pstfsf];"q

- bj]jb|cofO{n 'cfF;"

pm =slyt tNnf]hftsf]lyof]. d slyt pRr hftsf]lyPF; p;n]5f]Psf]kfgL ;dfhdf rNb}gYof]. pm xfdLx¿sf] 3/leq cfpg ;Sb}gYof]. p;n]5f]Psf] vfPdf hft hfGYof]. p;sf]/ d]/f] aLrdf c;dfgtfsf] 7'hf]kvf{n lyof]. hftLotf / 5'jf5'tsf].Ú

d To;nfO{eTsfpg rfxGyF; t/ ;dfhsf dflg; d]/f]lj/fw uy[. tFpRr hftsf]eP/ To:tf]sfd ug[< xfdL xfdL g}xf]; xfdL pRrjuf{n]pgLx¿nfO{dfly p7}g lbgxF;g .Ú

o;/L laxfg, lbpF;f] r]s, k;n, vNnfrf}df kmnfSg]x¿nfO{a]h'sf el§df b]/bf dnfO{cfZro{nfUof]. d lhNn k/F; clg glhs} uP/ k]/g u/F; oxfFpRr hftsf]sfx]L 5 < clg tNnf]hftsf] lg <Ú sfx]L afh]gg\. ;a}sf xftdf /S;L lyof]. slyt pRrhftsf]d clg tNnf] hftsf] pm . xfdL ;a}nfO{ /S;Ln] Pstfsf] ;"qdf afW}sf]lyof]. xfdL ;a}Ps}lyof]F; ToxfF leq hft lyPg . s]n Pp6}lyof]F; h8ofxfÚ .

ha ef]nkN6 xfd]lrof k;ndf e6 eof] ToxfFxfdL / pm aLr slyt tNnf]hft / dflyNnf] hftsf] 7'hf]kvf{n 7l8Psf]lyof]. /ftdf 9n}sf] hftLotf / 5'jf5'tsf]kvf{n hu}]v laxfg km]/ alng]sf]kvf{n ´ ;]plePsf]lyof].

❖❖❖

d cf:yf vf]h/x]5'

- ch]g lj/lQm

d kfgLdf kfgL kfgL vf]h/x]5'
d ;fgLdf ;fg'cfz vf]h/x]5'.

d df5f kfgLdf kfgL vf]h/x]5'
d cfF;f gfgLdf dfof vf]h/x]5'.

d gLlt–l/tLdf tYo vf]h/x]5'
d cf:yf af8]/ lsGt't8\k/x]5'.

d 3ft}df 3ft 3ft v]k/x]5'
d nft}df nft nft vlk/x]5'.

d cfh lkm/a\uL af; vf]h/x]5'
d of]:jb]z}df b]z vf]h/x]5'.

d ufwlh rfnL ljDa vf]h/x]5'
d ef/}ef/df ef/L vf]h/x]5'.

d gf}nf]laxfgL af]$g lxl8/x]5'
d duGt]emq]Hof]lt vf]h/x]5'.

d of]cd't}df d't{vf]h/x]5'
d of]hGhfn}df af6f]vf]h/x]5'.

d k'vf]$f]e]f b]z vf]h/x]5'
d wtLdf lgW:jfy{zflGt vf]h/x]5'.

❖❖❖

p7fpm“Ps xGg/L

■ snflglw bfxfn

slt nfdf]lxBFofqf ;Dem/ n]gxG5 ls <
b]vsf]dfq kN6fO{x]/ n]gxG5 ls <
;RrfO 5 sxfg/ d6'g}b]gxG5 ls <
tdf;]eL8df cfhL{xf]kNnf n]gxG5 ls <

sf]dlGb/df ku]sf]5 aem/ kUg vfHg ls <
cGwljZjf; cf9/ ljZjf; 5fHg vfH5 ls <
ku]sf]n]vFjf cGwljZjf; rflxFn]vFd
s]n]v]5 sxfFdNg]eGg];fr/ n]vFd ..

c1ft ed/Lleq ls t /Gylgg]u/L
qmflGtdf tf/ tGsfO{p7fpmFPs xGg/L .
n]vFxGg/Ls}uLt /fkHjfnf xg]u/L
;NsBF};lsg];[i6 hlQ xG5 3/L3/L ..

slQ nfdf]lxBFofqf ;fpg]em/LemFem/L
cGFlnP 56]s}pFkx/fsf ;gfv/L .
;gfv/L ;hfP/ ls n]vFsljtf sg}
k|ltsf kft k}ofO{ls e?Fk|lt lblGbg}..

n]vFn]vFePs}5 n]g afsLF/x]hlt
hlQ n]of];a}afBL h:tf]nfU5 /x]hlt .
;fpg]em/LemFhDd}kufnL j:t'kNkn
hnemFefj emf}sfsf]axfPFgbLsf]en ..

eGFnf5]pm 5Ds/ c~hhLn]ltg}hn
l;~rFdl:tis of]afFnf]b'afemFkf?Fsf]dn .
nx/fpmF;s]Dd l6kg\6Kkf hlt hg
TolQ nx/ pk|/ x6fpmFr/qmGbg ..

ZfGt ;'zfGt ;GWof emF;dflw sl;BFFs d
Efjsf]ulx/f]dh kmGbg kf]al;BFFs d .
dhs}eNeh]efsf, l6kL snd n]vFFs <
cgGt ulx/f vfsf b]vg]k^lQm n]vFFs <<

s]s]n]vFd cfkmgdf åGåu|t ePF ls <
gn]vL n]gsf]:jf^dfq ub}/xF ls <
k/gdfly eP k/g efj rNdn xG5 ls <
vfhL pQ/ ;DkUf{kUf{emNdn xG5 ls <<

of]gof“jifdf cfpm Ú

■ **d'sGbk|fb zdf{**

of]gofFjifdf cfpm kmN/ afrf u/fF;v]Ú
lxhf}sf ;kgfnfO{lakgfn]e/fF;v]Ú

c¿nfO{lu/fP/ s;/L p7g ;Sb5fF<
ef}sfnfO{gVjfP/ s;/L r7g ;Sb5fF<
cf7df ;xofqLsf]dwkmh 5/fF;v]Ú
lxhf}sf ;kgfnfO{l;hgfn]e/fF;v]Ú

c¿sf]lhtdf cfkmgf];fRofFs t k/fej
b'j}ufnf kmhfP/ xfF;f]xG5 c;Dej
;xcl:tTjdf xfFg]gjfEof; u/fF;v]Ú
lxhf}sf ;kgfnfO{;fwgfn]e/fF;v]Ú

sf]xL k'jf{bzf nfu]sf]xL klZrddf rn]
cfkmg}oyfydf kms{eG5 of]jtdfgn]
a}sf/df k/fofsf]e/df gk/fF;v]Ú
lxhf}sf ;kgfnfO{/rgfn]e/fF;v]Ú

d/f]dfof otf kUf{ltdf]k|lt ptf e/L
k/:k/ agf];\xfdf]dfofk|lt chDd/L
agf];\hLjg ;DkUf{:jfydf gem/fF;v]Ú
lxhf}sf ;kgfnfO{efjgfn]e/fF;v]Ú

❖❖❖

bfloTj÷ 43

;dLIff

ljBfld>0f;lxtsf]lgaGwfTds s[t M u8af0 ! 5f]8hfg]k¿nf0{!

■ u?ª ;ZfGt

राजेन्द्र सुवेदी (२००२) नेपाली समालोचना र निबन्ध विधामा कलम चलाउँदै आएका स्थापित लेखक हुन् । प्रथमतः उनी समालोचक अनि निबन्धकार । उनका 'विषय गहनः सतह चिन्तन (२०३८), सृष्टा सृष्टि : द्रव्य दृष्टि (२०४३), केही समीक्षण : केही विश्लेषण (२०४९), नेपाली उपन्यास परम्परा र प्रकृति (२०५३), सृजनविधाका परिधिमा पारिजात (२०५३), सृजनविधाका परिधिभित्र ध्रुवचन्द्र गौतम (२०५३), सिर्जनात्मक लेखन : सिद्धान्त र विश्लेषण (२०५३) नेपाली समालोचना परम्परा र प्रकृति (२०६१) जस्ता कृतिमा सुवेदीय समालोचनात्मक दृष्टिकोण र दृष्टिकोणभित्रको गहिराई छाम्न सकिन्छ । उनका कृतिहरूले नेपाली समालोचना क्षेत्रमा उल्लेखनीय भूमिका खेलेको कुरालाई सबैले स्विकार्नुपर्ने देखिन्छ । खालिसिसी पुराना कागज (२०४३), मेरो यात्रा : मेरो परिवेशभित्र (२०५४), अब मेरो क्यासेट बन्द हुन्छ (२०५७) जस्ता निबन्धकृतिहरूको माध्यमद्वारा नेपाली निबन्धमा आफ्नो मौलिक पहिचान बनाइसकेका सुवेदीको पछिल्लो कृति हो-गुडबाइ ! छोडिजानेहरूलाई ! (२०६५) ।

'गुडबाइ ! छोडिजानेहरूलाई' ले निबन्धको नवीन स्वाद पस्केको छ । निबन्धमा प्रवेश नगरी नामअनुसार कृति कस्तो होला भनी अनुमान गर्ने हो भने पक्कै पनि प्रेममा धोका खाएको प्रेमीले लेखेको हुनुपर्छ र प्रेमिकाहरूको नाममा गुडबाइ ! छोडिजानेहरूलाई ! भनेको हुनुपर्छ भन्ने लाग्न सक्छ । तर कृतिको पठनपश्चात् अनुमानको संसार भत्किएर जान्छ । हुन त यो कृति नेपाली साहित्यप्रति अगाध स्नेह र प्रेमले नै रचना भएको हो । कृतिभित्र तेह्र व्यक्तित्वको चित्रण गर्दै संस्मरणात्मक निबन्ध बुनिएका छन् । निबन्धकार सुवेदी प्राध्यापक हुन् ।

नेपाली निबन्धको इतिहासमा शङ्कर लामिछानेलाई प्रशिद्ध निबन्धकारको रूपमा मानिन्छ । उनको 'विम्ब-प्रतिविम्ब' नामक निबन्धात्मक कृति र सुवेदीय यस कृतिबीच केही समानता भेटिन्छन् । ती हुन् - व्यक्तित्व चित्रण, आत्मापरकता आदि । हुनसक्छ-निबन्धकार सुवेदीलाई शङ्कर लामिछानेको लेखन मनपर्छ र, त्यसको प्रभाव अचेतन र अमिट छ । यस अर्थमा सुवेदी लामिछानेबाट प्रभावित छन्, नजिक छन् र लामिछानेको निबन्धात्मक पदचाप पछ्याउँछन् । लामिछानेका कतिपय निबन्धहरू विसङ्गतिवोधका साथ नियतितत्वलाई मान्दछन् भने यता सुवेदीय निबन्ध पनि त्यतैतिर नजिक छन् । मोहन कोइरालाका सन्दर्भमा निबन्धकार बोल्दछन् - 'तपाईंलाई मधुमेह र उच्च रक्तचापले च्याप्नुसम्म च्यापो । मुटुमा पटकपटक प्रहार भयो । नर्विक, सिद्धि पोलिक्लिनिक र वीर अस्पतालको सेवा तपाईंले पटकपटक लिनुपर्‍यो । यसपल्ट तपाईंलाई निकै कमजोर र क्षीण बन्नुभएको अवसर पाएर प्रहार गर्‍यो-दाउ पर्खिरहेको रोगले । मलाई लाग्यो-जीवनको नियति पनि यस्तै रहेछ ।' (पृ-३९) सुवेदीका यी निबन्धमा आफ्नै मौलिकता छन्, आकर्षण छन् । यस कृतिको उल्लेखनीय पक्ष भनेको विद्यामिश्रण हो । पछिल्लो समयमा विश्वसाहित्यमा विद्यामिश्रणले स्थान पाउँदैआएको छ । डेरिडाको विनिर्माणवाद र प्राच्यदर्शनमा आधारित लीलावादको पनि यस शैलीलाई समर्थन छ, जसलाई उत्तरआधुनिक प्रकृतिको रूपमा हेरिदै आएको छ ।

कृतिको पठनपश्चात् क्वाँटीस्वाद लिन सकिन्छ । निबन्धलाई निरस र जटिलताको जालोबाट निकाल्न कला चाहिन्छ, शैली चाहिन्छ । कतिपय संवादात्मक परिदृश्यले निबन्धमा नाटकीय आस्वादको स्पर्श

पाइन्छ । अधिकांश निबन्धको अन्त्य 'गुडबाइ'मा हुन्छ । दिवङ्गत लेखक व्यक्तित्वको स्तुतिमात्रै छ कि भन्ने आशङ्कामा पाठभित्र प्रविष्ट भइसक्ता भत्किसक्छ । निबन्धमा जीवनपरक समालोचनाको स्पष्ट झलक पाइन्छ, जहाँ तथ्य, अनुभव र निर्णयको त्रिवेणी मिसिएका छन् । "नैपाली जीवनी र आत्मकथाको सैद्धान्तिक तथा ऐतिहासिक विवेचना" (२०४४) नामक पुस्तकमा भिक्टर प्रधान लेख्छन् - "सिङ्गो मानवजीवनका साथै युग र समाजको बृहत् चित्र महाकाव्य वा उपन्यासले जस्तो खिच्न नभ्याएर पनि जीवन-चरितले जीवनी-नायकको व्यक्तित्वकेन्द्री पृष्ठभूमि वा वातावरणको पुनर्निमाण गर्ने क्रममा युग र समाजको सम्बद्ध पक्षको चाहिने जति चित्रण गरेको हुन्छ । जीवनीकार इतिहास र साहित्यको मध्यमार्गी हुन्छ ; इतिहासकारजस्तै ऊ पनि अनुसन्धान गर्दै प्रतिपाद्य विषयमा आफू तथ्य रहन्छ भने साहित्यकारले जस्तो आफ्नो रचनालाई बढी साहित्यिक र रोचक बनाउन उसले व्यक्ति-इतिहासकेन्द्री आख्यानमा न्युन नै भए पनि कथोपकथन जोड्दै वा नजोड्दै नायकको जीवनका रोचक घटनाहरू सँगाल्दै जीवनी-नायकको वस्तुगत चित्रणको अतिरिक्त अन्तरङ्गी चित्रण पनि लागु हुन्छ । सुवेदीय कलम यति कलापूर्ण छ कि पाठकलाई थाहै हुन्न-म निबन्ध पढिरहेको छु कि अन्तरङ्ग जीवनी या जीवनीपरक समालोचना । या त बिटुलो निबन्ध, विटुलो समालोचना आदि, मध्य र अन्त्यको सङ्गठनको आख्यान नभए पनि यस कृतिभित्र आख्यानको भरपुर आनन्द उठाउन पाठक सफल हुन्छ । पाठक सफल हुनु भनेको सुवेदीय बहुरङ्गी कलमको सफलता मान्नु राम्रो हुन्छ ।

दिवङ्गत देखकलाई साइनो लगाएर सम्बोधन गर्दा पाठकप्रतिक्रिया सिद्धन्त अर्थात् पाठकपरक समालोचनाको गन्ध पाइन्छ भने तल दिइएको उद्धरणले वस्तुपरक निर्णयात्मक समालोचनाको स्वरूप ग्रहण गरेका छन् ।

"तपाईंले विश्वसाहित्यमा देखापरेका अस्तित्व र विसङ्गतिमूलक दर्शनको उत्तरवर्ती चरणको प्रर्वतन नेपालमा पञ्चायती शासनको व्यवस्थाको आरम्भसँगै आफ्नो कवितामा प्रयोग गर्नुभएको हो । स्पष्ट यथार्थवादी र समाज रूपान्तरणकारी विचार रचनामार्फत् प्रस्तुत गर्ने कार्य कुण्ठित बन्दै गएको प्रसङ्गमा टिकेको थियो - त्यो समय । तपाईंहरूकै क्रियाशीलताका कारण आरम्भ भएको हो - प्रयोगशील लेखन धारा । नेपालमा प्रयोगशील लेखनको पृष्ठभूमिमा विसङ्गति र अस्तित्ववादी दर्शन नै आधार पीठिका बनेर आधारस्थलमा बसेको छ । विचारको विसङ्गति छ - को नियम र सन्दर्भ शृङ्खलामा विसङ्गति छ - दाइ तपाईंका कविता काव्यमा ।"

निबन्धको सौन्दर्य स्खलित हुन सक्छ, यदि वैचारिक धरातल कमजोर छ भने । भाषिक कला त जुनसुकै साहित्यिक रचनाको ज्यान नै भइगयो । यस अर्थमा सुवेदीय कृति उच्चकोटिमा पर्दछन् । उनी विचारका बिस्कुन फिँजाउँछन् मानवीय संवेदना र अनुभूतिको आँगनमा । निबन्ध देखनमा उनको आफ्नै शैली छ, जसले मौलिकताको स्वरूप प्राप्त गरेका छन् । निबन्धहरू आकस्मिक रूपमा भएका छन् , स्वतन्त्र विचारमा लेखेका छन् अनि कतै आकस्मिक अन्त्य छ, कतै नाटकीय विसर्जन । मोन्तेन भन्छन् - "मेरो निबन्धको विषय म नै हुँ, किनभने मैले सबैभन्दा बढ्ता मलाई नै चिनेको छु ।" 'गुडबाइ ! छोडिजानेहरूलाई !' को प्रमुख विषय त अग्रज स्रष्टा हुन् । तर पनि सुवेदीय देखनी आफ्नै वरिपरि पनि कुदेको पाइन्छ । उदाहरणार्थ तलको पङ्क्तिलाई लिन सकिन्छ । 'उत्तम दाइ ! म त अहिले इलाममा आइपुगेको छु - क्याम्पस प्रमुखको जिम्मेवारीमा २०३९ जेठदेखि नै रहँदैआएको छु । इलाममा बसेको समयमा पनि तपाइँको त्यस पत्रिकामा मेरा समीक्षा, निबन्धहरू छापिएका छन् ।' (पृ. ६९) प्राध्यापक सुवेदीको अनुसन्धानात्मक जीवनशैलीको प्रभाव यस कृतिमा राम्रै पाइन्छ । नवीन शैली र पृथक् धारबाट लेखिएका यी लखाइहरू समालोचक र निबन्धकारका द्वन्द्व र समन्वय हुन् ।

❖❖❖

;dLIff

ozfjw/f df gf/LjfbL sf?l0fs :j/

■ 0GbjsDf/ >]7

'यशोधरा' प्रसिद्ध साहित्यकार कालीप्रसाद रिजालद्वारा लिखित एउटा पठनीय गीतिनाटक हो । चार दिनकी सुत्केरी यशोधरालाई छोडी ज्ञान प्राप्त गर्न हिँडेका सिद्धार्थको निठुरीपनलाई महान् त्यागसँग जोडिए पनि, दरवारमै रही व्यावहारिक जीवन बिताएर ज्ञान प्राप्त गर्ने यशोधराप्रति अनेक बौद्धग्रन्थहरूले एकशब्द न्यायपूर्ण सहानुभूति नबोलिदिएको कुरालाई हृदयङ्गम गरी यो गीतिनाटक रचिएको देखिन्छ । सुखसयलमा हुर्केकी राजकुमारी यशोधराले, सिद्धार्थसँग विवाह गरेपछि र सिद्धार्थले प्राप्त गरेपछि पनि अन्तिम समयसम्म आफ्नो कर्तव्यलाई भुल्ने काम गरिनन् । गीतिनाटकमा यही तथ्यलाई बडो मार्मिक ढङ्गले खुलाइएको छ ।

विधिको नियम नै यस्तो, छोरीको जीवन नै यस्तो । आमाबाबुको काखमा हुर्केर पराईघरमा जानुपर्ने । यस्तोमा आमाबाबु तथा माइती पक्षलाई पीडा हुन्छ नै । यशोधरालाई बिदा गर्ने बेलामा राजारानी भन्छन्:-

यताको माया मारेर
दिउँसै रात पारेर
जाऊ है छोरी हाँस्तै जाऊ
हामीलाई रुँदै छाडेर.....।

घरपरिवारलाई सम्हाल्ने र त्यहाँ सुख-सुव्यवस्था कायम गर्ने मुख्य अभिभारा भनेकै नारीको हुन्छ । नवदुलहीका रूपमा भित्रिएकी यशोधरालाई महारानी गौतमी, यस्तै कुरा बताउँछिन्:-

के नै हुन्छ घर भन्नु ढुङ्गा माटो तर
नारीले नै बनाइदिन्छे घरलाई घर ।

आफ्नो जन्मघर छोडेर पराईघरमा गई त्यही सर्वस्व सुम्पनुपर्ने नारीको जीवन विचित्रकै छ । तर जसलाई आफ्नो सर्वस्व सुम्प्यो, उही बिरानो भेटियो भने ती नारीको अवस्था कस्तो होला ! यशोधरालाई यहाँ त्यस्तै परेको छ । विवाह भएको केही समयपछि सिद्धार्थ, दरवारभन्दा बाहिर एकान्तमा समय बिताउन थाल्छन् । बोलाउन पठाउँदा पनि झर्कोफर्को गर्छन् । त्यो बेलामा यशोधराको पीडा असह्य छ । उनी सिद्धार्थलाई भन्छिन्:

बाबुआमा छोडी आएँ तिम्लाई भनी ऐले
हजुर पनि टाढा भए कहाँ जानु मैले ?

यशोधरालाई परेको पीडाबारे महारानी गौतमीलाई पनि थाहा छ । त्यो कुरा राजा शुद्धोदनलाई उनी यसरी सुनाउँछिन्:

जहिले पनि यशोधरा एक्लै एक्लै हुन्छे
सोध्यो भने हाँसिदिन्छे लुकी लुकी रुन्छे ।

आमा बन्नु प्राकृतिक नियम हो । यशोधरालाई सुत्केरी व्यथा लाग्दा पनि सिद्धार्थ ध्यान नै नगरी बस्छन् । धेरैपटक बोलाउन पठाउँदा पनि सिद्धार्थ नआएपछि यशोधरा भन्छिन्:-

के बोलाउनु बारबार सबै छ नि ज्ञान
हिजोआज उहाँलाई प्यारो भयो ध्यान
कसैको नि माया मलाई चाहिँदैन करको
नबोलिद्यौ कोही पनि लाग्छ मलाई अर्को ।

विवाह भएर पराई घर गैसकेपछि नारी रूपान्तरित हुन्छिन् । एउटा कुल, जात र गोत्रबाट अर्को कुल, जात र गोत्रमा मिसिन्छिन् । गणतन्त्रको जमानामा यस्ता कुरालाई कुनै 'क्रान्तिकारी' ले नकार्छ भने पनि, सत्य कुरा सत्य नै रहन्छ । झन् यशोधराको समयमा त पतिभक्तिको महिमा कति ठूलो थियो होला ! सिद्धार्थ ज्ञान प्राप्त गर्नका लागि दरवार छोड्न

खोजिरहेका बेला, यशोधरा बिहानै सुत्केरी कोठाबाट सिद्धार्थको कोठातिर हेर्छिन् । सिद्धार्थ त्यहाँ हुँदैनन् । छोडी गएछन् भन्ने शङ्का गरिरहेको बेला एउटा सैनिकले सिद्धार्थ नजिकैको निकुञ्जमा ध्यानमग्न भइरहेको सुनाएपछि यशोधरालाई आफूले व्यर्थै शङ्का गरेकोजस्तो लाग्छ । तर एकछिन सिद्धार्थले दरवार त्याग्छन् र ज्ञानप्राप्तिका लागि कठोर साधना गर्छन् । दूतमार्फत् सिद्धार्थका गतिविधिहरू जानकारी पाएर यशोधराले पनि बुद्धलेजस्तै कठोर साधना, दरवारकै एउटा कोठामा बसेर गर्छिन् । यस क्रममा यशोधरा, झण्डैझण्डै मृत्युको नजिक पनि पुग्छिन् । किनभने यशोधराले म पनि प्याराकै साथ जान्छु भन्दा महारानी गौतमीले भनेकी हुन्छिन् :

नारीले घर छोडेर जान कदापि हुँदैन
लोकको बात नारीलाई लाग्छ, नरलाई छुँदैन
रूप छ तिम्रो अति नै सुन्दर भर्खरको जवानी
दागमा लागे छोएर जान्न सधैंको बद्नामी ।

उता कठोर साधना तथा यातनामय तरिकाबाट ज्ञान प्राप्त गर्न नसकेपछि, मध्यममार्ग अपनाएर सिद्धार्थले ज्ञान प्राप्त गरेकै बेला यता यशोधराले पनि ज्ञान प्राप्त गरेकी हुन्छिन्, तर बुद्धको महव कम हुन जाने भएकाले उनी आफूले प्राप्त गरेको तव खोल्न चाहन्नन् । बरु बुद्ध आएपछि यशोधरा, बुद्धलाई प्रश्न गर्छिन्:-

के सत्य खोज्न जानु नै पर्थ्यो संसार त्यागेर
सुत्केरी पत्नी चारदिनको छोरो अकलै छाडेर
के भिक्षुलाई समाज आफ्नो समूह चाहिन्न ?
सम्यक भई घरमै खोजे के सत्य पाइन्न ?

तर बुद्ध ज्ञान प्राप्तिपछि प्रथमपटक दरवारमा आउँदा, बोलाउँदा पनि बुद्धभाठौ नआएकी हुँदा बुद्ध आफै यशोधराको कक्षमा जानुपरेको विषयलाई लिएर त्यतिखेरका धेरै मानिसहरूले कुरा काट्छन् । कतिसम्म भने, छोरा राहुलसमेत यशोधराको चरित्रहीनता र पापको उपज हो भन्नेसम्मका टिप्पणीकारहरू त्यतिखेर देखापर्छन् । त्यसको निरूपणका लागि, यसअघि आफ्नो बाबालाई कहिल्यै नदेखेका राहुलले एउटा भिक्षु चिनेर औंठी लाइदिनुपर्ने अड्को थापिन्छ । त्यस बेलामा यशोधरा, आँखामा कालोपट्टी बाँधेर उक्त भिक्षुसभामा उपस्थित भएकी हुन्छिन् । उनी सुँक्कसुँक्क रुँदै भन्छिन्:-

ईश्वर तैंले यातना खप्न नारीलाई पठाइस्
छातीमा दूध आँखामा आँसु दिएर पठाइस् ।
यस्तै हो भने हे दैव ! तेरो न्याय र सदिच्छा
हरेक पग्मा हजार चोटी ली मेरो परीक्षा
सत्यमा यदि म रै'छु भने मलाई तारिदे
दुःखीलाई दुःख झन् कति दिन्छस् कि आजै मारिदे ।
(राहुलको हातमा औंठी राखिदिँदै)
जाऊ मेरो राजा सतको शक्ति लोकलाई देखाइदेऊ
यो औंठी दिन्छु, बाबाको हातमा गएर लगाइदेऊ ।

(राहुलले आफ्नो बाबालाई चिनेर औंठी लगाइदिन्छन्)

यति भैसकेपछि उक्त भिक्षुको समूहबाट क्षमा माग्दै एकजना भिक्षु "हामीबाट गल्ती भई व्यर्थै दुःख पाउनुभयो" भनी ठिक्क पार्छन् । उत्तरमा, यशोधराले रुँदै व्यक्त गरेको दुःखमय आक्रोश निकै मार्मिक छः-

सम्यक् वचन सम्यक् कर्म के यही हो भनेको
के यस्तै कर्म अक्षम्य गर्न भिक्षुक बनेको ?
देखिन्न कैल्यै पुरुषको दोष सधैं छन् पवित्र
जहिले पनि दोषको भागी नारीकै चरित्र
दैवको पनि यही हो सायद विवेक सदिच्छा
हरेक युगमा नारीकै हुन्छ अग्निको परीक्षा ।

त्यसपछि पुत्र राहुल पनि बुद्धसँगै बस्न थाल्छन् । यशोधराले चाहेर पनि अन्तिम समयमा बुद्ध - राहुलसँग भेटघाट हुँदैन ।

यसरी यस गीतिनाटकमा संसारमा नारीहरूले गर्नुपर्ने दुःखलाई यशोधराको जीवनीमा प्रष्ट पारिएको छ । यतिका दुःख गर्दा पनि नाउँ जस नपाउने परम्परा लेड्नकै लागि पनि यहाँ लेखकले यशोधरासम्बन्धी लुकाइएका पाटाहरू खोजीमेली पाठकसामु राखिदिएका छन् । यशोधराले विभिन्न समयमा भोग्नुपरेका यातना र पीडाहरूले, पाठकहरूको आँखामा आँसु उमार्छन् । यस हिसाबले प्रस्तुत गीतिनाटकमा नारीवादी कारुणिक स्वर यत्रतत्र गुञ्जिएको अनुभव गर्न पाइन्छ ।

❖❖❖

Wflb^a dfgn]vPsf]sljtf

- cRo'tk|;fb kf8]n 'lrGtg'

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls, ToxfFahhL aQL 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg
lsgls, ;dfgkflts sf]zdf dfGohg 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls lhNnf ljsf;df sd{rf/L 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls, vfg]kfgLdf xflsd 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls, wflb^df sg}d7, dlGb/ 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls, zflGt / ;'/lff 5F}yPg,

o;kflnsf]wflb^ofqfdf sljtf n]vPg,
lsgls, wflb^sf]k|s[t af]lb}af]n]g,

❖❖❖

:d/0f

- /fwf sfsL{

s0f{kq 5g\
ltdf| cfjfhx¿
dgdf]xs ltdf| gh/x¿
Df slt sfo/ 5'
a9L5g\lsg <
d6'sf 38'sgx¿

cfh ltdL xg'/ gxgdf
slt km/s dfG5 lhGbuL
;fob ltdLn]aem]sf xf]nf
;/ntfsf]dL7f]kl/ro

ltdL ;kmntfsf]l;8L r9L}
pRrtd 7fpFf kU}sf]a]nf
d]/f]d6' v';Ln]gfRg'
dV{tfsf]kl/efiff aem]sf xf]nf

d/f]xf]ojfudf
xl/0f em]F;6's k:of}
3fd d ;'wofdf x/fpF}uPF

k5L}bfO/x]sf lyP
d]/f kbrfkx¿
Tf/ d PSn}lxF8/x]F
clf/x¿df
ltdLnfO{ef]
jt{dfgdf
:d/0f u5{g\
lsg <
oL d]/f cJoQm rfxgfx¿

❖❖❖

;dLIff

8f= /jLGb|;dL/ / lx/0ostdf/L kf7s sf bO{s[t

■ ofbj e§/fO{

! = u|jfnsf]u|j cgel't ■ ;ªlIfKt rrf{

g]kfnL ;flxTosf syf, uhn, dSts, lgaGwnufotsf ljwfdf ;lqmo JolQmTjsf]gfpF xf]– 8f=/jLGb|;dL/ . lj=;=+@)#) h]7 @% ut] nlDagL c~rnsf]uNdLdf hGdgeLPsf ;dL/ lrlsT;flj1fgdf :gftsf]Q/ u/L :jf:Yo lf]qdf sfo{t xg'xG5 . ..t]; f]cfFFÚ -@)%#_ .kf]6df6{dÚ -@)^@_ ..ljls/0fÚ -@)^#_/ ..O{Zj/sf syfÚ -@)^%_ h:tf n3'syf;ªu|k / ..sfnf]afbnleq rfFtsf] 3]/fÚ -@)^#_ dSts÷uhn;ªu|k k|sfzg ul/;SgeLPsf 8f= ;dL/ kl5Nnf];dodf ..u|jfnsf]u|j cgel'tÚ -@)^^_ lgofqf;ªu|k dfk'm{\;fj{hlgs xgeLPsf]5 . ljleGg k/:sf/, dfg–;Ddfg / ljelfOfåf/f ;Ddflgt 8f=/jLGb| kf08]g]kfnL ;flxTohutdf ..;dL/Ú pkgfdn] lrlggxG5 .

..u|jfnsf]u|j cgel'tÚ hDdfhDdL ;fx]j6f ofqf–lgaGwx¿ ;ªu|k ul/Psf]s[t xf]. sg} Ps :yfgaf6 csf{:yfgdf hfg' jf kDg' ofqf xf]. ltg}ofqfsf :d/0fLo 36gf / :jod\ofqfs} jQ{fGtnfO{snfTds 9ªuaf6 cleJoQm ul/Ff Tof]lgofqf jf ofqf–lgaGw aGb5 . .hªuaxfb/sf] a]nfOt ofqfÚ s[tnfO{g]kfnL ;flxTodf Jojl:yt ofqfjQ{fGtsf] cf/De dflgPsf] ;Gbe{df ..u|jfnsf]u|j cgel'tÚ ;Dd cfOkDbf lgofqf– n]vgdf b]vPsf] pT;fxhgs k|ltnfO{ pNn]vgLo dfGgk5{. kl5Nnf]r/0fdf b]zleq / ljb]zdf ljleGg p2{on]ul/Psf ofqfaf/]s[t k|sfzg xg]qmd a9bf]5 . To;}z[ªvnfdf k|sflzt ..u|jfnsf]u|j cgel'tÚ n]vsåf/f tflndsf] l;nl;nfdf tLgdlxg]rLg ep0fsf ofqf–;Gbe{df 36gfx¿nfO{;d]6/ tof/ kfl/Psf]s[t xf].

k|t't ;ªu|ksf]klxnf]lgaGw ..afn'jfaf6 t]h lgsfn]/Ú zLif{sdf cfPsf]5 . o; ;ªu|kcGtu{ g]kfnaf6 ;/sf/L sfo{qmddf rLg kDgcl3 ugk/]sf bf]Bwk, xjfOhxfhleqsf] cgel't, a}ssf] c7fx| 306fsf] 6fKh6sf ;fy}rLg kU/] xf]6ndf af; a:bf;Ddsf]ofqf ljj/0f, ltgsf cgel't / /f]rs k|;ªux¿ ;dfj]z ul/Psf 5g\. ;ft ;o jif{k/fgf]jfª km' lrª ahf/ -a]Dlhª_ sf] lemlnldnLnfO{ ..lemlnldnL /flqahf/ Ú ..jfª km'lrªÚ zLif{ssf] lgaGwdf rrf{ul/Psf]5 . o;}u/L ..rªufsf] OGb]fLleq ltofgdg :Sjfo/Ú, zLif{ssf]lgofqfn] ;g\!(*(sf]hg # / $ df k|hftGq Pjd\ :jtGqtfsf] gfddf ljBfyL{{¿nufot ;ofF k|pz{gsf/Lx¿sf] /utn] leh]sf] ltofgdg rf]ssf]dxÎj / ToxfFsf]b]zonfO{k|t't u/]sf] 5 . ToxfFsf ljzfn b/af/, ejg, ;ªu|kfno cflbsf]j0f{g ul/Psf]5 . ..u|jfnsf]u|j cgel'tÚ rGb|dfaf6 k]/jLdf b]lvg]Pp6}j:t' ..u|jfnÚ ;Ddsf]ofqf / To; cjlwsf /f]df~rs ofqf ljj/0fx¿n]oQm 5 . of]zLif{s s[ts}zLif{ssf ¿kdf k|pf]u ePsf]5 . ;d/ Kofn]; sf]la;{g} g;lsg]ofqf ..clj:d/0fLo ofqfM ;d/ Kofn]; Ú, ../flqeP0fdf kf]vPsf]tg / dgÚ, oCfg ldUog au]Ffsf] eUgfjz]f af/]sf] ..eUgfjz]fdf

pleP/Ú,/ªuLg auÿFMZofdZjt cgÊjÚ, a]xfO kfs{df ufnrSs/Ú, ..s[qd Oltxf; xf]Og, kxf8 xf], 6]kn ckm xÊgaf/}sf]k[jLdf e]6of]:ju{sf] 6qmfÚ, ..v'jfP/}dfg[eP lrlgofF¿n], ..dfG5] ePsfdf kZrfQfkÚ zLif{sf lgaGwx¿ cToGt /fjrs 9ªudf n]vPsf 5g\. ..ljZjkfs{df a'4 / ;u/dfyfsf]vfnLÚ zLif{ssf]lgaGwn]n]vssf] :jTj cyf{\Vfi6«/ /fli6«tfk|tsf]b[i6sf]Ofnf O{ dvl/t u/}sf]5 . ..uf}j 5 cf^g}k4ltdfÚ zLif{ssf]lgaGwdf lrlgofFrlsT;f k4ltsf] rrf{/ rLg a;fOsf]cjlwe/ ;EF}a;}sf ;fyLx¿;EFsf]ljbfO–cgÊel't ;d]6Psf]5 . ;ªu|ksf]cGTodf ..clj:d/OfLo afl56fx¿Ú zLif{sdf b; ljleGg pkzLif{sleq ;'qa4 / :d/OfLo 36gf–k|;ªux¿sf]pNn]v ul/Psf]5 .

..u}jfnsf]u}6 cgÊel'tÚ lgofqf;ªu|k dfq ofqfjOf{gsf ¿kdf cfPsf]5}g, o;leq lgofqfsf/sf]:jfledfg,/fli6«tf, :jtGqtf, dfgjclwsf// g]kfnL klxrfg Pjd\cl:tTjsf klfdf ul/Psf]jsfnt e]6G5 . s[tdf ;u/dfyf, a'4, c/lgsf], 7d]h, :juÅf/L, /];Ëf, lj/f6gu/, e}xjf, a6jn, dgsfdgf kzklt, :joDe"gfufhg, ;/fªsf6nufotsf yk}zAbsf] kpf]u dfq}xf]Og, tL zAbn]n]vsdf dgdf :yflkt u/}sf /fli6« efjgf / uf}jsf 5fn lgaGwx¿df 5rlNsPsf]kfOG5 .

;ªu|ksf]cGTodf k|t't ul/Psf k|;ªux¿ /fjrs, snfTds / dfldg{ nfUb5g\. ..d}h]o; ;ªu|kdf efjL k|tlqmof ljrf/ ul/gFh]b]vFh] u/Fh]ef]uFoxL n]vFÚ eGg]n]vssf]Odfgbf/ cleJolQm lgofqf–n]vgsf qmddf ;To¿kdf pb\3fl6t ePsf]5 . ofqfsf qmddf ef]u}sf, b]v}sf / cgÊel't u/}sf k|;ªux¿nfO{h:tfsf] t:t}/fVgh];ªu|ksf]jhg / dxÎj a9}sf] cgÊej xG5 . o; vfns]; 'l'd / ;Todf cfwfl/t cleJolQmn]n]vs / s[tk|lt kf7s emg\a9L cfZj:t / ljZj:t aGg ;Sg]cfwf/ lgdf{0f ePsf]5 . lgofqfdf o'jtL;EFsf k|ldn ;jfb / cgÊel'tnfO{oyfyk/s ¿kdf k|t't ug{g]kfn / rLgsf aLrsf]thgfTds ;Gbe{¿nfO{ n]vss}b[i6sf]fdf cleJolQm lbg';/fli6«tfsf ;Gbe{df Hofb};jfbgzLn xÊgh:tf oyfy{ n]vssf Odfgbf/L / lghL j}zi6b xÊg\. snfTds efiffsf]kpf]udf ;/n, ;xh / ;jfB k|jfxz}hL, cfsif{s k|tlt, s't'xntf cflbsf sf/0f s[t k7gLo ag}sf]5 . ofqfsf];?b]v cGTo;Dd kf7snfO{;d]t ofqf/t agfpg s[t ;kmn 5 . Tolt dfq]xf]Og cf^g};=s[t, lfdtf, kf}v, cg'zf;g / sd{zLntfn];d]4 ag}sf] dh's rLg / cf^g}cJoj:yf, cg'zf;gxLgtf, sd{jxLgtf / c;lfdtfn]cem k5fl8 ws]nEF} u/}sf]g]kfnsf]thgf clwsfz lgaGwx¿df sÊg} g sÊg}¿Kdf cleJoQm ePsf]5 . t:jL/x¿sf] kpf]un]ofqfnfO{k|dfl0fs agfPsf]5 .

;femf k|sfzgåf/f k|sflzt k|t't s[tdf ;dfnf]rs 8f=nld0fk|;fb uf}tdsf]eltdsfsf ;fy}n]vsLo Pjd\k|sfzsLo /flvPsf]5 . cfsif{s cfj/0f k[7 / k|tLsfTds zLif{s /x}sf] lgofqf;ªu|ksf]dNo Ps ;o krxQ/ ¿k|fF cªlst ul/Psf]5 . cGtd aflx/L k[7df ;dflji6 >LcfÊl >]7 ../f]pgÚ sf]cleJolQmn]8f=/jLGb| ;dL/ Ps l;4x:t, oyfyk/s ;kmn lgofqfsf/ ePsf]s'fnfO{kli6 ub5 . ;dufÊdf 8f=/jLGb| ;dL/ /fjrs / /fÊdf~rs z}hLsf, kl9/xFkl9/xF nfUg]Odfgbf/ n]vssf ¿kdf ..u}jfnsf]u}6 cgÊel'tÚ ;EF}:yflkt lgofqfsf/sf]gfpFag}sf] 5 . o; s[tn];dL/sf]lgofqf–n]vgsf]lfqdf cf/Ded}pHofnf]eljiosf];ªs]t u/}sf]5 .

@= cJoQm l kf7sLo cleJolQm

lj=;=+@))@ ;fndf sf7df8f}sf]Kov'f 6f]ndf hGdgÊePsL lx/0osdf/L kf7s g]kfnL ;flxTo syf, sljtf, uLt cflb lfqdf ;lqmo ;h{ssf

¿kdf lrlggx'G5 . pxfFsf ..df]kr sÚ -syf;ªu{k_, ..s[0f nLnfÚ -afn;flxTo_ ..z'Gojt\ -syf;ªu{k_ h:tf s[tx¿ o;cl3 g}k|sflzt eO;;s]sf]5g\. kl5Nnf];dodf k|sflzt ..cJoQmÚ -sljtf-uLt;ªu{k_ s}dfWodaf6 kf7ssf]slj Pjd\uLtsf/ JolQmTj cleJoQm ePsf]5 .

jf0fL k|sfzgåf/f k|sflzt k|t't s[tnfO{ bO{v08df ljeflht ul/Psf]5 . klxnf]v08df %! j6f sljtfx¿ ;d]6Psf 5g\ eg]bf];f] v08df !@ j6f uLtx¿/flvPsf 5g\. sljtf sljdgn]cg'e't u/]sf]sNkgfzLn cleJolQm xf]. ;ªu{ksf sljtfx¿ b]z, k|s[t, k|d, ;v, b'v cflbnfO{ljifo agfP/ n]vPsf 5g\. ;dfhdf ef]gk/]sf c;lhnf-cK7]fx¿nfO{sxLF JoQm ul/Psf]5 eg]sxLF k?ifjuÚaf6 zf]ift-kLl8t gf/Ldgsf] b'v];f] cleJoQm 5 . ..jL/fªugfsf]b/nf]d6'df cfTdljZjf;sf]5fk 6fF] cf^g}kf]vn]:jfjnDjL aGg]c7f6 ug{k/]sf] 5 .Ú eGb}cGwsf/df oq-tq cfk'mhfO{vf]hL a:g] sljn] j;Gtdf cfk'm pNnl;t ag]sf] k|;ªudf lk|ptdsf];Demgf ug{ku]sf]pNn]v u/L j;Gtnfo{cf^g}eP/ cfpg cg'/f]w u/]sf] cleJolQm kf0G5 . zflGt ;a}sf] rfxgf xf] dlQm ;a}sf] sfdgf xf]. ;flxTonfO{;fyL agfpFf w]/} ;Fgx¿sf];fy kfPsf] rrf{ sljtfdf ul/Psf]5 . ..c;ªVo b'v-bb{nfO{ afF8] cfp, Psl5g latfpFeGg]sljsndn] oL sfgx¿n] cftªssf] uLt, ;xf/sf] uLt, ljgf;sf] uLt ;Gg g;Sg]s'/f k|t't u/]sf] 5 . kL8fn]lylrPsfx¿sf] hLjgnfO{;Nsb} u/]sf] Pp6f r'/f]6sf] 7'6f];F thgf ul/Psf] 5 . sljtfx¿df cfzf-lg/fzfsf]s'/f ul/Psf] 5 . ;dfhdf JofKt zf]f0fnfO{;ªs]t ub} g]kfnLn]g]kfnLs}/ut r';]sf]b]v] dnfO{kL8f eof]eGgx'G5 -slj . .b]zÚ ..cfdfsf]sfvÚ ..cf^g} kl/j]zÚ ..s;/L ;]jf u?F<Ú ..xfF]Nofpg k/]sf] 5Ú, ..hGd]sf]xG5 g]kfnL leh] cf^g}df6f]dfÚ, ..zflGt /l;hGgf,Ú ..b]z gb'vf];\g]kfn gb'vf];\ cflb zLif]ssf sljtfx¿ b]zk|dsf efjn] cf]tk|]t 5g\. o;}u/L sljtfdf ;fdlos ouaf]v,/fgLdgsf pR5'jf;, hLjgsf]lg:;f/tf h:tf ljifo-k|;ªunfO{ j]olQms k|efjsf cleJoQm ul/Psf 5g\. hLjgsf ltSttf / c;xhtf:jfefljs z]hLdf k|t't ePsf 5g\. uBz]hLdf n]vPsf ;ªu{ksf sljtfx¿ ;/n efiff / 5f]6f];/rgfdf cleJoQm ePsf 5g\.

o;}u/L ;ªu{ksf]bf];f] v08df ;ªslnt Ps bhG; uLtx¿df k|d-k|;ªun]7fpFkfPsf] 5 . uLtx¿ clwsfzt'l k|dljifos 5g\. dgsf OR5f, csfªlffx¿ k|dsf]:jlKgn au]Ffdf nxl/G5g\. ..cfpm hLjgsf s]xL lf0f xfF,L xfF,L latfpFeGb}.ltdL;F cgfof; g}oL cfF'ffx¿ h'w]clg em'S]eGg]cleJolQmdf of}gsf]pNnf; clg hLjgk|tsf]cfzfjfbL:j/dvl/t ePsf] kf0G5 . ;h{s lx/0osdf/L kf7ssf]uLtsf/ JolQmTj a%g oL uLtx¿ kof{t 5g\. To;f]t uLtsf]dfwb{;ªuLtsf];fyaf6 cg'e't x'G5 . uLt u|x xg]xgfn]klg ;ªuLt /:j/a4 uLt cem a9L k|efjsf/L nfUb5 . uLt x]bosf] cGtt{af6 k|kmf6t x'G5 . oxfFk|d / hLjgsf ljifodf uLlt cleJolQm kf0G5 .

;flxTosf/ z]hb|;fsf/sf]elbdsf, k/z' k|wfgsf]k|sfzsLo / n]vsLo ;d]6Psf]o; s[tdf ;dudf cf^gf];dfh, b]z, hLjg, k|s[t / logsf cf/f]x-cj/f]xk0f{kl/j]zsf]lrq0fsf ;fy}gf/L-cl:tTjsf]vf]hL ul/Psf]5 . b]znfO{ hggLsf];+f lbF}lz/df /fv] zflGt, ;d[4 / ;Vsf]ck]ff ug{g};ªu{ksf sljtf / uLtx¿sf]dh'dd{xf]. slj Pj+uLtsf/ lx/0osdf/L kf7saf6 eljiodf cem ;zQm sljtf / uLtsf ;ªu{kx¿ cfpg]g}5g\.

e]/xjf .

; ±d/0f

Ps r8\sg

■ 5lj/d0f l;njfn

Dfflg; ha wtL{df klxnf]kf0nf 6$5, p;sf] klxnf]kf0nf;Ef}hLjg ;a}8if{sf kfgfx¿ cfkm";Ef}kN6g yfN5g\. b'v, ;v, xfF;f] / /f]bgx¿ cfkm";Ef}af}s] NofpF5g\/ c©tdf oL ;a}s"/fx¿nf0{o;}wtL{df lj;{ng u/] sh]hd 7f$5g\. of]k/Dk/fb]lv g}rNb}cfPsf]k}s[tsf] lgod g}xf]. xfdL oxL kl/lwleq /x] cf–cfkm\gf]sd{ul//x}sf x©5f]F.

Dfflg; / k}s[tsf];fxro{dflg;sf];[i6;Ef} ;? x©5 . t/ ;?df p;sf]:jr]tgf ljsl;t ePsf]lyPg . r]tgf ljsl;t gx©h]n df©5]hf0{ k}s[tsf]jf:t}lyPg . ha ha df©5]hf0{r]tgfsf] ljsf; xg]qmd a9\bf]clg k}s[t xfd|]nflu g} /x]5 e©g]1fg a9\g yfNof]. k}s[tsf cgkd ;f]bo{¿;Ef ;xsfo{ub]{cl3 a9\g yfNof] p;}sf pknlAwx¿nf0{xfdLn]klg kfngf ub]{ cfh oxfFhLjg lhpg]qmddf plePsf 5f]F; ple0/xg]5f]F.

oxL k}s[tsf]sfvdf xfdL k}s[tsf]lgod kl/lwleq /x] cfkm\gf]hLjgsf]cl©tdknsf] af6f]sb]{nfda4 ePsf 5f]F; ;fgf]df cfkm"h] ef]u}sf, cfkm"h]u/}sf sfdx¿ ;DemF}f clxn] stf stf /f]df~rt xg]ub}5 . slxn]sfxLF nHhfaf]v klg xg]ub}5 . s:tf]a]hf xf]Tof]< clxn]d d]/f] 5f]/fsf] afNosfn / d]/f] afNosfnsf]thgf ub}5'. Ps 5]p klg ldNb\g p;sf]/ d]/f]. sDo6/ / 6]nlehg sxfFyof] / To; a]hf < ufpFsf 7"hf 7fn"egfpFfx¿n] /]8of] le/}sf] b'/bf s:tf] /x/ nfU5, clxn] /]8of}sf] t hdfgf g}5\g eg] klg x©5 . 8O8L–laof] skbL{ lgs}v]nGYof]. clxn] tL v]hx¿ klg ufpFf v]]g 5f]8;s}sf]b'/bf cfkm\gf] df]nskg x6}sf]dx;'; ePsf]5 dnf0{. xfdLn] sk8fsf]es©8f]agfP/ slt v]]of]F; gf^nfsf] laF / kf0ksf] kf^\uf agfP/ slt u8f0of] elg;fWo 5\g . xfdf oL v]hf\gfx¿ clxn]nf]k e0;s}5g\. t/ ;dosf] kl/jt{g;Ef} ePsf ljsf;n] klg /fd}u/}sf] 5 . oxL ;dosf] lgod xf]. lxhf]xfdf kVf{¿ s©bdh vfP/ ¿vsf af]qmfx¿ nfufpF}+cfh xfdL ToxL ¿vsf af]qmf / ¿vdf g}kmn}sf cg}sf]F lrhx¿af6 ag}sf nufx¿ nufpF5f]F; of]/fd] s"/f xf]. ;do 3ld/x©5, s'dfn}sf]rqmh:t}. xfdL klg 3ld/x}5f]F; dosf]3§df .

cfkm\gf]csf{}sf]s}xL yfxf lyPg To; a]hf . ;a};dfg nfUg]ub{of]. vfnL v§f k"/}ufpF rxfl/GYof]. s;}sf]3/df s\g}sfo{ePdf cxf]/fq v6] k"/f ugkg]{. s:tf] efjgf ;a};a}sf] sfd nfUg];x]{oL efjgf . ufx]];f¥xf]df ;a} Ps xg]. b'v, ;v ;a}sf]Pp6}xf]e©g]efjgf . kd{ d]hfkft, 3fF;, bfp/f ug{;a};Ef}s:tf] /df0nf]⇓ Tof] lf0f clxn] ;DemF}bf klg lgs} cfg©b nfUg]ub}5 . xg t ufpF5f]8}sf]lgs}jif{ eP klg a'afn]5f]8}sf gf;fx¿ cfh klg 5f]F5 ufpFf . a]hf a]hfdf 3/ k"Ubf k"/fgf ofbx¿ d]/f]dfg;k6ndf 7f]$sg]ub}5 . kl/jt{g w]/}

ePtfklg efjgf Pp6}5 cfh klg xfdf]ufpFbf oxL efjgfn]ubf{d d]/f]ufpFkl/t lgs}df]xt ePsf] 5'. d d]/f] ufpFsf] uj{ug]{ ub}5'. km';{bnf lf0fx¿df d cfkm\g}ufpFbf /dfpg] ub}5'. xg t klxn]/ clxn]sf]df lgs}c¢t/ 5 . klxn]cTofjZos ;fdfgx¿ lngsf]nflu whLvf] g}kf]n cfpgkb{of] clxn]3/ 3/df df6/ k|5 . es¢8]df 7'h}ahf/ 5 snf] :yfkgf ePsf] 5 . lhNnf :t/Lo c:ktfn vf]nPsf]5 . agfkf jlb{if; ;8s ca s]xL jif{kl5 k'/f xFb}5 . o; sf/0f d]/f] ufpFn] ljsf;sf]ultnf0{tLj¿kdf cufl8 j9fPsf] 5 . of]uf/jsf]s'/f xf].

d d]/f]ufpFbf]sNkgfdf eNbf o:t}s'/fx¿n] d]/f]dg-dl:tisnf0{Ps lsl;dsf]cfg¢b kf|Kt x¢5 / cfTdan klg a9]sf]cfef; x¢5 . cfkm\gf] afNosfnsf];Demgfn]lgs}/fdfl~rt agfpF5 . Psk6ssf]s'/f xf]- bW / rgfsf]kL7f]ufpFbf afl8¢Yof]. k'/}ufpFbf df¢5]x¿ sfgk'/ k|yF. xfdL aRrfx¿sf]klg s]sfd ¡ aafsf]kl5 nflu¢Yof]. xfdLnf0{t /df0nf]g lyof]. sl/j bO{306fsf]lx8f0kl5 sfgk'/ kluof]. lgs}7'hf] nf0g /x]5 aaf bf0x¿ nf0gdf nfUg'eof]xfdf] t s]g}sfd lyof]/ < 3l/ otf 3l/ ptf 3Dg]. d;F}uPsf d]/f] ;fyL /fd;F}c¿ gfd t w]/}sf] yfxf eP ToxL klg lgs} ;fyLx¿ agf0;lsP5 . afnsx¿ ;fyL agfpg lgs} ;Lkfn' x¢5g\. xfdL] klg lgs} ;fyLx¿ agf0;s]sf lyof}. /fd e¢g]clns a9L g} rnfv lyof]/ d e¢bf cln 7'hf]klg . d]/f] bfHo'xl/s[0f ToxfFbf lzIfs lyP . ToxfFePsf] eL8df s;/L ljt/0f ug]{e¢g]s'/fdf clkm;df ldl6ª\ e]/x]sf] lyof]. dfly clkm;df xfdL aRrfx¿sf]Ps xh ToxfFuof]F. d]/f]bfHo'ePsf gftfn]dnf0{t ToxfFhfg s¢g}a¢b]h ePg . d]/f];xf/fdf c¿ d]/f ;fyLx¿nf0{klg d;F} uP . clkm; aflx/ bW / lk7f]sf af]/fsf Rffªx¿ lyP . leq 6]ahdf yk]dfc5]x¿ ukm ul/x]sf lyP .

d;F uPsf s]xL ;fyLx¿n]af]/f Roftf] wdfwd bWsf]lk7f]xftfel/ lnP/ vfF}lyP . sf]xL aflx/ uPsf lyP . oxL qmddf lgs} aRrfx¿ hDdf eP/ vfF}lyP . leq clkm;df s'/fsfgL rNb}lyof]. d klg s]sd ¡ ;a}h] vfFbf d}h]klg Psdl¶ bWsf]lk7f]lnP/ vfg yfn]F ToxL avt leqaf6 Ps hgf df¢5]h] b]v]5g\. xQkQ aflx/ cfP/ ;a}nf0{ufnL ug{yfn]d pgs}cufl8 lyPF. dnf0{dHhfn] r8\sfP . c¿ ;a};fyLx¿ efu]5g\. leqaf6 d]/f bfHo"cfP/ dnf0{ r8\sfpg] df¢5]nf0{ ufnL ug{yfn]. lsg d]/f]ef0nf0{lk6]sf]e¢b} ltgn]pN6}bfHo'nf0{k|/g u/]s]ltdLn]g} ef0nf0{bW rf]g{k7fPsf]xf]< bfHo"cjfs\ eP/ d]/f]ufnf k5kf5 u/] aflx/ k7fP . Ps} l5gdf 9f]sfsf]sfkdf n's] ;j}bW vfP/ ufnf d';fb]/fd lgl:sof]. vfg'g lkg'kk'/f]df lrg'eg]em}d klg cfkm\gf]ufnf d';fb}aflx/ lg:s]F. tL t ToxfFbf kd|v g}/x]5g\. pgn] bfHo'nf0{eg]sf]jfSo cfh ;DemFbf lgs}Unfg\L xg]ub}5 .

o;/L lgisnª\s ¿kdf /x]sf]afNosfnsf ePsf tL :d/0fx¿nf0{clxn]lgs}k|/0fbfoL a¢g ku]sf 5g\. xfdL afFg] cfwf/x¿nf0{ alnof]agfPsf 5g\. h]h:tf]eP klg xfdLn] ;F}NofPsf bmv, ;v, xf]F-f] /fbgx¿nf0{oxL wtL{df s;]nf0{ ;Dk]/ labf xg]k5{. oxL g} ;dosf]lgod xf].

❖❖❖

j}zfv aL; ut]

- **sfzL/fh cfrfo{**

tL g lbg d}3/k|g]cfzfn]cs}5f]af6f] lxF8}sf]nfx'/]nfO{cfhsf]af;sf]c8\sn ePg 5 . kx]f 3fd xF8df p;nfO{af; a:g dg nfu]g . /ftsf]cf7 ah]; Dd pm cNdlnO g}/x}sf]5 . cw/L /ft, cfsfzdf tf/fnfO{ klg afbnn]n\sfOlbPsf]5 . pm cufl8 sfnf] s]xf]8/nf|bf]hLj a;]h:tf]nf|5 . p;nfO{ ToxL af6f]guOx|g . bfkaf6 v's'/L lemS5 . uf]h kf]bfkf]b} afFsL /x}sf] 7'6f]h] cf^gf] axfb'/Lnf0{lh:SofPsf]df Joy]df eP klg Ps 5Ksf]xf|5 .

/fqLnfO{klg kf]0fLlagfsf];+f/ gagfpg ;fob k}s[tn]bO{+rf/ r/fr?ª\uLnfO{cf^gf] rxnkxn b]vfO/fVg]lhDdf lbPsf]x|5 Sof/ ⇓ af6f] eNg] klyssf] ;fyLsf] ¿kdf kfn]kfnf] s/fpg] r/fsf] cfjfh ;|bf emg\/ft bl/F} uPsf]nfx'/]nfO{k|Lt x|5 . p;nfO{s]n lx+}s h|t'sf]8/ 5 . pm t;fpg]; F n8]g ;S5, axfb'/ 5 . cfTdf b/f]ePkl5 e't To;}ef|5 .

afkm /]⇓ /ftsf]gf}alh;s]5 .

la:tf/}af6f}sf] rf}8fO{36b}5 . pm ca uf]/}f]df k|5 . Psl5g hª\un cln kftnf] 5 . 7'hf]kx/f]9;d:; cufl8 5 . 7'hf7'hf bfx]ª\ufn] uf]/}f] klg cNdNofOlbPsf]5 . glur}sf]?vdf xlrn s/fO/x|5 . afF8/n]:jf§ af6f]sf6'5 . nf6f}sf]; /f]Pstfnn]Sjfs'jfs\ ul//x}sf]5 . slxn}sfxLF rd/f] nfx'/}sf] s|r6af6};O{Fs p8/ s6'5 . c|b/af s|b/af s}kL b]vF8g . 6r{sf]a]k«klg t'; eO;s]5 . pm lxnf]df u8'5 . km]/ pq|5 . hQfn]pN6f] nfx'/]nfO{g}ef/L u/fO/x]5 .

ca pm cufl8 a9/ ;fWo 5}gh:tf]5 . cfsfzn]Psk|m/ ldlnSs u5{. lahhLsf] pHofnf]df nfx'/]h]PskN6 /gjg / k/]jLnfO{ cfF/f nufp5F . cxFufpFgl:sg];'/fs}5}g . cln cln l;dl;d]kfgL kg{yfn}sf]cl3b]v g} xf]. h]gls/Lx¿ l5/Nt}b]v|5g\. nfx'/]Pp6f gª\ufdfly yrSs a:5 . PskN6 ?dfnn]l;dl;d] kfgL xf]of kl;gf k5'5 . km]/ u8\bfª\u ;? x|5, pxL l6lnSs k/}sL lahhL gfR5]. glhs}af6 lrt'jf ef|5 . nfx'/]Psk6s t]klg dflg;sf] cl:tTj kf0{5 ls egLlrRofp5F, kx/fn]p;nfO{ luHofOlb|5 .

pm lxF8}g}g;Snfh:tf]5 . cfPsf]af6f] klg b]v|g . pm ;'/;'/}df w/]}cfO;s]5 . km]/ PskN6 cfsfzn]cfkm'hfO{lahhLsf]wfl/nf] xL/fn]lr5{. Ps lgd]f emndNn x|5 . o;k6s nfx'/]h]cfkm'e|bf @)–@% xft k/ 6Ns}sf];]tf] kf]zfsdf Ps df|5]b]5 . ;xf/fsf]nflu nfx'/] 3F8]d|6f]hf8b}p;sxfFk|5 .

æo:tf]/ftsf]a]nf tkfO{sf]xf]<Æ hgfgf cfjfhn]nfx'/]nfO{;f]5 .

æx]gf]\g ⇓ d cnkqdf k/]F af6f]stf xf] stf s}kL yfxf ePg .Æ

ldlnSs lahhL rDSof]. cxf⇓s:tf]ldn}sf] lhp8fn . df|5]slt /fd]⇓zf/LI/s pQ]hgfsf] ;f|bles cj;/nfO{dxî]j lbgeGbf cfh p;sf]

bflo]j÷ 54

ofqf hl6n / vt/gfs ePsf]n]nfx'/]df]xt xgaf6 an}/f]sG5, gq==.

æd klg PSn}5'. d]/f]3/ k/ ufpFff 5 . d a]Laf6 cfPsL . ce}cfwf306f lxBgk5{.Æ pm olt eg] lxB5]. nfx'/]kl5kl5 nfU5 . cf0dfO{eP/ klg pm slt ;'/L 5 . nfx'/]lxBg g;s]sf] s]GLnfO{yfxf eP5 Sof/ ⇓ k5fl8 kms{5]/ eG5]–

tkfO{nfO{cK7bof/f]k/]h:tf]5, d ;dftL lbpF

Pp6f axfb'/ Hofg eP/ klg cf0dfO{sf] kl5kl5 lxBgkbf{p;nfO{;d{nfu]sf]cgeˆj 5F5 . To;dfly of]k/gn]nfx'/]hfO{e'tSs} kf5{. pm s'/f lemS5]æxg]f]\t, p tn kmfFdf xfd]f] a]L 5 . ufO{:t' w/]}5g\. xfdLnfO{ ;w}of]af6f]lxBgk5{. hlxn]klg kms/ cfpFff oltaˆhf xG5 . d/]f]3/df a9f afa'cfdf dfq 5g\. d Ps cf0dfO{eP/ klg db{n]em}bmv u5{.Æ

nfx'/]af6f]sf] rsdGgtfaf/] ;f]5 .

æs]kL ;fn cl3 of]hËndfly 7'hf]a:tL lyof]. dfG5]x¿ la:tf/ la:tf/ ToxfFaf6 a]L emb]uP . clxn]ufpFff sf]kL klg a:bgg\. hDdf Ps÷bO{3/ 5g\. To;h] dfG5]sf] cfjthfjt g}xFbg eg]klg xG5 . xfdL Ps÷bO{ hgfn]lxB/ of]hldgnfO{3;fg{t s];SYof}+, km]/ To;dfly klg cfh lgs}/ft lalt;s]sf]n] of]af6f]lxBg]dflg;x¿ klg lxB8;s].Æ

slt /l;nL eP/ s'/f u5]pm . nfx'/]hfO{ Pp6f ljwftf g}pTkGg ePh:tf]nfU5 . olb pm geOlbPsL eP p;sf]sg ult xGYof]xf]hf ⇓ Tof]3g3f/ h^ undf pm lhpF}dYof]. ufpF/sf s]GLx¿ sg}klg nf]gg]dfG5]eGbf sd axfb'/ xGgg\eGg]kdf0f p;n]lbO{.

s]GL crfgs /f]sG5]. kl5 kl5 nfu]sf] nfx'/]p;F 7f]sg kU5 . pm lhl/^ u xG5 . /f]dfl~rt xFbg . pgLx¿ phf8 / kYof]g 7fpFff kU5g\. ToxfF?vsf kft 5]gg\. To;h] s]kL lgik§tf cln x6]sf]5 . o'jtL o:tf]hf8f]df klg kfgL lkpF5]. clg Ps]5gdf r'/f]6 lems/ nfx'/]hfO{;Nsfpg lbG5]. nfx'/]cfkm"b]zaf6 cfPsf]dfG5]cfkm]h]r'/f]6 lbgkg]xf]. pm lbg grfxg]t xf]Og, t/ oltaˆhf af6f]sf6g]g} Wofp6g xFff klxn]lems/ lbg gEofPsf]xf]. nfx'/]h]r'/f]6 ;NsfpF5, tfGg yfN5 .

bfx]9Ëfsf]Pp6f cK7/f]uD8f]em/]kl5 s]GLn] eG5]– ænfx'/]bfO ⇓ tkfO{of]af6f]hfgf],\ufpF glhs 5 . d/]f]ufpFclNn 6f9f tNnfkl§ 5 . d Tot}nfU5'.Æ

nfx'/]PSn}hfg cflQG5, eG5 – .d klg tkfO{+F hfG5'.⇓

æd;F hfgˆeof] eg] t slxNo}kms{g kfpgxGg lg ⇓Æ p 7§f 5]F5].

p;sf]sxfF/ sg tfnsf]3/ xf]hf . af/ ⇓ b'vL kxf8L hLjgdf ;vL ag/ a:g;Sg] ufpF}k¿sf] ;fx; b]v/ a? cf^gf] ljb]zL gf]s/Lk|t lwSsf/ nfu/ cfpF nfx'/]hfO{. pm nfdf];f; km]5{.

kfgL clNn bs/ cfof]. clxn]cl3sf]h:tf] cGwsf/ hd]sf]5]g . clncln ;]tf]afbnn] cf^gf]6s kmfn]sf]5 . s:tf]crDd ⇓ /ftsf] !! ah];–;fgf ;F/sf kf7f ToxfFs;/L b]vG5g\< RjfFjfF rFFub]tL nfx'/]sf]j/k/af6 lxB5g\. rg{jglt/ cfPsf]a]hf cfh w/]}cNdlnP5g\ Sof/ ⇓ ev{ 3/lt/ cf/]fnf]nfu]sf xf]hfg\. ;a]hfO{/ft k/]kl5 pxL cf>osf]Wofp6g g xf]. nfx'/]h]dgdf qf; /fv/ ;f]rlbG5 .

bfloTj÷ 55

pm d6el/ 8/ lnP/ Tof]cGwsf/do /fqLdf cufl8 a9]sf]a9b}5 . b]; ;hfu p; n]Pp6f k/fgf]vfnsf]uf]/–wG; f/ e]5 . ToxfFPp6f la/fnf]sf]6Ns]sf]cfFfn]nfx/]hfO{t; f0lbG5 . cfª\l; l/ª\u xG5 . nfx/]wG; f/sf]cfFgdf pleP/ s/fpF –

.of]3/df sf]kL xgxG5 <Ú

a]Ldf uf] sg{a;]sf dfG5]x¿ ePh: tf] alemG5 3/sf]5fFsfF, v]tLaf/Lsf]jftfj/0f x]bf{. 3/leq dfG5]x¿ a8f]; zª\st xG5g\. v: ofsV'; s\u/]h: tf]; lgG5, t/ af]hL aflx/ cfpFg . pm km]/ af]hfpF – .nfg 9f]sf vf]gf]; \ cxFsf]kL af]lbg .

.P 3/a]GL Ú d cnkqdf k/]F dnfO{p4f/ ug{\. laGtL 5, Psk]N6 9f]sf vf]nlbgf]; \Ú

s]pFkN6 af]hfPkl5 3/sf]‰ofn vN5 dfG5]sf]cfjfh ; lxt –

æP Ú tkfO{dfG5]g}xgxFf]x]5 . xfdLnfO{ t oxfFe'tn]; tfP/ x]fg kf/]sf]5 . tkfO{ o: tf]dWo/ftdf s; /L cfpgeof]<Æ

3/a]GL a9f]9f]sf vf]n] nfx/]hfO{leq k; fpF . 9f]sfsf]uhaf/, cfUnf]alnof]; F nufpF . a9f]eGb}hfG5 –

æÒ To;]n]xfdL 3fd 5F]df eg]h: t}3/leq 9f]sf nufO{a: g]u5f]F Ps lbg xf]Og, bO{lbg xf]Og, ; wFo: t}slt k/b]zLsf]cnfk ; Gg' Ú slt cfkm''klg ql; t eP/ a: g' Ú tkfO{hfO{yfxf 5]g xf]hf, e'tn]hlxn]klg tLgrf]6 af]hfpg] u5{. Toltaf]hf sg}dfG5]h]pm; F ; jfn hjfkm u¥of]eg]dfG5]tTsfn d5{. o; sf/0f tkfO{h] af]hfpF klg xfdLn]rfy]k6sdf hjfkm lbPsf xf]F.Æ cFgfdf cfuf]emf]b}a9f]Psf]xf]/f]af]lb} hfG5 – ./fd Ú /fd Ú tkfO{afF/ cfpgeP5 . sxfF,Dd hfgxG5 < wG g tkfO{sf hxfg kl/jf/ efUodfgL /x]5g\ a9f]cfuf]kmS5 s/f]hfO{ 6ªNofpFg . æoxfFt xfdL /flt lk; fa km]g{klg lg: sGg]F oxfFPp6L lsrsGg]5 ; fx]dfkfsL . p; n]tGg]L nf]gdfG5]hfO{t b]/g}xGg . t/ afa''Ú wd{sf]s/f]of]5 ls of]3/df e'trflxF k;]sf]5g . Æ

af; kfPsf]df nfx/]h]cf^gf]kghGd ePsf] cgeej u5{.

nfx/]hfO{tfha nfU5 / ; f]5 – æ3/a]GL af Ú oxfFo; /L lsg t; f]pg]ePsf]xf]<Æ

æTof]t dnfO{yfxf 5]g afa'. t/ aiff]F klxn]]v o: tf]eOcfPsf]/x]5 . o; sf]sxfgL nfd}5 . aiff]Fl3 oxfFPs hgf wfdL afh] a: by]. of] pg]sf] 3/ xf]. pgsf] 5f]/f] ljb]zdf gf]s/L uYof]. dfG5]x[6kl6 / axfb/ lyof]tkfO{h: t}. PskN6 labfdf bO{lbgsf] af6f]hfO{Ps}lbgdf l5rf]5'eg] 3/ cfpFf of]hªun kf/ ug{tkfO{h: t}/ftdf k/]5 . hªunsf]aLr 3g3f] cGwsf/df crfgs p; n]klg lsrsGof e]5 .Æ

æp; n]klg < c¿ s; n]e]bof]/ <Æ

æP ; fFr}tkfO{h]t e]bgeP sf]5g xlu<= ljrf/ ug{kg[s/f]s]5 eg]lsrsGofsf v§f k5fl8 kmls{Psf xG5g\. z/L/ df5fsf] sTnfh: tf]; Nofs\; h's\xG5 . ==p; n]kmsfP/ Tof]wfdLsf] 5f]/fnfO{ r'/f] v'jfO{ 5 . dfofk|ltsf s/f u/] n¶ kf/L5 . o; f]ubf{ub} lsrsGofn]To; s]fnfO{sxfFnuL sxfFnuL <= x]g afa' lsrsGof; F tkfO{sf]e] t ePg <= ToxfF]v Tof]gf]hjfg klg kms] cfPg 5 . clg lj/xn]t8\kPsf]wfdL afh]h]cfkm''wfdL eP/ klg s]kL ug{g; s]kl5 of]3/af/ 5f]] lxF5g\.Æ nfx/]sf]cfª 9Ss kmN5, ; f; lg: s]hfh: tf]xG5 .

oxL aLrdf cu]gfdflysf]ef/af6 sfnf] la/fnf]h]bW/sf]efF] 3f]6bfOlbG5 / a9f]sf]

bflo Tj ÷ 56

6fpsf]df k5{. a9f] hfU5 æPl:;df, ef]n Aofgnf{/fv}sf] lsl/ofn]:jfxf agfof].Æ

æoxfF/ftL af]nfpg] s;}nf{ klg 9f}sf vf]lg]rng lyPg . t/ tkf{h]xQ]ug{ ePsf]n] vf]nlb{xfn]F. o:tf]36gf k]o}s % aif{k"/f ePkl5 36}5 e©y]. ;fFr}Pp6f To:tf]36gf ^@ ;fn j}zfv @) df 36}sf]lyof]/]. afa'ˆ clxn]^& ;fn t xf] cfh @) ut]t x}g xlu===<Æ nfx"/]em;ªu x©5 . ldltjfnf 38L x}5{# ut]lg:s}sf]5 . p;nf{u{;s}sf]kf{0f lkmtf{cfPh:tf]x©5 . gaf]nL b{Vfg L}sf]6fpsf]n] x}g e©g];ªs}t lb©5 . emf]nfaf6 b{lvNnL r"/f6 lem5 . Ps lvNnL a9fnf{lb©5 . cf^gf] efu nfdf];f; tfg] Ps ldg}d}l;Wofp5F . clg 76f]r"/f6nf{e{Ff 7f}b}nfx"/]; f]5 –

æclg a9f af ˆ tkf{e:tf];a}yfxf kfp5Ff kfp5F} klg lsg oxL 7fpFf a:g ePsf]t <Æ

æs]ug{afa'ˆ d a;f{ v]bP/ ev{}of] l8xLdf cfPsf] xF. ;fxh] lnP/ gEofPsf] af9Lk}f]n] lnP/ uof]. adf{uP klg sd{F} o:tf]3/ hUufdf To;}km;F. s]ug{ˆ 5f8] hfg]ljrf/df 5'. d klg afa'sf] pd]df O©8ofsf]kN6gdf hflu/ vf©yF. kl5 efUon] ;fy lbPg . bZdg nfu] s}L hf]hfd ug{ gkf{O{lg:sgk¥of]. dnf{e'tk]t sf]ljZjf; x©y}g . dg b/f]eP To;}efUb5g\e'tk]t e©g] nfUYof]. t/ s]ug{ afa'ˆ cfwf /ftdf 9f}sf xNn©5 . uf{O{l:tx¿ To;}km5g\. efFsF To;}9N5g\. ;]tf km6f u'y}sf df©5}x¿===n x}gf] \afa'ˆ e©g kf5}g, tkf{O{klg b]Vg x©5 . of] cfwf /ftdf pm=== ToxLFvf]hfdf df5f dfl//x}5g\. o:tf]7fpFf klg ca a;] ;fWo 5 < ca lognf{s]e©g]< d klg ef]n g}of] 7fpF5fl8lb©5'. s:;f]tkf{O{sf]efUo /x}5 / dh]cf>o lbg ;sF.;fRr}afa'ˆ tkf{O{F sg} s6L t e6 e{Og xlu <Æ

nfx"/}sf]hjfkm glnOsg}a9f]æs}xL k¥of] eg] af]hfpgxf]hfÆ e©b} ;Tg]t/ nfUof]. nfx"/]nf{O{nfUof]a9fnf{O{pQ/sf]vf]hL gug{g} /fdf]nfUof]Sof/ ˆ lsglsl a9fh:tf ;f]emfn] ;wF;/n k]zgsf]s8f pQ/ ef]lg kl//x}sf] x©5 . p;nf{O{ cf^g} lh©buLn] of] ;a l;sf{O;s}sf]lyof].

nfx"/] e¥of^adlg ;fgf] lnK6f]df nDk;f/ kl//x}5, cf^gf]?s:ofsnf{O{l;/fgL agfP/ . clxn]p;n]dfntfn NofPsf]5}g . 3/hUufsf] k}a©w u/fFf eg] a? s}xL k}f NofPsf]5 . pm cfh cf7 aif{kl5 ;fgf] ufpF/, :jf:gL, 5f]f5f]/Lsf] dV x}g{ cfPsf] xf]. clxn] t p;sf]5f]/f]ltn]klg nkwf{\e{O;Sof]xf]hf . bmvL hLjgdf a;}sf hxfg kl/jf/nf{O{ ufF,af;sf]k}a©w ldnf{O{pm kgM kmsg] 5 .

k]6L afWF}sf r"/f6sf lvNnL sl/a cf7–bzj6f aTof{O;s}kl5 nfx"/]t©b]df k5{. km]/ lsg xf]sl©g, crfgs lrlxl/©5 . cl3 a9fn] eg}sf]kfF jif{cl3sf]36gf ;Dem©5 . Toltan]hf a9fn]eg}sf lyP æclg Tof]lsrs©g]lg afa' slxn]?vsf]76f] 8f]hfn]vfPsf]ufh, 7"hf] 9ªuf]cflb eP/ klg a:5] /]. Psk N6 hjfg sd{rf/LnfO{hfndf kfl/5 . p;sf]af]hLrfnL dL7f] b]Vbf /fdl], cf^gf]3/ jftfj/0f ot}xf] egL kmF,f05 . clg sd{rf/Ln]cfTd;"/Iffsf nflu lnPsf]n¶Ln];fob t;f]pg]h:tf]nfu] xf]hf, ?vsf]76f]df xfg}sf] t ef]nkN6 lem;ld;]df ToxfFsg}c1ft s6Lsf]nf; s;}h] b]vf5, t/ Psl}5g kl5 c¿ ufpFx¿ ;d]t hDdf eO{x]bf{nf; lyPg /]. Tof]sd{rf/L klg tkf{O{h:t}o;/L g}oxL 3/df af; a:g cfPsf] /x}5 . afah]t To:tf]sfd ug{ ePsf]5}g xf]hf xlu===clg ef]nkN6 t ToxL sd{rf/L klg of] 3/sf]pm=== Tof]sg]df d/}sf]/x}5 . o;/L of] 3/df csf{sg}df©5]klg vfg kf©5 ls egL

bflo Tj ÷ 57

lsrsGofn]vfh/ Nofpg cf^gf 5f8fx¿ k7fpF5]
/ slxn}sfxLFpm g}cfpg]u5[/].Æ

a9fsf]egfO nfx'/}sf]dfg ;k6ndf plqPkl5
pm km]/ r'/f6 ;Nsfpg yfN5 . 56k6fpF5 .
e/Nt}Ur6\r6f kl ;gf cfO ;s]pg\k55 . sf]6]
km]5{p75, nfdf] ;f; km]5{km]/ kN6G5 . cf8fxf
xG5 . cln cln vf$5 . r'/f6 ;s{5 . kl ;gfn]
pm lgy$s leH5 . ;DemG5–t/ dh]t k]tfh
rnfPsf] xf]Og, v's'/L xf]. clg lsrsGofn]
d ;F s ;/L abnf lng ldN5 < t/=t/ p ;n]
xfdL km]/ rf8}g}e]6g]5f}Hsg egL <

nfx'/] jNnf}sf]6f] / kNnf}sf]6f] nuftf/
km]b{hfG5 . olb p ;sf] v's'/Lsf] rf6n] sf]kL
dfG5] d/}sf] /x]5 eg] ef]ln p ;nfO{of] ufpF
s6] hfg cjZo lbg]5}gg\.

pm v's'/L lemS5, x]5{. h:t}cF-f/f]df klg
l6lnSs 6Nsg]v's'/Lsf] ;fg clxn]p ;n] b]vbg .
;nfO{ sf]5{. cfDd} lg ⇓ wf/df t /ut
s6\sl6Ph:tf]s]kf]/x]5 .

nfx'/] ca lat}sf ;DkGf{s'/fx¿ lal ;g
vf]H5 . dgnfO{v'a lgoGq0f u5{. b'j}cfF-f
lrDnG5 . Psl5g emsfpg vf]l5 . t/ crDd ⇓
stf stf a]ln}vfnsf] galemg] efiff af]n}sf]
p ;n] ;G5 . Pp6f ;]tf] km]6f u'y}sf] emDNof^a\
emDn^a\ dfnf nufPsf] /ftf] kx]F-f] clftfsf]
6Lsf nufPsf] yf^a\g] emf]nfemf]nL le/}sf] h:tf]
ch^a\sf] eofgs d ;fg] khf/Lh:tf] dl't{n]Rofk
nfx'/}sf] lt3{df ;dfpF5 . nfx'/] ædf¥of] lg
afafÆ eGb}s/fpF5 . cfF-f vf]l5, ;nfO{sf]5{
x]5{. geGb}cf]nfsf 8fd h:tfsf] t:t}b]lvg]
u/L sl/a tLg O~rsf]3]/f hlt lt3{sf] df ;'
g}nf6f] ag}sf] 5 . nfx'/] jl/kl/ x]5{ sf]kL
5}g . lanvdGb k5{.

olQ g}a]hf dfly tnfdf 3/a]GL a9f]l/ ;n]
lgs}hfu}sf] cfjfh cfpF5 . a9f] s:tf] ;GsL
/x]5 ⇓ 5f]LnfO{a], /L lk6]5 . æaf, dh]hfgLhfgL
u/}sf] xf]Og, lal ;5Æ eGb}p ;sL pGgfO ; aif{
5f]L 8fF-f] 5f8]/ /f]PsL 5 .

PSsfl ; æafa'sf] lgbf| vNalnof] xf]hf xlu <Æ
eGb}nfx'/}sxF-a9f] cfpF-f Psflt/ ;f]rfOdf
nfu}sf] nfx'/]em ;^a\u t ;{5 . cfF-f 6nfs6h's\
kf5{. 5ftL af/Daf/ kmhfpF-}xtfl/P/ eG5–
æxQ]L ⇓ tkfO{sf] af]nL=e't sf] h:tf]=Æ

æafa' of] jftfj/0f g}e'th:tf] eO/x]5 .Æ
olt elg ;s] 3/sf] k'/]kl§sf] sgf]df ;fgf]
t]nsf] bLof] afN5 a9f]n]. nfx'/]nfO{ cgf}/f]
nfU5 . ;f]5–

æa9faf ⇓ oltj]hf lsg sfnf] aQL
afNgeP sf] xf]<Æ

æafa' of] 3/df o:tf s'/f elg ;fWo 5}g .
pg}wfdL afh}sf] s'/f dh]klxn] eg]F-lg ⇓ xf]
pgsf] Pp6f nfdf gf}s/ /x]5 . pm s]s]eP/
oxL clxn] aQL afn}sf] 7fpF-f d/]5 . 3/leq
sf]kL d¥of] eg] To ;nfO{9f]sfaf6 lgsfNg'xGg
/]. o ;h]oL oxL uf/f] xg]f{\g oL, of] gldn}sf]
vhdlhPsf] 9^a\uf] oxL uf/f] km6fP/ aflx/
lgsflnPsf] /x]5 Tof] nfdfsf] nf ; . cf^gf]
hftwd{sf] 3/df gd/}sf] / ;f]xL cg';f/sf]
sfhlsl/of klg gkfPsf]n] Tof] nfdf jL/–
sfF-f]jfo' eP/ a ;}sf] 5 /]. jL/–sfF-f]jfo'
eGg'Ps lsl ;dsf] HoF-f]e't xf]. 38L xg]f{\
afa' /ftL afx| ah] p ;}sf] gfddf aQL
aflnlbgk5{.Æ

gafn] s]xG5 < nfx'/] ;fem]lh1f ;f /fV5–

æP afa' o:tf] t s'/}gugf{\. of] jL/
rG8fn 5 . of}f of}f pkb]ul/xfN5 . cfhh ;f]
aQL afng} eg] ef]nh ;f}sf] /ftdf o ;n]o ;
3/df cfpg] a:g]nfO{ cf^gf] nfdf efiffdf
;Qf], /fk lbG5 . lxhf] klg 5f]Ln] aQL afNg}
ehL5 . cfh klg To:t}. xg afa' tkfO{n]

bfloTj÷ 58

To:tf]efiff af]n]sf] ;Gg'ePsf] t 5}g xlu < To;}eP/ t dnfO{emfFb rn]sf]. dkmtdf emfk8 vfO{. oxfFhpg'/ dg]sf] ;jfn 5 . s]fs]L df]/f a%g]eP kf]Æ

/ftsf] Ps alh;s]sf] 5 . a9f] xfO{xfO{ u/] a]nfa]nfdf cfFvf ldlr/x]sf] 5 . ænf}t afa' oxfFo:t}xf]afFrof]eg]ef]n laxfg e]6 xf]nfÆ eg] ln:g]e¥ofªaf6 dfly nfU5 .

nfx/]nfO{ lgbf nfUbg, k6Ss}nfUbg, nfUb} nfUbg, slQ klg nfUbg . lgbfpg t vf]h5 t/ lgGbf]eGbf a9L ;Gqf;n]p;sf /f]v/f]xNnfO/x]5 . dfgf]Z/L/sf]xf8df;'klg kfgLkfgL eP/ alu/x]5 .

km]/ cf^gf] lt3f]x]5{p:t}gLnf]5 . clxn] kg]/ p;sf]lbdfudf nfdf e't ylkof]. xf] p;n] km]6f uy] ;dfTg cfPsf]kSs}bj/]sf]lyof]. pm cfPs}xf] gq lt3f]df lsg sf]k/]sf]gLnf]8fd xGYof]< nfx/]nfO{cf^gf]lbg cfPh:tf]nfU5 .

pm p75, 9f]sfsf] cfUnf]x]5{ nfu]s}5, clg uhaf/ klg . %ofn x]5{ ;a}9fd9d\5 . pm cfkmg}gf8L 5fD5, rln/x]sf]5 . d6'5fD5, ws\ws\emg\rsf]5 . km]/ s]xL cl3 lat]sf] ;dosf]s/f ;DemG5 – xf]t, a9fn]eg]em}kdn] e]6]sL s]6L klg lr ;L, lrknL lyO{. km]/ p;nfO{ cw}{ xG5 . ev{}ePsf] s/f] ;DemG5 – æcfhh;f] aQL gafn] ef]nsf] /ftdf cfpg] a:g]nfO{;Qf] /fk lbG5 .Æ cl3 p;n]galemg] efiff ;g]sf]t ;/fk kf];g]sf]/x]5 . nfx/]sf cfFvf leQflt/ bu5f]\. 9bfKk nufPsf]9f]sfdf lvl;Ss bfF]b]vfP/ a;]sL cl3sL lsrsGofn] p;sf]xf] xjf; p8fO lbG5]. km]/ lgd]fe/ d} pm b]vGg . nfx/] ;Dxflng vf]h5 . lxDdt lemsf] 8/fO8/fO{9f]sfdf cfFvf nufpF5 . ToxfF t l6lnSs 6Nsf]sf] lrknf] / lr;f]h:tf] hf] af6f]df cl3 p;n]lsrsGofn]nufPsf]cg'ej u/]of] sk8fnfO{km/km/ dl;gf] xfjfn] xNnfO/x]sf]b]/5 .

nfx/] PskN6 cfFvf lrlDnP/ 6fpsf] em8\sf5{. olQ aLrdf cl3sf]b]zo ufoa xG5 . nufPsf] uGhL km'sfN5, clg lgrf]5{. v§f] tGsfpg vf]h5 . Pp6f v§f] tGsb} tGsb]g . x/]/ nfx/]sf cf^gf] 5f]/f:jf:gL e]6]g]/ 3/af/ agfpg] OR5fx¿ / p;sf] b]a] x/ tnb]v dfly;Dd rNb]g . ca of]xfntdf s]xL ldg]6 klg afFrg dl:sn k5{eg] ef]n laxfg;Dd s;/L afFrg] < p;nfO{sxfnL nfU5 . /ft plQv]}sl6lbP xGYof]h:tf]nfU5 . 6fOd x]5{ !@ dfq ah]sf] 5 . nfx/]sf cfFvf 38Lsf] tf/]vdf kU5 . P ;fFr}p;sf]38Ldf tf/]v kf]lgl:sg]u5{. 38L x]bf{b}[nfx/] v^\u^\u xG5, gLn}xG5 . cl3 tf/]v lg:sg]s/fsf]xf];} ePg . ;do lbg 36fpF]Nofp5F . p;sf]38Ldf dO{# tf/]v lg:s]sf]5 . dtna cfh}kf]@)^& ;fn j]zfv @) ut]/x]5 .

nfx/]sf xftuf]Bf lr;}eP . ca zf/Ll/s cjojx¿ rNg rNanfpg 5f8]. p;n]3/a]6L a9f]h:tf]Pshgf dflg; lsrsGof;F}cfPsf] b]/of]. tL b'j]n] cf^gf xftn] nfx/]sf] 3f6L ;dft]. nfx/]PSsfl; lrlxl/of]. vqSs s]xL xFbf klg yfxf kfpg]3/a]6L a9f]P]n]oqf]xNnf xFbf klg s:tf]lgb]df k/]5 slGg . nfx/];f]Rb} lyof]– wfdL afh] 3/a]6L vqL a9f]/ lsrsGg] :j¿ksL 5f]/L . ;fRbf;fRb}p;sf]kf]0f kv?gkmsf]u/L uof].

ef]nkN6 ufpF]n]xb]f{jleGg clegon]nfx/]sf] lbdfu vfg] ;Gqf;kOf{jftfj/0fsf if8oGqsf/L ;h{sx¿ vqL a9f]/ p;sL 5f]/L ToxfFyPgg\. nfx/]sf vNtL / emf]nf b'j}vhf lyP .

rfFL, /D3f, tgxF

bflotj÷ 59

;dLIff

;fdflhs lj;ªultk|t tLvf]kkf/M ‘3fOt]OZj/’

■ ;bzg clwsf/L

g]kfnL ;flxTosf]kmf6df b]lvb|cofn cfF;Ú cfkmgf]kl5Nnf]s[t 3fOt]OZj/Ú gfds n3'syf lnP/ b]vfk/]sf 5g\. o; ;ªuxdf %! j6f n3'syfx¿ ;ªuxt 5g\. ljleGg ;dodf k|sflzt ePsf / s]xL gofFsyfx¿ ;dl6Psf o; ;ªuxdf ;dfhdf ePsf ljs[t lj;ªult / jt{dfg /fhgLlts cj:yfsf]oyfy{ lrq0f ul/Psf]5 . klxnf]n3'syf dfgjtfÚ df dfUg] hLljt xbf s;]h] jf:tf gu/]sf] t/ d[okZrft\eg]nf;dfly k}fsf]ykl]nfu]sf] tLtf]oyfy{nfO{b]vfPsf 5g\. kl/0ffdÚ syfdf 3d08 ubf]sf] kl/0ffd s:tf]xG5 eGg] s'/f emNsfOPsf]5 . cledfgÚ syfdf cledfgn] cfkmg}clxt xg]s'/f b]vfOPsf]5 eg]./x:oÚ df 0dfgbf/Lsf]dxÎjdfly k|sfz kfl/Psf]5 .

kfFf}syf cGt/Ú df 0dfGbf/ / nugzLn JolQmnfO{ ;wFk5fl8 kfg[;dfhsf]unt kl/kf6Ldfly kkf/ ul/Psf]5 . o;}u/L nfhÚ df ;dfhsf]ljs[t clg ;Ddfg Ú df zxLbk|t ul/g] b]vfj6L ;Ddfgsf]af/]df dg 5g]u/L k|t't ul/Psf]5 . syfsf/ cofnn]k|ftGq oyfy{df k|ftGq xg g;s]sf]s'/f k|ftGqÚ syfdf pNn]v u/]sf 5g\eg]lgolt syfdf ul/aLsf]kL8fsf]af/]df lrq0f ul/Psf]5 . afnlbj;Ú df afnaflnsf]>dzf]f0f ug[clg afnclwsf/sf s'/f u/L lxBg]¿k|t JoªNo ul/Psf]5 . :t/Ú syfdf rfs8L ug[h]kfpg] :yfgsf af/]df rrf{ul/Psf]5 eg]lj8DagfÚ df ofJotf geP klg /fhgLltdf nfUg] zlQmzfnL aGg]s'/f ;dl6Psf]5 . vh]Ú df /fhgLltsnfO{vh];F thgf ul/Psf]5 eg] dlGb/ Ps b[Zo cg}sdfÚ dlGb/ crh] cfk/flws lqmofsnfk ug[:yn ag]sf]df syfsf/sf]bMv]f] JoQm ul/Psf]5 .

To;}u/L nfO;]j;Ú syfdf ljjfxnfO{ ;dfhdf Pp6f nfO;]j;sf]¿kdf lng]u/]sf] s'/f atfOPsf]5 eg]efsÚ df cfGbf]hgsf/L dfly ufh]L a;f]pg]kk/Lk|t tLvf]kkf/ ul/Psf] 5 . pkxf;Ú df r/fn]cfkmgf];fyL dbf{Psh6 xG5 eg]dfG5]dbf{s]xL jf:tf gug[lgb]qL kj[Qsf]pNn]v u/]sf 5g\syfsf/ b]lvb]h]. o;}u/L :jfbÚ df dflg;x¿ Psk6ssf]/fdf] :jfbn]s;/L eN5g\eGg]s'/fnfO{k|6bfOPsf]5 eg]ljkmn kbf;Ú df ;dosf]dxÎj / hjfgLsf] cy{sf af/]df /fjrs 9ªun]atfOPsf]5 . gftfÚ syfdf cfkmgf]cfdfafaeGbf s's' Kof/f]ePsf] /, cjzf]fÚ df ;8sdf ePsf ;]6knfO{k'/fgf] ;Qfsf]cjzf]fsf]¿kdf b]vfOPsf]5 .

k}L;fFsyf lg/y{s ax;dfÚ dlxnfdlQmsf 7'hf 7'hf s'/f u/]klg gf/L-cl:dtf nl6Bff s;]h]/f]g g;s]sf] cl:tTj;ªs6Ú df dlGb/df khf/L /fVg]ljifosf]ljjfbdf k/]sf]pNn]v ul/Psf]5 . zfnLsÚ df b]zsf ljel'tx¿sf] zfnLssf]plrt ;/Hf0f ug{g;lsPsf]s'/f b]vfOPsf]5 eg]nf]3;]6ªÚ df gf/Lsf]of}g lahhL aQL;F thgf ul/Psf]5 . o;}u/L ;fy{stfÚ df Jofkf/Lsf]wb{tf 66]sf s'/f, ;f0tÚ df k'/ftgjfbL g]tfsf]dgf]efjgf, ;LtfÚ syfdf k}f5pGh]h cfkmgf xg]cfwlgs gf/Lsf] rl/q h]js kdÚ df kdL / kdsf aLrsf] k|LsfTds kdsf]af/]df j0f{g ul/Psf]5 .

…j}t/0fLÚ syfdf eujfgn] gu/jw'sf] dNofª\sg /fd[]u/}sf s'/f 5g\eg] …Pstfsf] ;tÚ df hfltjfbL geO{;a}Ps xtgk5{eGg] ;Gbz 5 . …Jofkf/Ú df Pp6L dlxnf cfkmtg} z/L/ laqmL ulyg\eGg]s'/f b]vf0Psf]5 eg] …yk8Ú df km]tg / …ufl7LÚ df gkfnLx¿sf]aGb lj/fw ug]zhLk|t Joª\o ul/Psf]5 . …;kgfsf] /fhsdf/Ú syfdf Pp6L gf/Lsf]ofg rfxgfnf0{ b]vf0Psf]5 eg] …lsnf] df k'/fgf] eP klg lsnfn];fF-l;dfgfsf]sfd u/}sf]s'/f k|t't ul/Psf]5 .

…gful/stfÚ / …clUgk/LIffÚ syfdf gful/stf kfpgsf nflu efgk/}sf]kL8f clg k?ifx¿n] k/:qL;F-/fv}sf ;aGwsf af/df cToGt}/f]rs 9ªun]atf0Psf]5 . kdfgGbdf dfgjLo rfxgf, …afemÚ df wd{kl/jtgsf s'/f, …TofuÚ df TofueGbf rfs8L alnof]xtg]kj[Q, …k'tnLsf] vnÚ df xf]nsL o'jtLnf0{k'tnLsf] ¿kdf lrq0f ul/Psf] …dfofÚ syfdf kz' / dfG5] aLrdf xtg]dfofsf s'/f, …co{ df kZrftfk, …8/Ú df s'rLsf]k|;ªu, …khÚ df ufpFff khsf] sf/0f kl/jtgljk/Lt agsf]s'/f, …/fhdfu{cj?4 5gÚ df /fhdfu{df xtg]jZofj[Q, …c8'8fÚ df 3';vfg] kl/kf6L, …kl/jtgÚ df gjtfx¿sf] ablnPsf]hLjg, …åGåÚ df wdsf gfddf a9}sf] åGå / …b[i6sf0fÚ df s[qd cfljisf/sf]kmnsf af/df r rf{ul/Psf 5g\.

o;}u/L …epÚ syfdf ;dfhdf ljs[t kmnfpg]hf0{lrGg g;lsPsf]s'/f, …rgf]tÚ df gjof}gfn] cfkmtgf] ofgOR5f dfpg u/}sf] kpf;, …3f0t]O{j/Ú df wfldsf ;lxi0f't'tfdf cfPsf] cfF-, …dfofÚ syfdf dfgj / kz'sf aLrdf dfofdf ePsf] epefj, …cfbzÚ df gjtfx¿sf] cfbzdf dfq xtg]sfd, …ljepÚ df ;dfhdf 5f]/f / 5f]Ldf xtg]ljepsf s'/f / clGtd syf …cbzozfnLÚ df cfkmtgf]3/fo;L dfdnfdf s;/L cbzozfnLn] kpefj kf/}sf] xG5 eGg]s'/fnf0{;/n / dL7f]9ªun]k|t't u/}sf 5g\syfsf/ cofdn].

n3'syfdf xtgkg[w]/n;f]ljz]ftf o; ;ªukfsf syfx¿df kf0G5g\. st}st}zLifsf gldn]sf] h:tf] b]vP klg ;dupdf n3'syfx¿ jtdfg kl/jzdf ;dfhdf 36tg] 36gf tyf ljs[t lj;ªult dfly rf]6nf] kkf/ ug{;kmn 5g\.

❖❖❖

plN6g ;Sg]vl;ofnL

▪ lgeLsf /f0{

sfgtgeGbf dfly ePsf]dfG5]gkfndf xtg gxtg] tLg bzscl3sf]dZf]lhl4n]lhtsf]lbg emNsbF d v';Ln]dbxf] ePsf].

t/ dn]cfkmnf0{nuQ}emSemsfPsf] shd08g zfxsf]vnsnf0{sfgtgdlg kfbqdf gkfndf adnL hQf, kfls:tfgL lhofpn xs ghGdg]7fs'jf gxbF hGdl;4 clwsf/n]sfxL /fi6gkfos xtg gkfpg] dZf]52]k'/f ePsf]/ftdf ;f; kmtg{kfpbF d pdªun]prflnPsf]cfsfzdf xQ}.

t/ dn]cfkmnf0{t'/Gt}cfZfn}sf]hldgdf df}km aGg];+yf df:bqdf gkfndf lkgf}]/ gkfnog gxsg]s'/fn]9Ss gxbF clwsf/ lkmtf{ug{cf0Gbf xBfng'gkg]vgn]gkfn l;Fg'gkg]7fgL dSv kg{gxtg]gkfnL zxLb / 3f0t}sf ;Gtfgn] dfsf] / ;xftf}sf]h:t}tfgfzfxL a6 ahtg]8/ /lx/x}sfn].

dgdn' sf7df8f}F

km]/ klg zÍesfdgf

■ **tLy{fh clwsf/L**

ljut jifx{¿df
8fnLdf kfn'jf knfPsf]a]hf
Totf xb]Ipdª\usf ;fy
xfdLn]zÍesfdgf ;f6]sf lyof]F
;dosf]sf7df{h] xfGbf-xfGbf
tL yf]qB} ;Sb}em/]5g\
xfd| zÍesfdgfsf lgolt klg
ltgsf eGbf km/s 5]gg\.

8fnLdf km]/ kfn'jf knfPsf 5g\
emg{sf] ;'rgfnfO{
klxn]g}:jLsfb]I
r/f lrla{fPsf a]hf
ptf cfpg]
3fd / kfgL
hf8f]/ x'/L
;a}; a]hfO{lal;P/
nfuf]F sf8x{¿ 5fKg
nfuf]F sf8x{¿ afBg .

hg lx;fa-lstfa ldnfpg
efF-g]cf]F fx¿ 5g\
tL klg cfwL cfo' ;'t/]}rNdnfPsf xg\
ef]nsf]pkqmddf yflkg]klg t
cflv/ lgb| g}xf]
cfF-fsf]Hof]tn]EofpGh]h
df}d ;ª\nPsf]of]a]hf
dg klg ;ª\nP/ p;/L g}
hLjg xg'sf];ª\s]Idf
k/:k/ xft hf/]f]F
g;Sg' cl3sf]xl/ofnL af]s/]
kfn'jfsf]5xf/Ldf
zÍesfdgf afBf]F
xfjfdf ltgsf lkmlkm{h:t}
uLt-;ª\uLtsf]tfgfafgfdf
xfdL km]/ kf0nf prfnf]F.

;/:jtLgu/ sf7df8f}+

ljBfyL{

■ dw'; Gof]kfg]

ljZjljBfnodf ljBfyL{
knkn 3fd rkf0/x]5
pm slxn]
clUgdf hN5, l; ;fdf tf]8G5
;kgf tG5, lakgf lgN5
t/
;fl6{kms}sf]3d cf9/]
d';nwf/]lhGbuLnfO{cf]tfpg vf]h5
lgotLn]p;sf]xnf]c8\sf0lbG5
cF-of/f]hfO{6]g vf]h5
cF-of/f]h]6]slbG5

p7\g vf]h5 t/ n85
pm lbgfglbg lvO/x]5
cfkm}h]cfkm}hfO{lkl//x]5
pm df]g 5, pm dbf{5
pm km's}ljrf/sf]afp;]u5{
cfnL nufpF5, 9N5, km]/ nufpF5 km]/ n85
xf]o:t}o:t}
ljZjljBfnodf ljBfyL{
hg rkf0/x]5
pHofnf]rkf0/x]5
lhGbuL rkf0/x]5 .

syf

;do / pRr cfsfªVff

■ ;'dgf lwtfn

■ do kl/jt{gzLn 5, hLjg / ;do aLrsf]
, lgs6tfsf]b'/L ;fob dfkg ug{ ;lsh}g .
;do hg ultdf bf]8/x]sf] x¢5, dfgjsf
lsbfsnfk klg hLjgsf cg]sf}+ptf/r9fa
;F}?dlNn/x]sf x¢5g\ kbfj kf5{t ;dfh,
clg 3/ kl/jf/n]=========.

dfgj :jefj klg ljlrqsf]5 . kNnf]
3/sf 5f]/f5f]/Ln] u/]s] kµlt, wg ;DklQ
sdfPsf] e¢gdf afj'cfdf Jo:t 5g\. kNnf]
3/sf]Zofdn]Ol~hlgol/ª ;Sof] Zofdfn]8fS6/
kf; ul/;sL, :j]tfn]5f]/L eP/ klg kfOn6
ag] cf^gf] afj'cfdfsf] OHht sxfF'k'-ofO{<
b]zodf dUg 5g\ cleefjs . cf^gf] aRrf
hl¢dPkl5 tf]t]af]lg]ePkl5 g}afah];f]5g\
– 5f]/f ltdL 7'hf]ePkl5 s]a¢g]< cfdf cf^gf]
5f]/f]s]a¢g]eg] zAb pRrf/0f ug{g ;Sg]Tof]
cjf]v afns kl5 uP/ a¢g]cf^gf]aRrfsf]kb
l;sfpl5g\o;y{ls p;sf]tf]t]af]hLn]k|6bfP/
c¿nfO{e¢g ;sf];\=====.

;fFmb]v g}l5d]sLnfO{lgofln/x]sf] 5',
;fob ;dosf]dfu df¢gk5{of]. Zofd'sfsfsf
rf/ 5f]/f5f]/LnfO{ufpF'h] pbfx/0fsf] ¿kdf
lnPsf lyP, 5f]/f5f]/L xg' t kmnfgf]sf] h:tf]
xg' =====.

;fFr}g}eujfg\n]ufpF'] ;kfgf{nfO{5fg]
k7fPsf];b:o g]h:tf]nfUYof]xfdLx¿nfO{klg .
nf]enfUbf]lyof]Tof]kl/jf/, hxfF'bO{5f]/f / bO{
5f]/Lx¿sf];¢b/tf / :jefj cj/0f{gLo g}lyP .
kl/jt{gsf] kl/0ffd xf]nf . tL Zofd'sfsfsf]
3/df cfh csNkgLo b3{gf eP5 – pgsf]
h]/f] 5f]/fn] cfTdxTof u/]5 ....:tAw 5 ufpF
cfh, ljBfnosf lzIfs e]nf 5g\ ToxfF.
snfsf k|fKt]/ cftl/Psf 5g\. ljb]z k7fpg
5fqj[Qdf rlgPsf]ljBfyL{sf]b3{gfdf slt
ljlIfKt 5g\ zAb pRrf/0f ug{c^7bf/f]kl//x]sf]
5 =====. afj'cfdfsf]@@ jif{sf]tk:of / nufgL
cfh rsgfr'/ ePsf]5 . 5f]/fn]cfkm'af6 labf
lnPsf]5 . wtL{af6 labf lnPsf]5, em08P/
dbf{sf]kL8f ;fob 5f]/fnfO{hlt eof]h¢d lbg]
cfdfn] Tof] e¢bf a9L b'v kfPsL 5g\===.
pgn]==hLjg lhpg'sf]sb}cf}rTo 5g ca .
;w}+kl/d >]0fLdf kf; ug[¿kjfg\ u0fjfg\
JolSt lsg cfh o;/L r6Ss labf xF'b5 t
xfdLaf6 < olQs}df ToxfF'p6f kq e]6¢5 .
To;df d[tssf]x:tlnlvt x¢5, a'jf ⅈd ;w}+
kl/d >]0fLdf klg pQL0f{ePF;dfhsf]cufl8
;a}sf] pbfx/0f klg . ;w}+d g}lyPF'hf] ;w}+
xh'/x¿sf]dVaf6 d ;¢g]g}uy[+h]hlt gfd
/fVg d ;kmn lyPF't/ d cfhsf] ;dosf]
dfusf]Ol~hlgo/ a¢g] 8fS6/ a¢g] kfOn6 g}
a¢gk5{e¢g]dfgl;stfaf6 al~rt xg ;lsgF
jf of]d]/f]dgdf slxNo}cfPg . of]clxn]sf]
;dosf]dfu xf]. k]o]s afj'cfdfsf]rfxgfdf
d cf3ft k'/ofpg rfx¢g . d o; wtL{df /xg
g;s] klg d]/f] efO 5, alxgLx¿ 5g\
===pgLx¿nfO{d]h] d]/f] sdhf] cfTdansf]
sf/0f h;/L cf^gf] OR5fcg';f/sf] ljifodf
k9b]OR5fnfO{JoSt ug{;lsgF/ labf xF'b5'
====. t/ s[kof efO, alxgLx¿nfO{cfkm'h]
OR5fPsf]ljifo k9fpg'xf];\==. ljifon]dflg;

7'hf] xgnfO{ km/s kfg[xf]Og . dflg; hg OR5fPsf]s'/fdf cAan / k0f{5, Tof]g}p;sf] dxfgtf xf]. s[kof 8fS6/ / Ol~hlgo/dfq ;a} xf]Og, p;sf] cfTdfn] rg}sf]ljifo g}p;sf] lhGbuL xf].

36gf 36]kl5 dfq afac'fdfnfO{yfxf x¢5, 5f]/fn] Ol~hlgol/ª k9g grfx}sf] hxfF afac'fdfsf]5f]/f5f]/Lk|tsf]pRr cfsfª\ffn]ubf{ cf^gf]@@ cf}jif{sf]nshnsfpBf]5f]/fsf]dTodf 56kl6Psf 5g\. ufpF:tAw 5 . b]zn]pRr lzIffsf]nflu 56bfPsf]sf6f cfh /2 ePsf]5 .

hLjgdf dflg;sf cfjZostf c;Lldt x¢5g\ of]dfgj :jefj xf]/ k|ltsf]nflu ckl/xfo{ klg xf]. t/ dflg;n] cf^gf] cfsfª\ffnfO{a9fP/ dxTjsfª\fL a¢g kl|df To;sf] kl/0ffd gsf/fTds klg xg ;S5 . afac'fdfn]cf^gf];¢tfgnfO{c;n agfpg]xf] a9L cfzf /fVbf / aRrfsf] afndgf]jj1fg gae'mbf Zofd'sfsfsf]h:tf]cf^gf];¢tfg g} ud'dfpg' kbf{sf] kL8f / bb{zf gcfpnf e¢g ;lsb}g .

g]kfn /fi6«a}s, afn'jf6f/ .

of];do

■ **j}fuL h]/f**

dxfef/tsf 6fs'/f rd]/
c;Xo kL8f eh]/
pRr pT;fx lnP/
slxNo}k/flht gxg]u/]/
xBf/ / uf]xLh:tf 8/nfUbf
r§fgsf uN5]Bf l5rf]h]/
d Pp6f dxfg\ofqfdf lxF8/x]5'
x]dGt Ct'sf]708Ln]sqmSs agfO/xBf
;don];fy lbP/ xf]hf
uf]hf e~Hofª\af6 cfVlt/ emb}5'
jkfs hfg
buf{a/fdx¿ cem}
n8b}5g\efn9ª\uf j/Lk/L /ftf kmf]h lnP/
klv{x}5g\ sfk| / v8\sf kl/jf/
sfk|;Fsf]ofqf
d slt ljrf/df l6Sg ;S5'eg]
cfF;sf]km8\sf]hfO{;fw
cfVsf sfF;sf km'hx¿n];'gfpg]5g\
3]/f xfn]/
a? df]t rk'rfk a;\
c7f/;o vf]hfsf]au/df

u08sLsf]j/Lk/Lsf]lsgf/fdf
dfofn'O;f/fn]x]//x]F
a/fdsf]b]hf]
ljhosf cu'jfx¿n]
efn9ª\uf lal;{f
cfF;'alu/x¢5
/ftf dflg;x¿n]
a/fdsf 3/ g5fpBf
dg /fFsP/ hN5
l5gf]h]kTy/ vf]k]emF
nfld5ft]a:tLx¿df
efjgfTds zAbx/ u~hG5
;Hjwfgdf cfpF ls cfpBg
vkf{n]ao/sf]emf8L kmf8]emF
ltgLx¿n]kmf8g]xg\yfxf 5g
;Hjwfg dfq}a¢gk5{
buf{a/fdsf n8fOFfO{ljZjf; u/]/
alnbfgsf];xof]uaf6
cfPsf]xf]
of];do .

g'jfsf]6